

Direttorju Omeletiku

*Kongregazzjoni għall-Kult Divin u
d-Dixxiplina tas-Sagramenti*

*Għajnuna għas-Saċerdoti fl-Omeliji
Preżentat mis-Sala Stampa tal-Vatikan
9 ta' Frar 2015*

[Ara t-test bit-Taljan ►](#)

[Ara t-test bl-Ingliż ►](#)

ABBREVJAZZJONIJIET

KKK Katekiżmu tal-Knisja Kattolika

DV Dei Verbum

EG Evangelii Gaudium

OLM Ordo Lectionum Missae, Praenotanda (Introduzzjoni għal-Lezzjonarju)

SC Sacrosanctum Concilium

VD Verbum Domini

DIGRIET

Kongregazzjoni għall-Kult Divin u d-Dixxiplina tas-Sagramenti

Prot N. 531/41

Huwa tassew ta' min jagħti każ tal-fatt li Papa Franġisku xtaq jagħti attenzjoni konsiderevoli lit-tema tal-*omelija* fl-Eżortazzjoni Apostolika tiegħu *Evangelii gaudium*. L-aspett pożittivi kif ukoll dawk negattivi tal-istat tal-predikazzjoni kienu diġa sugġett espress mill-Isqfijiet miġbura fis-Sinodu u gwida għall-predikaturi kienu offruta permezz tal-Eżortazzjonijiet Apostoliċi post-sinodali *Verbum Domini* u *Sacramentum Caritatis* ta' Papa Benedittu XVI.

Minn din il-perspettiva, waqt li wiehed iżomm il-proviżjonijiet tal-Kostituzzjoni dwar is-Sagra Liturġika *Sacrosanctum Concilium* kif ukoll it-tagħlim Magisterjali li ġie wara, u fid-dawl tal-*Introduzzjoni għall-Quddiesa* u l-*Istruzzjoni Generali tal-Missal Ruman*, dan id-*Direttorju Omeletiku* maqsum fi tnejn issa jinsab f'idejna.

Fl-ewwel parti li jisimha *L-Omelija u l-isfond liturġiku tagħha* insibu deskrizzjoni tan-natura u l-funzjoni u tal-kontest speċifiku tal-omelija. Aspetti oħra huma wkoll indirizzati speċjalment ir-riferenza għall-Kelma t'Alla u t-tnejnija prossima u remota tal-omelija u dak li jibniha.

Fit-tieni parti msejha *Ars Praedicandi* insibu t-temi essenzjali tal-metodu u l-kontenut tal-omelija li l-predikatur irid ikun konxju tagħhom, L-intenzjoni hija waħda indikattiva aktar milli li tgħajji lill-predikatur u għalhekk wiehed isib preżentazzjoni ta' proposti għaċ-ċirkli tal-Ħdud u l-Festi. Dan iċ-ċiklu jibda fil-qalba tas-sena liturġika – it-Tridu Mqaddes tal-Għid u Żmien il-Għid, ir-Randan, l-Avvent, Żmien il-Milied u Żmien ta' Matul is-Sena – u anke jikkunsidra l-Quddies ta' matul il-ġimgħa, iż-żwiġijiet u l-funerali. L-aspett prattiku joħroġ ċar fit-tipoloġija li toħroġ bejn iż-żewġ testmenti tal-Iskrittura u l-importanza tal-Vanġelu, l-ordni tal-qari u r-rabta bejn il-Liturġija tal-Kelma u dik tal-Ewkaristija. Joħroġ ċar ukoll l-irbit bejn il-messaġġ bibliku u t-testi liturġiċi, bejn iċ-ċelebrazzjoni u l-ħajja u bejn is-smiġħ tal-Kelma u l-assemblya jew kongregazzjoni lesta biex tilqagħha.

Lejn it-tmiem hemm żewġ appendiċi . L-ewwel wieħed għandu l-għan li jorbot l-omelija mad-duttrina tal-Knisja bl-għajnuna tal-Katekiżmu. Fit-tieni appendiċi hemm riferenzi għal diversi dokumenti tal-Maġisteru dwar l-omelija.

Dan it-test kien preżentat lill-Padri tal-Kongregazzjoni tal-Kult Divin u d-Dixxiplina tas-Sagramenti u kien imġedded u approvat fis-Sessjonijiet Ordinarji tas-7 ta' Frar u l-20 ta' Mejju 2014. Imbagħad kien ippreżentat lill-Papa Franġisku li approva l-pubblikazzjoni tad-*Direttorju Omeletiku*. Il-Kongregazzjoni tixtieq li 'l-omelija tkun tassew intensa u esperjenza ferieħha tal-Ispirtu, laqgħa konsolanti mal-Kelma t'Alla u għajn kontinwa ta' tiġdid u mixja 'l quddiem' (*Evangelii gaudium* 135). Kull predikatur għandu jagħmel tiegħu s-sentimenti ta' San Pawl 'aħna nxandru l-Evangeliu skond ma konna mgarrbin minn Alla qabel ma fdahulna f'idejna; u nfittxu li nogħġbu mhux lill-bnedmin imma lil Alla li jgarrab qlubna' (1 Tess 2: 4).

It-traduzzjonijiet jew qlib għall-ilsna prinċipali hija biċċa xogħol li ħa f'idejn dan id-Dikasteru filwaqt li traduzzjonijiet għal ilsna oħra jibqgħu fir-responsabilta' tal-Konferenzi konċernati tal-Isqfijiet.

Mogħti mill-uffiċċji tal-Kongregazzjoni għall-Kult Divin u d-Dixxiplina tas-Sagramenti nhar id-29 ta' Ġunju 2014, Solennità tal-Appostli San Pietru u San Pawl.

(Antonio Kardinal Canizares Llovera)
Prefett

(Arthur Roche)
Arċisqof Segretarju

WERREJ

Introduzzjoni

L-EWWEL PARTI

L-OMELIJA U L-ISFOND LITURĠIKU TAGĦHA

I. L-OMELIJA

II. L-INTERPRETAZZJONI TAL-KELMA T'ALLA FIL-LITURĠIJA

III. PREPARAZZJONI

IT-TIENI PARTI: *ARS PRAEDICANDI*

I. IT-TRIDU PASKWALI U L-ĦAMSIN ĠURNATA

A. Il-Qari tat-Testment il-Qadim f'Ħamis iċ-Ċirka

B. Il-Qari tat-Testment il-Qadim nhar il-Ġimgħa l-Kbira

C. Il-Qari tat-Testment l-Qadim fil-Vgħili tal-Għid

D. Il-Lezzjonarju tal-Għid

II. II-ĦDUD TAR-RANDAN

A. L-Evangēlju tal-Ewwel Ħadd tar-Randan

B. L-Evangēlju tat-Tieni Ħadd rar-Randan

C. L-Evangēlju tat-Tielet, ir-Raba u l-Ħames Ħadd tar-Randan

D. Ħadd il-Palm

III. IL-ĦDUD TAL-AVVENT

A. L-Ewwel Ħadd tal-Avvent

B. It-Tieni u t-Tielet Ħadd tal-Avvent

C. Ir-Raba' Ħadd tal-Avvent

IV. ŻMIEN IL-MILIED

A. Il-Liturġiji tal-Milied

B. Il-Festa tal-Familja Mqaddsa (Sagra Familja)

C. Is-Solennità ta' Marija Omm Alla

D. Is-Solennità tal-Epifanija

E. Il-Festa tal-Magħmudija tal-Mulej

V. IL-ĦDUD FI ŻMIEN TA' MATUL IS-SENA

VI. OKKAŻJONIJIET OĦRA

A. Il-Quddies ta' matul il-ġimgħa

B. Żwiġijiet

C. Funerali

APPENDIĊI 1: L-OMELIJA U L-KATEKIŻMU TAL-KNISJA KATTOLIKA

Ċiklu A

Ċiklu B

Ċiklu Ċ

Ġranet oħra qaddisa

APPENDIĊI II; GHEJJUN EKKLEŻJALI POST-KONĊILJARI RELEVANTI
GHALL-PREDIKAZZJONI

INTRODUZZJONI

1. Dan id-Direttorju Omeletiku gie migbur bhala rizultat ta' talba maghmula minn partecipanti tas-Sinodu tal-Isqfijiet li sar fis-sena 2008 dwar il-Kelma t'Alla. Bhala twegiba ghal din it-talba, il-Papa Benedittu XVI talab lill-awtoritajiet kompetenti sabiex jippreparaw Direttorju dwar l-omelija (cf. VD 60). Hu kien diga' wera interess f'dak li qalu l-Padri ta' Sinodu li kien sar qabel dwar l-importanza li ghandha tinghata l-omelija (cf. *Sacramentum caritatis* 46). Is-successur tieghu Papa Frangisku wkoll jikkunsidra l-predikazzjoni bhala wahda mill-prioritajiet tal-hajja tal-Knisja, kif inhu evidenti mill-Ezortazzjoni Appostolika *Evangelii Gaudium*.

Fid-deskrizzjoni tal-omelija, il-Padri tal-Koncilju Vatikan II jenfasizzaw in-natura unika tal-priedka: 'L-omelija...ghandha tigbed il-kontenut taghha minn ghejjun bibliici u liturgici u l-karattru taghha ghandha jkun wiehed ta' proklamazzjoni tal-ghegubijiet kbar ta' Alla fl-istorja tas-salvazzjoni, il-misteru ta' Kristu li huwa dejjem prezenti u attiv fina, speċjalment fic-celebrazzjoni tal-liturgija (SC 35, 2). Ghal hafna sekli, il-priedka kienet tkun istruzzjoni morali u duttrinali fil-Quddiesa ta' nhar ta' Hadd jew festi ohra imma mhux dejjem kienet tkun integrata mac-celebhrazzjoni nfisha. Hekk kif il-moviment liturgiku Kattoliku li beda fis-seklu dsatax prova jerga' jintegra l-pjeta personali u l-ispirtwalita liturgika fos til-fidili, hekk ukoll kien hemm tentattivi sabiex tissaħħah ir-rabta bejn l-Iskrittura u l-kult. Dawn it-tentattivi kienu nkuraġġuti mill-papiet matul l-ewwel nofs tas-seklu ghoxrin, u hallew il-frott taghhom fil-vizjoni tal-liturgija tal-Knisja moghtija mill-istess Koncilju. In-natura u l-iskop tal-omelija ghandu jinftiehem f'din il-perspettiva.

2. Ghal dawn l-ahhar hamsin sena hafna ucuh tal-omelija gew esplorati mill-Koncilju permezz tat-tagħlim magisterjali tal-Knisja u permezz tal-esperjenza fil-hajja ta' kuljum ta' dawk li jezercitaw dan il-ministeru. L-iskop ta' dan id-Direttorju huwa li jipprezenta l-iskop tal-omelija kif deskritt fid-dokumenti tal-Koncilju Vatikan it-Tieni u anke fl-Ezortazzjoni Appostolika *Evangelii Gaudium* u li jofru gwida bbażata fuq dak ir-rizorsi li jghinu l-predikaturi sabiex iwettqu l-missjoni taghhom b'mod effettiv. Appendici fi tmiem id-Direttorju jgib flimkien ir-riferenzi ghad-dokumenti rilevanti, u dawn juru kif il-Koncilju gie mifhum matul dan in-nofs seklu li

għadda. Jindikaw ukoll li hemm bżonn ta' riflessjoni ulterjuri sabiex tkun aċċertata predikazzjoni skont kif iridha l-Konċilju.

Bħala introduzzjoni, irridu nsemmu erba' temi importanti ta' sinifikat dejjiemi li jissemmew fid-dokumenti konċiljari. L-ewwel hemm il-post tal-Kelma t'Alla fiċ-ċelebrazzjoni Ewkaristika u t-tifsira ta' din fl-iskop tal-omelija (cf. SC 24, 35, 52, 56). It-tieni, hemm il-prinċipji tal-interpretazzjoni biblika Kattolika kif imfissra fil-Konċilju li għandha l-espressjoni partikulari tagħha fl-omelija liturgika (cf. DV 9-13, 21). It-tielet, hemm il-konsegwenza ta' kif wieħed jifhem il-Bibbja u l-liturgija mill-predikatur innifsu u li tiffirma l-ħajja kollha tiegħu spiritwali (cf. DV 25; *Presbyterorum Ordinis* 4, 18). Ir-raba' hemm il-ħtiġijiet ta' dawġ li qed isegwu l-omelija li allura għandha tkun predikazzjoni diretta lejn il-kultura u ċ-ċirkustanzi tagħhom u dawn ukoll huma punti li jiddeterminaw il-forma tal-omelija. Hekk is-semmiegħa jkun jistgħu jikkonvertu lejn l-Evangeliu (cf. *Ad gentes* 6). Dawn id-direttivi qosra imma importanti influwenzaw il-predikazzjoni Kattolika sa mill-Konċilju 'l hawn; il-ħsibijiet tagħhom sabu espressjoni konkreta fil-legislazzjoni tal-Knisja u ġew żviluppati fit-tagħlim papali kif juru ċ-ċitazzjonijiet f'dan id-*Direttorju* kif jidher fl-Appendiċi II.

3. Dan id-*Direttorju Omelitiku* jfittex li jassimila l-ħsibijiet tal-aħħar hamsin sena, li jgedded lil dawn b'mod kritiku u li jgħin il-predikaturi japprezzaw l-iskop tal-omelija u joffri wkoll assistenza lill-predikaturi sabiex iżommu ħajja l-Knisja stess. L-attenzjoni hija primarjament fuq l-omelija tal-Ewkaristija tal-Ħadd, imma dak li jingħad hawn jgħodd ukoll *mutatis mutandis*, jiġifieri għall-predikazzjoni li tiġi inkluża f'kull ċelebrazzjoni oħra sacramentali jew liturgika. Is-suggerimenti huma ta' natura ġenerali: l-omelija hija dimensjoni waħda tal-ministeru li jvarja kemm minħabba d-differenzi kulturali kif ukoll minħabba d-doni u l-limitazzjonijiet tal-predikatur. Kull predikatur jixtieq li jippriedka aħjar u kultant il-ħafna ħidma tal-kura pastorali twassal għal nuqqas ta' inkuraġġiment. Huwa minnu li xi nies huma aktar effettivi minn oħrajn fil-predikazzjoni tagħhom minħabba t-talenti jew il-formazzjoni li ħadu. Imma s-sens ta' limitazzjoni personali f'dan il-qasam m'għandux jaqtagħlna qalbna meta niftakru li Mosè wkoll kien itemtem (Eż 4: 10), li Ġeremija kien iħossu żgħir wisq għas-sejha tiegħu (Ġer 1: 6) u li Pawlu kien iħossu jibża' (1 Kor 2: 2-4). M'hemmx għalfejn li wieħed ikun xi oratur kbir sabiex ikun predikatur effettiv. B'mod naturali, l-arti tal-oratorju jew id-diskors fil-pubbliku, jinkludi l-użu tajjeb tal-voċi u l-ġesti l-oħra u dan huwa ingredjent important għal omelija tajba. Filwaqt li dan is-sugġett imur lil hinn mill-iskop tad-*Direttorju*, din hija parti importanti fl-omelija li wieħed irid jindirizza. Dak li hu essenzjali hu li l-

predikatur jagħmel il-Kelma t'Alla ċentrali għall-ħajja spiritwali tiegħu u li jkun jaf in-nies tiegħu sewwa u li jirrifletti fuq il-ġrajjet taż-żmien u li fuq kollox li fil-faqar spiritwali tiegħu jistieden fil-fidi lill-Ispirtu s-Santu sabiex ikun hu l-agent li jmexxi l-qlub u jressaqhom lejn il-misteri qaddisa. Papa Frangisku jeżorta lill-predikaturi: 'Ejjew ingeddu l-kunfidenza tagħha fil-predikazzjoni, ibbażata fuq il-konvinzjoni li huwa Alla li qed ifittex li jilhaq lill-oħrajn permezz tal-predikatur, u li hu juri s-setgħa tiegħu permezz tal-kliem tal-bnedmin' (EG 136).

L-EWWEL PARTI L-OMELIJA U L-ISFOND LITURĠIKU TAGĦHA

L-OMELIJA

4. In-natura unika tal-omelija tinsab miġbura fir-rakkont ta' Luqa ta' meta Ġesù jippriedka fis-sinagoga ta' Nazaret (cf. Lq 4: 16-30). Wara li jaqra silta minn Izaija, hu jagħlaq il-ktieb u jgħid: 'Din il-kelma seħhet illum intom u tisimghu' (Lq 4: 21). Meta naqraw bir-reqqa din is-silta, aħna nħossu s-sens ta' eċitament li nħass fis-sinagoga: il-proklamazzjoni tal-Kelma t'Alla fl-assemblea hija grajja fiha nfisha. Kif naraw fil-*Verbum Domini* '...il-liturġija hija l-isfond privileġġjat li fih Alla jitkellem magħna fil-qalba ta' ħajjitna; hu jitkellem illum mal-poplu tiegħu: permezz tal-grajjiet fil-ħaja tagħna, permezz tal-istudju personali tal-Iskrittura, fi żmien ta' talb sieket. Imma l-liturġija hija wkoll l-isfond privileġġjat għaliex hu hawnhekk li nisimghu l-Kelma t'Alla bħala parti minn ċelebrazzjoni li tilhaq il-qofol tagħha fl-offerta sagrafiki ta' Kristu lill-Missier Etern. Il-*Katekizmu* jistqarr li 'l-Ewkaristija tagħmel il-Knisja' (KKK 1396), imma wkoll li l-Ewkaristija hija inseparabbli mill-Kelma t'Alla (cf. KKK 1346).

Proprju għaliex l-omelija hija parti integrali mil-liturġija, mhijiex biss istruzzjoni imma wkoll azzjoni ta' kult. Meta naqraw l-omeliji tal-Padri, aħna nsibu li ħafnaminnhom ikkonkludew id-diskors tagħhom b'dossologija u l-kelma 'Ammen': huma fehmu li l-iskop tal-omelija ma kienx li jqaddsu biss lill-poplu imma li jigglorifikaw lil Alla. L-omelija hija innu ta' gratitudni għall-*magnalia Dei* li mhux biss turi lil dawk miġbura li l-Kelma t'Alla qed isseħh imma wkoll tfahhar Alla għal il-għageb kbir.

Minħabba n-natura liturġika tagħha, l-omelija tippossedi sinifikat sagramentali: Kristu huwa preżenti fl-assemblea miġbura biex tisma' l-Kelma u fil-predikazzjoni tal-ministru tiegħu li permezz tiegħu l-Mulej li tkellem ħafna snin ilu fis-sinagoga ta' Nazaret jimexxi l-poplu tiegħu. Fi kliem il-*Verbum Domini* 'Is-sagramentalita' tal-Kelma trid tintfieh permezz ta' analogija mal-preżenza reali ta' Ġesù taħt ix-xbiehat tal-ħobż u l-inbid kkonsagrat. Meta wiehed jersaq lejn l-altar u jieħu sehem fl-Ewkaristija, in-Nisrani jkun jieħu sehem fil-ġisem u d-demm ta' Krisdu. Ix-xandir tal-Kelma t'Alla fiċ-ċelebrazzjoni jwassal għall-għarfien ta' Kristu preżenti li jitkellem magħna u jrid li nisimghuh' (VD 56).

5. Huwa proprju għaliex l-omelija hija parti integrali mill-kult tal-Knisja li għandha tingħata biss mill-isqfijiet, is-sacerdoti u d-djakni. Ir-rabta bejn il-mejda tal-Kelma u l-mejda tal-altar tant hija intima li jixraq li ‘l-omelija tingħata mis-sacerdot innifsu’ (*Istruzzjoni Ġenerali tal-Missal Ruman* 66) jew minn xi persuna ordinata li tkun qed tippresiedi jew tassisti fuq l-altar. Mexxejja mħejjija sewwa jistgħu jagħtu istruzzjoni solida u eżortazzjonijiet tajba u għandu jkun okkażjonijiet bħal dawn f’kuntesti oħra; imma huwa fin-natura intrinsikament liturgika tal-omelija li din tingħata minn persuna ordnata biex tmexxi l-kult divin (cf. *Redemptionis Sacramentum* 161).

6. Il-Papa Franġisku josserva li l-omelija hija ‘ġeneru distintiv ladarba l-predikazzjoni ssir fi hdan inkwadratura ta’ ċelebrazzjoni liturgika: mela għandha tkun qasira u tevita li tkun qisha lecture universitarja’ (EG 138). In-natura liturgika tal-omelija titfa’ dawl fuq l-iskop uniku tagħha. Huwa ta; għajnuna li wieħed jgħid x’mhijiex l-omelija.

Mhijiex priedka fuq suġġett astratt; fi kliem ieħor il-Quddiesa mhijiex okkażjoni għall-predikatur li jindirizza xi suġġett li ma jkollux x’jaqsam maċ-ċelebrazzjoni liturgiku u l-qari tagħha jew li jagħmel vjolenza lit-testi provduti mill-Knisja billi jibdilhom skont xi idea li jkun haseb fiha qabel jew biex taqdi lilu. L-omelija lanqas hija eżerċizzju fl-eseġeżi biblika. Il-poplu t’Alla għandha għatx li jesplora l-Iskrittura u r-rġajja għandhom jipprovdu opportunitajiet għal dawn ir-riżorsi. L-Omelija tal-Ħadd mhijiex l-okkażjoni biex wieħed jidhol fil-fond ta’ xi eseġeżi biblika; lanqas il-ħin ma jippermetti dan. L-omelija għandha tfittex li xxandar il-Kelma t’Alla issa u hawnhekk. L-omelija lanqas hija istruzzjoni kateketika imqar jekk il-katekeżi hija dimensjoni importanti tal-omelija. Bħal fil-każ ta’ eseġeżi biblika, dan m’hemmx ħin biex isir lanqas. Diskors bħal dan ma jkunx integrali għall-bqija taċ-ċelebrazzjoni. Il-predikatur lanqas għandu joqgħod jittellem fuq ix-xhieda personali jew l-esperjenza privata tiegħu. Huwa minnu li n-nies tista’ titqanqal minn stejjer personali imma l-omelija għandha tesprimi l-fidi tal-Knisja u mhux l-istorja tal-predikatur. Kif iwissi Papa Franġisku, il-predikazzjoni hija purament moralistika, duttrinali jew sempliciment lecture fuq eseġeżi biblika u tbiegħed l-attenzjoni mill-komunikazzjoni bejn żewġt iqlub li għandha ssir fl-omelija. L-omelija mela għandha karattru semi-sagramentali għax il-fidi ġejja minn dak li wieħed jisma’ (cf. EG 142).

7. Meta ngħidu li l-omelija mhi xejn minn dan kollu, dan ma jfissirx li l-eseġeżi biblika, ix-xhieda personali u l-istruzzjoni duttrinali m’għandhomx post fil-predikazzjoni; dawn jistgħu jkunu għodda effettiva bħala elementi

f'omelija tajba. Importanti għall-predikatur li jorbot it-testi ta' ċelebrazzjoni partikulari mal-ġrajjet tal-ġurnata u li jaqsam il-frott tal-istudju huwa jispjega silta mill-Iskrittura u juri r-rabta bejn il-Kelma t'Alla u d-duttrina tal-Knisja. Bhan-nar, dawn il-ħwejjeġ jagħmlu qaddejja tajba imma sidien foqra; huma jservu l-għan tal-omelija, huma tajbin; jekk jieħdu post l-omelija, ma jibqgħux tajbin. Il-predikatur jeħtieġ li jitkellem b'tali mod li s-semmiegħa tiegħu iħossu li hu jemmen fil-qawwa ta' Alla. Ma jridx ibaxxi l-istandards tal-messagġ tiegħu għal-livell tax-xhieda personali tiegħu jew jibza' li ha jkun akkużat li mhux qed jipprattika dak li qed jippriedka. Ladarba mhux qed jippriedka lilu nnifsu imma lil Kristu, hu jista' mingħajr ipokrisija juri l-għoli tal-qdusija li għalih hu qed jaspira li jilhaq.

8. Jeħtieġ li jkun enfasizzat ukoll li l-omelija trid tkun magħmula skont il-ħtiġijiet tal-komunità partikulari u tiġbed l-ispirazzjoni minnha. Papa Frangisku għandu dan x'jgħid fl-*Evangelium Gaudium* :

L-Ispirtu, li dawwal il-kitba tal-Vanġeli u li jaħdem fil-Poplu ta' Alla, inebbahna wkoll dwar kif għandna nisimghu l-fidi tal-poplu u kif għandna nipprietkaw f'kull Ewkaristija. Il-prietka Nisranija, għalhekk, issib fil-qalb tal-kultura tal-poplu għajn ta' ilma ħaj, kemm biex tkun taf x'għandha tghid, u kemm biex issib il-mod it-tajjeb kif tghidu. Kif ilkoll kemm aħna nieħdu pjaċir li xi hadd ikellimna bi lsien missirijietna, hekk ukoll fil-fidi, nieħdu gost b'min ikellimna bil-“kultura ta' missirijietna”, bid-djalett matern tagħna (ara 2 Mak 7:21,27), u l-qalb tkun lesta li tisimghu wisq aktar. Din il-lingwa hi bħal melodija li tnebbah kuraġġ, nifs, qawwa, heġġa(139)

9. Wieħed jistaqsi mela x'inhi l-omelija? Żewġ siltiet qosra mill-*Praenotanda* tal-kotba liturġiċi tal-Knisja jwieġbu din il-mistoqsija. L-ewwel waħda, fl-*Istruzzjoni Ġenerali tal-Missal Ruman* naqraw

L-omelija hija parti mil-Liturġija u hija rakkomandata bil-qawwa għax hija maħtieġa għall-għajxien tal-ħajja Nisranija. Għandha tkun espożizzjoni ta' xi aspett tal-qari mill-Iskrittura jew xi test ieħor mill-Propriju tal-Quddiesa tal-ġurnata u għandha tiegħu in kunsiderazzjoni kemm il-misteru ċelebrat kif ukoll il-ħtiġijiet partikulari tas-semmiegħa (65)

10. L-*Introduzzjoni* tal-Lezzjonarju tespandi b'xi mod din id-deskrizzjoni:

Matul il-kors tas-sena liturġika, l-omelija tqiegħed il-misteri tal-fidi u l-istandards tal-ħajja Nisranija fuq il-bażi tat-test sagru.....L-iskop tal-omleija fil-

Quddiesa hija l-kelma mitkellema ta' Alla u l-liturġija tal-Ewkaristija flimkien li jsiru 'xandira tal-għeġubijiet ta' Alla fl-istorja tas-salvazzjoni, il-misteru ta' Kristu' (SC 35, 2). Matul il-qari u l-omelija l-Misteru Paskwali ta' Kristu huwa mxandar; permezz tas-sagrificċju tal-Quddiesa jsir preżenti. Kristu nnifsu hu dejjem preżenti u attiv fil-predikazzjoni tal-Knisja tiegħu.

Jekk l-omelija tispjega t-test tal-Iskrittura Mqaddsa li jkun imxandar fil-qari jew xi test ieħor tal-Liturġija, din għandha twassal lill-komunità tal-fidili sabiex jiċcelebraw l-Ewkaristija b'mod attiv 'sabiex ikunu jistgħu jorbtu hajjithom mal-fidi' (SC 10). Minn din l-ispjegazzjoni ħajja, il-Kelma t'Alla mxandra fil-qari u ċ-ċelebrazzjoni tal-Knisja tal-liturġija tal-ġurnata jkollhom impatt akbar. Imma dan jitlob li l-omelija tkun tassew il-frott tal-meditazzjoni mħejjija tajjeb u la twila wisq u lanqas qasira u adattata għal dawk preżenti, anke t-tfal jew persuni mingħajr edukazzjoni (OLM 24).

11. Ta' min isemmi punti fundamentali f'dawn iż-żewġ deskrizzjonijiet. Fis-sens l-aktar wiesa', l-omelija hija diskors dwar il-misteri tal-fidi u l-istandards tal-ħajja Nisranija b'mod li jkun adatt għas-semmiegħa fil-ħtiġijiet tagħhom. Din hija deskrizzjoni qasira ta' diversi tipi ta' predikazzjoni u eżortazzjoni. Il-forma speċifika tal-omelija hija sugġerita mill-kelmiet 'fuq il-bażi tat-test sagra' li jirreferi għas-siltiet bibliċi u t-talb użat fiċ-ċelebrazzjoni liturġika. It-talb jipprovdi ermenewtika għall-interpretazzjoni li l-predikatur irid jagħmel tat-testi bibliċi. Dak li jiddistingwi l-omelija minn forom oħra ta' istruzzjoni huwa *l-kuntest liturġiku*. Din il-komprensjoni ssir kruċjali meta s-setting tal-omelija jkun iċ-ċelebrazzjoni Ewkaristika. Dak li d-dokumenti jgħidu dwar dan hu essenzjali sabiex wiehed jifhem l-iskop tal-omelija. Il-Liturġija tal-Kelma u l-Liturġija tal-Ewkaristija flimkien ixandru l-għeġubijiet ta' Alla fis-salvazzjoni miġjuba minn Ġesù: '..permezz tal-qari u l-omelija l-Misteru Paskwali ta' Ġesù hu mxandar u jsir preżenti'. L-omelija fil-Quddiesa 'trid tkun dejjem twassal għall-komunità tal-fidili sabiex jiċcelebraw l-Ewkaristija b'mod attiv 'sabiex iżommu marbuta qawwija f'ħajjithom ma' dak li jkunu diġa kisbu permezz tal-fidi' (SC 10)' (OLM 24).

12. Id-deskrizzjoni tal-omelija fil-Quddiesa tissuggerixxi dinamika sempliċi u qawwija. L-ewwel moviment huwa sugġerit mill-kelmiet: 'permezz tal-qari u l-omelija l-Misteru Paskwali ta' Kristu hu mxandar'. Il-predikatur jittellem dwar il-qari u t-talb taċ-ċelebrazzjoni b'tali mod li t-tifsira tkun tinsab fil-mewt u l-qawmien ta' Ġesù. Huwa qawwi l-mod kif 'il-qari u l-omelija' huma assoċjati f'din il-formulazzjoni mal-punt li x-xandir fqir tal-qari bibliku jista' jaffetwa b'mod ħażin l-omelija. It-tnejn li huma jinsabu mxandra u dan ifisser kemm l-

omelija hija *azzjoni liturġika* u fil-fatt hija tip ta' estensjoni tal-proklamazzjoni tal-qari nnifsu. Ir-riflessjoni tista' tmiss sewwa t-tagħlim morali u duttrinali sugġerit mit-testi.

13. It-tieni moviment huwa sugġerit mill-kelmiet: 'permezz tas-sagrificċju tal-Quddiesa l-Misteru Paskwali jsir preżenti'. It-tieni parti tal-omelija tipprepara l-komunità biex tiċcelebra l-Ewkaristija u tagħraf li f'din iċ-ċelebrazzjoni wiehed ikun qed jieħu sehem mill-mewt u l-qawmien ta' Kristu. Virtwalment, l-omelija tista' titfisser li trid tirrepeti l-kliem ta' San Pawl: 'Il-kalċi mbierak li fuqu nġhidu l-barka m'huwiex għaqda mad-demem ta' Kristu? U l-ħobż li naqsmu m'huwiex għaqda mal-ġisem ta' Kristu? Għax la l-ħobża hi waħda, aħna, li aħna ħafna, aħna ġisem wiehed; lkoll kemm aħna nieħdu sehem minn ħobża waħda' (1 Kor 10: 16)

14. It-tielet moviment li jista' jkun iqsar u jiffunzjona bħala konklużjoni jissuġerixxi kif il-membri tal-komunità, trasformati mil-Ewkaristija, jistgħu jwasslu l-Evangeliu fid-dinja tal-ħajja ta' kuljum. Naturalment, il-qari bibliku se jipprovdi l-kontenut u d-direzzjoni għal applikazzjonijiet bħal dawn imma l-predikatur jehtieg ukoll li juri l-effett tal-Ewkaristija nfisha li tkun se tiġi ċelebrata.

15. Fuq kollox, l-omelija hija ffurmata minn dinamika sempliċi ħafna: hi tirrifletti fuq it-tifsira tal-qari u t-talb ta' ċelebrazzjoni fid-dawl tal-Misteru Paskwali: u twassal ukoll biex l-assemblea tiċcelebra l-Ewkaristija u tidhol tagħmel sehem mill-Misteru (eżempji ta' dan insibuh fit-tieni parti tad-*Direttorju*). Dan ifisser li s-setting liturġiku huwa muftieħ essenzjali għall-interpretazzjoni tas-silta biblika mxandra fiċ-ċelebrazzjoni u allura se nduru għal din l-interpretazzjoni.

II. NINTERPRETAW IL-KELMA T'ALLA FIL-LITURĠIJA

16. Ir-riforma post-konċiljari wasslet sabiex il-predikazzjoni tkun aktar sinjura matul il-Quddiesa. Fil-prattika l-predikatur sikwit jistaqsi din il-mistoqsija dwar l-omelija u kif għandu jibnija permezz tal-kummentarji bibliċi. Kultant tkun nieqsa s-sensittivita' għan-natura unika tal-omelija bħala parti integrali taċ-ċelebrazzjoni Ewkaristika. Meta l-omelija hija mifhuma bħala parti organika mill-Quddiesa, ikun ċar li l-predikatur ikun mitlub jara l-kostellazzjoni tal-qari u t-talb kollu taċ-ċelebrazzjoni bħala interpretazzjoni tal-Kelma t'Alla. Fi kliem Papa Benedittu XVI

Ir-riforma mitluba mill-Konċilju Vatikan II ħalliet frott għax fethet aċċess akbar għall-Iskrittura u dan jinħass fil-Quddiesa tal-Ħadd. L-istruttura preżenti tal-Lezzjonarju mhux biss tippreżenta t-testi l-aktar importanti tal-Iskrittura b'aktar frekwenza imma wkoll tgħinna nifhmu l-unità tal-pjan

t'Alla fit-Testment il-Qadim u fil-Ġdid permezz tal-qari u fihom hemm Kristu bħala figura ċentrali tal-Misteru Paskwali (OLM 66) (VD 57)

Il-Lezzjonarju li għadna llum huwa riżultat tax-xewqa espressa tal-Konċilju li 'it-teżori tal-Bibbja għandhom ikunu miftuħa għal kulhadd sabiex il-fidili jixorbu minn dan il-ġid tal-mejda tal-Kelma t'Alla' (SC 51). Imma l-Padri tal-Konċilju Vatikan II mhux biss ħallewlna dan il-Lezzjonarju: huma provdew ukoll prinċipji sani għall-eseġeżi biblika li huma tajbin għall-omelija.

17. Il-*Katekiżmu tal-Knisja Kattolika* jippreżenta t-tliet kriterji għall-interpretazzjoni tal-Iskrittura kif imfissra fil-Konċilju b'dawn il-kelmiet:

1. *Kunu attenti hafna għall- 'kontenut u l-unita' tal-Iskrittura kollha*. Minkejja li hafna huma l-kotba tal-Iskrittura, imma l-Kelma ta' Alla hija f'għaqda waħda ma' Alla u l-pjan tiegħu li fih hemm fiċ-ċentru Sidna Ġesù Kristu.

Il-frazi 'qalb ta' Kristu' tista' tirreferi għall-Iskrittura Mqaddsa li turi l-qalb tiegħu, magħluqa qabel il-Passjoni ladarba l-Iskrittura ma kinitx ċara. Imma l-Iskrittura nfethet fil-Passjoni; hekk wieħed jista' jifhem u jiddixxerni l-profeziji (KKK 112, ċitazzjoni ta' San Tumas t' Akwinu *Expositio in Psalmos* 21, 11).

2. *Aqra l-Iskrittura fi hdan 'it-Tradizzjoni hajja tal-Knisja kollha*. Skont proverbju tal-Padri, l-Iskrittura hija miktuba prinċipalment fil-qalb tal-Knisja u mhux fid-dokumenti għaliex il-Knisja għandha fit-Tradizzjoni tagħha l-memorjal haj tal-Kelma t'Alla, u huwa l-Ispirtu s-Santu li jagħtiha l-interpretazzjoni spiritwali (KKK 113, ċitazzjoni minn Origene, *Homiliae in Leviticum* 5, 5).

3. *Kunu attenti għall-analogija tal-fidi*. B'analogija tal-fidi nifhmu l-koerenza tal-veritajiet tal-fidi bejniethom u fi hdan il-pjan sħiħ tar-Rivelazzjoni (KKK 114).

Waqt li dawn il-kriterji huma importanti għall-interpretazzjoni tal-Iskrittura f'kull kuntest, huma ta' għajjnuna l-aktar meta wieħed jipprepara l-omelija tal-Quddiesa. Nikkunsidraw ftit ir-relazzjoni tagħhom mal-omelija.

18. L-ewwel 'il-kontenut u l-unita' tal-Iskrittura kollha'. Is-silta sabiħa minn San Tumas ikkwotata fil-*Katekiżmu* turi r-relazzjoni bejn il-Misteru Paskwali u l-Iskrittura. Il-Misteru Paskwali jiftaħ it-tifsira tal-Iskrittura u ma jhallihix 'oskura' (Lq 24: 26-27). F'dan id-dawl, l-uffiċju tal-predikatur huwa li jgħin lin-nies jaqraw l-Iskrittura fid-dawl tal-Misteru Paskwali b'tali mod li Kristu jirrivela f'qalbhom dak li San Tumas jgħaqqad hawnhekk mal-kontenut u ċ-ċentru tal-Iskrittura.

19. L-unita' tal-Iskrittura kollha tinghaqad fl-istruttura tal-Lezzjonarju bil-mod kif l-Iskrittura hija mifruxa fuq is-sena kollha. Fiċ-ċentru tagħha naraw l-Iskrittura li biha l-Knisja tipproklama u tiċcelebra t-Tridu Paskwali. Imma dan hu mhejji mill-lezzjonarju tar-Randan u estiż fil-lezzjonarju tal-Għid. Xi haġa simili nsibuha fiċ-ċikli Avvent-Milied-Epifanija. L-għaqda tal-Iskrittura kollha hija nkarnata fl-istruttura tal-Lezzjonarju tal-Ħadd u l-Lezzjonarju tas-Solennitajiet u l-festi l-kbar. Fil-qalba ta' kollox tinsab is-silta tal-gurnata; il-Qari tat-Testmet il-Qadim jintagħżel fid-dawl tat-Testment il-Għid. Is-silta mill-appostlu tippreżenta fil-Ħdud qari semi-kontinwu tal-Ittri u allura ma tkunx marbuta intrinsikament mal-Vangelu. Imma xorta waħda kemm-il darba jkun hemm irbit bejn it-tliet siltiet sabiex il-Bibbja tkun rivelatorja. Il-Katekiżmu u d-*Dei Verbum* jaraw 'il-kontenut u l-unita' tal-Iskrittura kollha'.

20. It-tieni, hemm 'it-Tradizzjoni haġja tal-Knisja kollha'. Fil-*Verbum Domini* il-Papa Benedittu XVI juri l-importanza tal-kriterju fundamentali tal-ermenewtika biblika; 'is-setting ewlieni għall-interpretazzjoni biblika huwa l-haġja tal-Knisja' (29). Ir-relazzjoni bejn Tradizzjoni u Skrittura hija profonda u kumplessa imma ċertament il-liturgija tirrapreżenta manifestazzjoni unika ta' din ir-relazzjoni. Għaqda organika teżisti bejn il-Bibbja u l-liturgija; matul is-sekli li matulhom l-Iskrittura nkitbet u l-kanoni bibliku kien qed jieħu l-forma l-Poplu t'Alla kien xorta waħda qiegħed jiltaqa' għall-kult; il-kitbiet inholqu f'dawn il-laqgħat (cf. Kol 4: 16). Il-predikatur irid jagħti każ tal-orġini liturgiku tal-Iskrittura u jfittex li jsib punti sabiex jiftaħ it-test f'kuntast għid għall-komunità li lilha jippriedka. It-test il-qadim ikun għadu haġ u dejjem għid fil-mument tax-xandir. L-Iskrittura hija diġa Tradizzjoni; l-Iskrittura mxandra hija magħquda maċ-ċelebrazzjoni Ewkaristika u allura hija Tradizzjoni. Dan huwa teżor tremend ta' interpretazzjoni li ilu jingabar għal sekli shaħ. Il-misteru ta' Kristu huwa mifhum aktar fi hdan il-Knisja u l-għarfien ta' Kristu mill-Knisja huwa Tradizzjoni. Il-predikatur huwa mistieden jersaq lejn il-qari mhux b'għażla arbitrija tat-test imma bħala opportunità li jirrifletti fuq is-siltiet magħżula mit-Tradizzjoni tal-Knisja kollha għax it-Tradizzjoni hija espressa fil-qari magħżul u fit-testi tat-talb tal-liturgija. Dawn it-testi tat-talb huma monumenti tat-Tradizzjoni u marbuta mal-Iskrittura jew meħuda mill-Kelma t'Alla.

21. It-tielet, l-'analogija tal-fidi'. F'sens teologiku, dan jirreferi għall-qalba ta' duttrini varji u l-ġerarkija tal-veritajiet tal-fidi. Il-qalba tal-fidi hija l-misteru tat-Trinità u l-istedina għalina sabiex nipparteċipaw fil-haġja divina. Din ir-realtà hija rivelata u effettwata permezz tal-Misteru Paskwali: għalhekk il-predikatur irid jinterpreta l-Iskrittura b'tali mod li jwassal il-Misteru Paskwali u jwassal lill-poplu

biex jidhol fiċ-ċelebrazzjoni Ewkaristika. Din it-tip ta' interpretazzjoni kienet parti essenzjali mill-predikazzjoni apostolika sa mill-bidu nett kif naqraw fil-*Verbum Domini*:

Hawnhekk, fil-qalba tal-‘Kristologija tal-kelma’, huwa importanti li nenfasizzaw l-unità tal-pjan divin fil-Kelma inkarnata: it-Testment il-Ġdid jippreżenta l-Misteru Paskwali fi qbil mal-Iskrittura. San Pawl fl-Ewwel Ittra lill-Korintin jgħid li Ġesù Kristu miet għal dnubietna ‘fi qbil mal-Iskrittura’ (15: 3) u li qam mill-mewt tit-tielet jum ‘skont l-Iskrittura’ (15: 4). L-Appostlu jorbot flimkien il-ġrajja tal-mewt tal-Mulej u tal-qawmien tiegħu mal-istorja tal-Patt il-Qadim ta’ Alla mal-poplu tiegħu. Jurina kif minn dik il-ġrajja, l-istorja tirċievi s-sens kollu tagħha. Fil-Misteru Paskwali ‘il-kliem tal-Iskrittura’ jsir verità; il-mewt li seħħet fi qbil mal-Iskrittura hija ġrajja li fiha hemm il-*logos*. Teżisti logika interjuri li turi li Kristu jixhed għall-kelma t’Alla għax sar bniedem. Mela l-qawmien tal-Mulej iseħħ ‘fit-tielet jum skont l-Iskrittura’; it-twemmin Lhudi kien li fit-tielet jum il-ġisem jithassar, mela l-kelma tal-Iskrittura hija msaħħa u mwettqa f’Ġesù li jqum mill-mewt. Għalhekk San Pawl jgħid (1 Kor 15: 3) li r-rebħa ta’ Kristu fuq il-mewt seħħet permezz tas-setgħa kreattiva fil-kelma ta’ Alla. Din is-setgħa divina ġgħib tama u ferħ: dan huwa l-kontenut liberanti tar-rivelazzjoni paskwali. Fl-Għid, Alla jirrivela lilu nnifsu u s-setgħa tal-imħabba Trinitarja li tkisser is-setgħat tal-ħażen u l-mewt (13)

Hija din l-għaqda tal-pjan divin li tagħmilha f’waqtha li l-predikatur jipprovdi katekei duttrinali u morali matul l-omelija. Duttrinalment, in-naturi divina u umana ta’ Kristu magħqud f’persuna singola, id-divinita’ tal-Ispirtu s-Santu, il-kapaċità ontologika tal-Ispirtu u tal-Iben li jgħaqqduna mal-Missier fis-sehem tagħna fil-ħajja Trinitarja, in-natura divina tal-Knisja – dawn id-duttrini u oħrajn huma formulati bħala s-sens l-aktar profond ta’ dak li għandha xxandar l-Iskrittura u dak li għandhom iwettqu s-sagramenti. F’omelija d-duttrini mhumiex preżentati kif suppost ikunu fi trattat jew spjegazzjoni skolastika. Imma xorta waħda dan id-duttrini jiggwidaw il-predikatur u jassiguraw li jasal biex jipriedka dwar it-tifsira l-aktar profonda tal-Iskrittura u s-sagrament.

22. Il-Misteru Paskwali li wieħed jiltaqa’ miegħu fiċ-ċelebrazzjoni ewkaristika jitfa’ dawl mhux biss fuq l-Iskrittura imma wkoll fuq il-ħajja tas-semmiegħa. Skop ieħor tal-omelija huwa li wieħed jgħin il-Poplu t’Alla jgħix dan il-Misteru. Il-Katekiżmu permezz tal-kliem ta’ San Ġwann Eudes jippunta lejn l-identifikazzjoni ma’ Kristu li hija kundizzjoni fundamentali tal-ħajja Nisranija:

Jien nitolbok tikkunsidra li l-Mulej Ġesù Kristu huwa r-ras veru tiegħek u li inti wieħed mill-membri tiegħu. Hu jappartjeni lilek bħalma r-ras tappartjeni lill-membri; dak li huwa tiegħu huwa tiegħek: l-ispirtu tiegħu, il-qalb, ir-ruħ u l-ġisem u l-fakultajiet kollha. Int trid tuzahom kollha biex taqdi u tfaħħar lil Alla. Inti tappartjeni lilu. U hu jixtieqek u jixxennaq għalik minhabba fis-servizz u l-glorja tal-Missier (KKK 1698, citazzjoni ta' San Ġwann Eudes, *Tractatus de admirabili corde Jesu*, 1, 5; cf. Uffiċju tal-Qari, 19 t'Awwissu).

23. Il-Katekiżmu tal-Knisja Kattolika huwa għajn importanti għall-predikatur sabiex jinqeda bit-tliet kriterji għall-interpretazzjoni li qed niddiskutu. Jipprovdi eżempju importanti tal-‘unità tal-Iskrittura kollha’, tat-‘Tradizzjoni ħajja tal-Knisja kollha’ u tal-‘analogija tal-fidi’. Dan isir ċar meta r-relazzjoni dinamika tal-erba’ partijiet tal-Katekiżmu ssir apprezzata. Il-Katekiżmu jipprezenta dak li nemmnu, kif inqimu, kif ngħixu u kif nitolbu. Dan nistgħu nxebbhuh ma’ erba’ temi ta’ sinfonija. San Ġwanni Pawlu II tkellem dwar dan fil-Kostituzzjoni Appostolika *Fidei Depositum*:

Il-Liturġija hija talba; l-istqarrija tal-fidi ssib il-post proprju tagħha fiċ-ċelebrazzjoni tal-kult. Il-Grazzja, frott is-sagramenti, hija l-kundizzjoni għall-ħajja Nisranija, l-istess kif il-partecipazzjoni fil-liturġija tal-Knisja titlob il-fidi. Jekk il-fidi mhijiex espressa fix-xogħolijiet, hija mela mejta (cf. Ġak 2: 14-16) u ma tistax tagħti frott għall-ħajja ta’ dejjem.

Fil-qari tal-Katekiżmu tal-Knisja Kattolika nistgħu nifhmu l-unità tal-misteru ta’ Alla kif ukoll il-post ċentrali ta’ Ġesù Kristu, l-iben waħdieni ta’ Alla li sar bniedem fil-ġuf tal-Vergni Marija bil-qawwa tal-Ispirtu s-Santu. Hu miet u qam u huwa dejjem preżenti fil-Knisja speċjalment fis-sagramenti; hu l-għajn tal-fidi tagħna, il-mudell tal-imġiba Nisranija u l-Għalliem tat-Talb tagħna (2).

Ir-riferenzi marginali li jorbtu l-erba’ partijiet tal-Katekiżmu jipprovdu għajjnuna lill-predikatur li joqgħod attent għall-analogija tal-fidi u jfittex li jinterpreta l-Kelma t’Alla fi ħdan it-Tradizzjoni ħajja tal-Knisja u fid-dawl tal-għaqda tal-Iskrittura kollha. L-indiċi tal-Katekiżmu juri kif t-tagħlim kollu tal-Knisja jinsab fil-Kelma tal-Bibbja u li dan l-indiċi għandu jkun is-suġett tal-predikazzjoni. Appendiċi 1 tad-*Direttorju* jipprovdi riżorsa għall-predikatur fl-użu tiegħu tal-Katekiżmu.

24. Għandu jkun ċar minn dak li għidna li l-metodi eseġetiċi jistgħu jkunu ta’ użu fil-preparazzjoni tal-omelija. Meħtieġ ukoll li l-predikatur ikun attent għas-sens spiritwali tal-Iskrittura. Din id-defenizzjoni ngħatat mill-Kummissjoni

Pontifiċja Biblika li tissuggerixxi li dan il-metodu ta' interpretazzjoni jkun adattat għal-Liturġija: 'Is-sens spiritwali hu espress mit-testi bibliċi meta jinqraw taħt l-inflwenza tal-Ispirtu s-Santu fil-kuntest tal-Misteru Paskwali. Dan il-kuntest jeżisti tassew. It-Testment il-Ġdid jagħraf il-milja tal-Iskrittura. Huwa mela aċċettabbli li wieħed jaqra l-Iskrittura fid-dawl tal-kuntest ġdid li huwa l-ħajja fl-Ispirtu (Kummissjoni Pontifiċja Biblika, *Interpretazzjoni tal-Bibbja fil-Knisja*, II, B, 2, citat f'VD 37). Wieħed irid jaqra l-Bibbja f'dan id-dawl. Eżempju tajjeb ta' dan huwa fis-salmi li naqraw fil-Liturġija tas-Siġħat; huma x'inhuma ċ-ċirkustanzi litterali rridu nifhmu kollox fid-dawl tal-misteru ta' Kristu u tal-Knisja tiegħu u nagħtu vuċi lill-ferħ u n-niket tar-relazzjoni tagħna ma' Alla.

25. L-għalliema kbar tal-interpretazzjoni spiritwali tal-Iskrittura u l-Missirijiet tal-Knisja li kienu jkunu rgħajja kellhom kitbiet li permezz tagħhom kienu jinterpretaw il-Kelma t'Alla. Huwa providenzjali li flimkien mal-avvanzi fl-istudju bibliku fl-aħħar sseklu, kien hemm ukoll avvanz fl-istudji patristiċi. Instabu dokumenti mitlufa u saru edizzjonijiet kritiċi tal-Padri. Xogħolijiet oħra ġew maqluba. Ir-revizjoni tal-Uffiċju tal-Qari fil-Liturġija tas-Siġħat irrenda ħafna minn dawn il-kitbiet qrib tal-poplu. Il-familjarita' mal-kitbiet tal-Padri tista' tgħin lill-predikatur fili jiskopri t-tifsira spiritwali tal-Iskrittura. Huwa mit-tagħlim tal-Padri li nitgħallmu kemm hija profonda r-rabta bejn iż-żewġ testmenti tal-Bibbja. Minnhom nistgħu nitgħallmu kif nifhmu l-figuri tal-Misteru Paskwali li diġa jispikkaw f'ż-żerniq tal-ħolqien. Kollox jilhaq il-qofol f'Ġesù Kristu. Huwa mill-Padri li nitgħallmu l-kliem tal-Iskrittura u l-għana kollu tal-qalba tal-ħajja tal-Knisja. Huwa mill-Padri li nitgħallmu naraw ir-rabta bejn il-misteru tal-Kelma biblika u l-misteru taċ-ċelebrazzjoni sacramentali. Il-*Catena Aurea* ta' San Tumas t'Akwinu tibqa' għodda splendida biex nidhlu fil-għana tal-Padri. Il-Konċilju Vatikan II jgħid hekk:

Is-saċerdoti huma mitlub mill-isqof tagħhom sabiex 'ikunu maturi fil-għerf' u li d-duttrina tagħhom tkun 'medicina spiritwali tal-Poplu t'Alla. L-għarfien tal-ministru sagra jrid ikun qaddis sabiex ikun miġbud mill-għajn qaddisa u diretta lejn l-iskop sagra. Dan għandu jkun imsaħħaħ mill-istudju tas-Santi Padri u Dutturi oħra u monumenti ta' tradizzjoni' (*Presbyterorum Ordinis* 19)

Il-Konċilju tana komprensjoni mġedda tal-omelija bħala integra għaċ-ċelebrazzjoni ewkaristika u metodu tajjeb għall-interpretazzjoni biblika u incentiv għall-għalliema sabiex jiffamiljarizzaw ruħhom mal-ġid ta' elfejn sena sħaħ ta'

riflessjoni fuq il-Kelma t'Alla li hija patrimonju Kattoliku. Kif jista' predikatur jirrealizza din il-viżjoni fil-prattika?

III. PREPARAZZJONI

26. 'Il-preparazzjoni għall-predikazzjoni hija importanti bħala hidma għaliex titlob żmien twil ta' studju, talb, riflessjoni u kreattività pastorali' (EG 145). Papa Françisku jishaq fuq dan: il-predikatur li ma jhejjix lilu nnifsu u ma jitlobx huwa 'dizonest u irresponsabbli' (EG 145), 'profeta falz, impostur baxx' (EG 151). Fit-tnejn tal-omelija, l-istudju hu importanti, it-talb essenzjali. 'Il-persuna li tippresiedi l-liturgija tal-kelma tikkomunika għajxien spiritwali lil dawk prezenti, speċjalment permezz tal-omelija' (OLM 38) L-azzjoni sagra tal-predikazzjoni hija intimament magħquda man-natura sagra tal-Kelma t'Alla. L-omelija f'ħafna sensi hija parallela mad-distribuzzjoni tal-Ġisem u d-Demm tal-Mulej waqt ir-rit tat-tqarbin. Fl-omelija l-kelma qaddisa ta' Alla hija 'distribwita' għall-għajxiex tal-poplu tiegħu. Il-*Kostituzzjoni Dommatika fuq ir-Rivelazzjoni Divina* twissi lill-predikatur sabiex fi kliem Santu Wistin jevita 'li jkun predikatur vojta tal-Kelma t'Alla'; barra minn hekk fl-istess paragrafu l-Kattolici kollha huma eżortati li jaqraw l-Iskrittura bħala konverżazzjoni ma' Alla għax skont San Ambrog 'Aħna nitkellmu miegħu meta nitolbu; aħna nisimgħuh meta naqraw il-kelma divina' (DV 25). Papa Françisku jenfasizza li l-predikaturi jridu jhallu lilhom infushom jintlaqu bħal bi vlegġa mill-Kelma ħajja ta' Alla (cf. EG 150).

27. Il-Papa jirrakomanda lill-predikaturi li jfittxu d-djalogu mal-Kelma t'Alla permezz tal-*Lectio Divina* li tikkonsisti f'meditazzjoni, qari, talb u kontemplazzjoni (cf. EG 152). Dan kollu għandu l-bażi tiegħu fl-eseġeżi tal-Bibbja tas-sensi spiritwali tal-Iskrittura u ħafna monaċi u sorijiet talbu fuq l-Iskrittura fuq firxa ta' ħajja shiħa. Papa Benedittu XVI jiddeskrivi l-istadji tal-*lectio divina* fl-Eżortazzjoni Appostolika *Verbum Domini*

Tiftaħ bil-qari jew lectio tat-test li jwassal għal xewqa li wiehed jifhem: *x'qed jgħid fih innifsu t-test tal-Iskrittura?* Hemm dejjem riskju li t-test isir pretest biex wiehed ma jimxix 'il quddiem. Imbagħad tiġi l-meditazzjoni jew meditatio li tistaqsi: *x'qed jgħid it-test bibliku lilna?* Kull persuna trid tħalli lilha nfisha tinbidel. Imbagħad jiġi t-talb jew oratio li jwassal għall-mistoqsija: *x'ngħidulu l-Mulej bħala twegiba għal din il-kelma?* It-talb, bħala petizzjoni, interċessjoni, radd il-ħajr u tifhir huwa t-triq primarja li twassal għall-bidla. Finalment, il-*lectio divina* tikkonkludi bil-kontemplazzjoni (contemplatio) li neħduha bħala rigal ta'

Alla għax hu biss jista' jiġġudika r-realtà u allura nistaqsu: liema konverzjoni tal-moħħ, tal-qalb jew tal-ħajja l-Mulej qed jitlob minnha? FL-Ittra lir-Rumani San Pawl jgħidilna: 'Timxux max-xejra ta' din id-dinja, iżda nbidlu skond it-tiġdid ta' fehmielkom, biex isehħilkom tagħrfu x'inhil r-rieda ta' Alla, x'inhil t-tajjeb li jogħġbu, x'inhil perfett.' (Rum 12: 2). Il-kontemplazzjoni tfittex li toħloq fina viżjoni għarfa tar-realtà kif jaraha Alla biex inkunu konformi ma' Kristu (1 Kor 2: 16). Il-Kelma t'Alla tidher bħala kriterju ta' dixxerniment: Il-kelma ta' Alla hi ħajja u qawwija, taqta' aktar minn xabla b'żewġt ixfar; hija tinfed sa tifred minn xulxin ir-ruħ u l-ispirtu u l-ġogi u l-mudullun; u tgharbel il-ħsibijiet u l-fehmiel tal-qalb' (Lhud 4: 2) Nagħmlu sew li niftakru li l-proċess tal-*lectio divina* mhuwiex konkluz sakemm tasal għall-azzjoni (actio), u dan iwassal lill-bniedem tal-fidi sabiex jirrendi ħajtu rigal għall-oħrajn (VD 87).

28. Dan huwa mod tassew tajjeb għal nies oħra sabiex jitolbu bl-Iskrittura u l-predikatur għandu juża din is-sistema sabiex jimmedita fuq il-qari bibliku u t-testi liturġiċi fi spirtu ta' talb meta jhejji l-omelija. Id-dinamika tal-*lectio divina* wkoll toffri paradigma sabiex wieħed jifhem ir-rwol tal-omelija fil-liturġija u kif din taffetwa l-proċess ta' preparazzjoni.

29. L-ewwel tarġa hija *lectio* li tesplora dak li t-test bibliku jgħid fih innifsu. Dan il-qari forma ta' talb hu mmarkat minn attitudni ta' venerazzjoni umli tal-Kelma li hija espressa billi wieħed jistudjaha bl-akbar kura u biża' qaddis sabiex il-predikatur iżomm ir-rispett lejha (cf. EG 146). Bħala preparazzjoni għal din l-ewwel tarġa, il-predikatur għandu jikkonsulta kummentarji, dizżjunarji u riżorsi oħra li jistgħu jgħinuh sabiex jifhem is-siltiet bibliċi fil-kuntest originali. Irid josserva wkoll l-*incipit* u l-*explicit* tas-siltiet ssabiex jiddetermina s-sinifikat ta' għalfejn il-Lezzjonarju jibda u jintemm kif jagħmel. Il-Papa Benedittu XVI jgħallem li l-eseġeżi storika-kritika hija parti indispensabbli minn kif il-Kattoliku jifhem l-Iskrittura għaliex hija marbuta mar-realizmu tal-Inkarnazzjoni. Hu jgħid: 'Il-fatt storiku huwa dimensjoni kostituttiva tal-fidi Nisranija. L-istorja tas-salvazzjoni mhijiex mitoloġija imma storja tassew u għandha tkun studjata bil-metodi ta' riċerka storika serja' (VD 32). Din l-ewwel tarġa m'għandhiex tinqabeż malajr. Is-salvazzjoni tagħna titwettaq bl-azzjoni ta' Alla fl-istorja u t-test bibliku jfakkar din l-azzjoni fi kliem li jirrivela s-sens l-aktar profond ta' din l-azzjoni (cf. DV 3). Hemm bżonn ta' din ix-xhieda tal-affarijiet u l-predikatur għandu bżonn sens aktar qawwi tar-realtà. 'Il-Kelma saret laħam' jew 'Il-Kelma saret storja' nistgħu ngħidu. Il-prattika tal-*lectio* tibda billi wieħed jieħu in kunsiderazzjoni dan il-fatt.

30. Xi studjużi bibliċi mhux biss kitbu kummentarji bibliċi imma wkoll riflessjonijiet fuq il-qari fil-Lezzjonarju li japplika l-ghodda tal-istudju għat-testi mxandra fil-Quddiesa. Dawn il-kotba jistgħu jkunu ta' għajnuna għall-predikatur. Hekk kif jibda l-lectio divina, l-predikatur jista' jgedded il-ħsibijiet li jkun silet mill-istudju u jirrifletti fit-talb fuq it-tifsira tat-test bibliku. Għandu jzomm f'moħħu li l-għan tiegħi mhux li jifhem kull dettall tat-test imma li jiskopri l-messaġġ ċentrali, messaġġ li jagħti struttura u unita' lit-test (cf. EG 147).

31. Ladarba l-iskop tal-lectio huwa li jipprepara l-omelija, il-predikatur għandu jagħti każ li jittraduċi r-riżultati tal-istudju tiegħu f'lingwaġġ li jinftiehem mis-semmiegħa. Papa Pawlu VI kien jgħid li l-poplu t'Alla jitgħallem ħafna mill-predikazzjoni li hija 'semplici, ċara, diretta u adattata' (*Evangelii nuntiandi* 43). Il-Papa Franġisku iwissi kontra predikaturi li jużaw lingwaġġ teologiku speċjalizzat li mhux fammiliarji mas-semmiegħa (cf. EG 158). Hu jgħid:

Biex nagħtu eżempju, niftakru f'xi għodda Prattika li tista' tagħni l-predikazzjoni tagħna u tagħmilha iktar attraenti. Wieħed mill-isforzi li l-aktar hemm b'żonn nagħmlu hu li fil-predikazzjoni tagħna nitgħallmu nużaw xbihat, jiġifieri nitkellmu bix-xbihat. Xi kultant nużaw eżempji biex dak li rridu nispejgaw nagħmluh aktar jinftiehem, imma dawk l-eżempji spiss ikunu jappellaw biss għar-raġunar tal-moħħ; ix-xbihat, imma, għandhom jgħinu biex wieħed japprezza u jilqa' l-messaġġ li rridu ngħaddulu. Xbieha li tiġbed l-għajn tgħin biex il-messaġġ jinstema' familjari, qrib, possibbli, marbut mal-ħajja. Xbieha tajba tista' twassal lil dak li jkun biex jiggosta l-messaġġ li rridu nwasslulu, terġa' tqajjem ix-xewqa u tqanqal ir-rieda fid-direzzjoni tal-Vanġelu. Omelija tajba, kif kien jgħidli għalliem antik tiegħi, għandu jkollha fiha "idea, sentiment, xbieha" (EG 157)

32. It-tieni targa hija l-meditatio li tesplora dak li jgħidilna t-test bibliku. Papa Franġisku jissuġerixxi mistoqsijiet semplici li jistgħu jiffurmaw il-meditazzjoni tagħna: "Mulej, x'qed jgħid *lili* dan it-test? Xi trid tibdel f'ħajti b'dan il-messaġġ? X'qed idejjaqni f'din is-silta? Għaliex dan ma jolqotnix?", jew: "X'jogħgobni, x'hemm li jhegġgini f'din il-Kelma? X'jiġbidni fiha? Għaliex jiġbidni?" (EG 153). Imma t-tradizzjoni tal-lectio tgħidilna li r-riflessjonijiet tagħna m'għandhomx ikunu dawk li jagħmlu d-deċiżjoni finali. Għandha tkun il-Knisja li tiggwidana u tipprovdi principju essenzjali tal-interpretazzjoni biblika li twassal għall-interpretazzjoni li ma tkunx parzjali (cf. EG 148). Mela l-predikatur qed jirrifletti fuq il-qari fid-dawl tal-Misteru Paskwali tal-mewt u l-Qawmien ta' Kristu u jestendi l-meditazzjoni tiegħu lil dan il-misteru u jinkludi ċ-ċirkustanzi tal-membri tal-Ġisem li jingabar nhar ta' Hadd. Din hija l-qalba

tal-preparazzjoni omelitika nfisha. Huwa hawnhekk li li l-familjarita' mal-kitbiet tas-Santi Padri u l-qaddisin tista' tgħin sabiex tispira l-predikatur biex jipprovdi l-poplu tiegħu bil-possibiltà li jifhem il-qari tal-Quddiesa li jgħajjex tassew il-ħajjiet spiritwali tagħhom. Hawnhekk ukoll wieħed irid jesplora l-implikazzjonijiet morali u duttrinalli tal-Kelma ta' Alla u l-Katekiżmu tal-Knisja jgħin ħafna f'dan il-qasam.

33. Minbarra l-qari tal-Iskrittura fil-kuntest tat-tradizzjoni tal-Fidi Kattolika, il-predikatur għandu jirrifletti wkoll fuq il-kuntest tal-komunità. Fi kliem Papa Franġisku 'Il-predikatur għandu wkoll jisma' *lill-poplu*, biex jiskopri dak li l-fidili għandhom b'zonn jisimgħuh jgħid. Predikatur hu dak li jikkontempla l-Kelma u li jikkontempla wkoll il-poplu' (EG 154). Din hija raġuni waħda għalfejn hu importanti li l-omelija tkun imħejjija diversi granet qabel. Huma maetieġa l-istudju u t-talb, u trid tingħata attenzjoni lil dak li qed jiġri fil-parroċċa u fis-soċjeta' wiesa' tad-dinja. Il-Kelma t'Alla trid tgħid xi ħaġa f'dak il-mument. Harsa kontinwa lejn il-mewt u l-qawmien ta' Ġesù fil-ħajja tal-komunità u tad-dinja jgħinu biex tissaħħaħ il-meditazzjoni. Dan jgħin il-forma tal-omelija.

34. It-tielet stadju huwa dak tal-oratio li jwieġeb lill-Mulej fir-rispons għall-Kelma tiegħu. Fl-esperjenza individwali tal-Lectio, dan huwa perijodu għal konverżazzjoni mhux miktuba ma' Alla. Reazzjonijiet għall-qari huma espressi fi kliem ta' staghgib u wieħed jitlob għall-ħniena u jintilef fi kliem ta' tifhir u espressjonijiet ta' mħabba u gratitudni. L-interċessjonijiet li jikkonkludu l-Liturġija tal-Kelma u b'mod aktar profond il-Liturġija tal-Ewkaristija jirrapreżentaw rispons għall-Kelma t'Alla f'petizzjoni, interċessjoni u radd il-ħajr u tifhir. Il-predikatur għandhom jifhem din ir-relazzjoni integrali sabiex il-poplu t'Alla jesperjenza aħjar id-dinamika interjuri tal-liturġija.

Din ir-rabta tista' tiġi msaħħa b'diversi modi. Ir-rwol tal-predikatur mhuwiex limitat għall-omelija nfisha: il-petizzjonijiet offruti matul ir-Rit Penitenzjali (jekk tintuża t-tielet forma) u l-interċessjonijiet fit-Talba Universali jistgħu jalldu għall-qari jew xi punt tal-omelija; l-Antifona tad-dhul u tat-Tqarbin preskritti mill-Missal Ruman għal kull ċelebrazzjoni huma kważi dejjem testi bibliċi u jagħtu qawwa lit-talba. Jekk dawn ma jkunux jistgħu jintużaw, l-innijiet iridu jintagħžu sewwa u s-sacerdot għandu jiggwida l-ministeru tal-mużika f'dan il-qasam. Hemm mod ieħor kif il-qassis isaħħaħ l-unità taċ-ċelebrazzjoni liturġika permezz ta' opportunitajiet provduti mill-*Istruzzjoni Ġenerali tal-Missal Ruman* għal kummenti qosra f'diversi punti tal-liturġija tal-Kelma, qabel it-Talba Ewkaristika u qabel it-tmiem (cf. 31). Għandu jkun hemm omelija waħda biss fil-Quddiesa. Jekk is-sacerdot jiddeċiedi li jgħid xi ħaġa fil-bidu, irid ikun imħejji

minn qabel u għandu jitkellem fil-qosor sabiex jgħin lill-poplu jikseb sens ta' unità fiċ-ċelebrazzjoni liturġika mingħajr ma jagħti spjegazzjoni li ddejjaq.

35. L-aħħar stadju tal-lectio huwa l-contemplatio li matulu fi kliem Papa Benedittu XVI 'nieħdu bħala don mingħand Alla, il-mod ta' kif Hu jara u jiggudika r-realtà. Irridu nistaqsu: x'konverżjoni qed jitlob minna l-Mulej? (VD 87). Fit-tradizzjoni monastika dan ir-raba' stadju, il-kontemplazzjoni, jidher bħala don tal-għaqda ma' Alla – don aktar milli qatt nistgħu nixtiequ. Test partikulari beda l-proċess. Il-qaddisin juruna l-għoli ta' dan kollu imma dak li ngħata lill-qaddisin jista' jingħata lilna wkoll.

Meta dan ir-raba' stadju tal-kontemplazzjoni huwa meqjusa fl-isfond liturġiku, tista' tkun konsolazzjoni għall-predikatur għaliex hu jiftakar li Alla li qiegħed jaħdem se jwassal il-Kelma biex tħalli frott. Il-formazzjoni ta' Kristu fina tieħu hajja sħiħa. San Pawl stess qal: 'Jiena hawwilt, Apollo saqqa, imma Alla hu li kabbar' (1 Kor 3: 6) Il-predikatur għandu jitlob lill-Ispirtu s-Santu sabiex idawlu imam għandu jitlob ukoll b'insistenza sabiex iż-żerriegħa tal-Kelma t'Alla taqa' fuq art tajba u tqaddsu lilu u lis-semmiegħa tiegħu.

36. Il-Papa Benedittu XVI zied aspett ieħor mal-proċess tal-lectio divina; 'Aħna nagħmlu sew niftakru li l-proċess tal-lectio divina ma jkunx intemm sakemm ma jwassalx għall-azzjoni jew actio li jwassal lin-Nisrani sabiex jagħmel tiegħu d-don tal-karità' (VD 87). Fid-dawl tal-kuntest liturġiku, dan jissuġġerixxi li l-'missa' fi tmiem il-Quddiesa tkun imsaħħa mill-partecipazzjoni fil-Misteru Paskwali fl-Ewkaristija. Huwa sinifikattiv li l-Eżortazzjoni *Verbum Domini* tikkonkludi b'kunsiderazzjoni tal-Kelma t'Alla fid-dinja; il-predikazzjoni marbuta mal-għajxien tas-sagramenti fil-fidi tiftaħ għall-membri tal-assemblya liturġika l-espressjonijiet tal-karità. Nikkwotaw lil Gwanni Pawlu II li tkellem minn 'komunjoni u missjoni marbuta flimkien' (Christifideles laici 32). Papa Franġisku jgħid:

Fidila lejn il-mudell tal-Imgħallem, hu essenzjali li illum il-Knisja toħroġ biex tħabbar il-Vangelu lil kulhadd, kullimkien, f'kull okkażjoni, bla tnikkir, bla qatt tiċhadha u bla biża'. Il-ferħ tal-Vangelu hu għall-poplu kollu, ma jista' jħalli 'l hadd barra' (EG 23).

IT-TIENI PARTI ARS PRAEDICANDI

37. Fid-deskrizzjoni tar-rwol tal-predikazzjoni, Papa Frangisku jgħallem: ‘Fir-realtà, il-qalba u l-essenza tagħha hi dejjem l-istess: Alla li wera l-imhabba bla qies tiegħu fi Kristu li miet u rxoxta’ (EG 11). L-iskop ta’ din is-sezzjoni fid-Direttorju Omelitiku hija li tipprovdi eżempji konkreti u sugġerimenti sabiex tgħin lill-predikatur iqiegħed fil-prattika l-prinċipji preżentati f’dan id-dokument billi tikkunsidra l-qari bibliku mogħti mil-liturġija permezz tal-lenti tal-isteru Paskwali ta’ Kristu. Dawn mhumiex omeliji miktuba imma biss linji gwida li jipproponu t-triq ta’ wieħed għandu jersaq lejn temi u testi partikulari matul il-kors tas-sena liturġika. *L-Introduzzjoni tal-Lezzjonarju* jipprovdi deskrizzjonijiet qosra tal-għażla tal-qari ‘biex jassisi lir-rgħajja tal-erwieħ jifhmu l-istruttura tal-Ordni tal-Qari sabiex l-użu tagħhom ikunu aktar ta’ perċezzjoni u l-Ordni tal-Qari jkun għajn ta’ ġid għall-fidili ta’ Kristu’ (OLM 92). Dawn se jkunu citati. Wieħed għandu jzomm dejjem quddiem għajnejh li ‘Il-qari tal-Vangelu’ huwa l-ogħla punt tal-liturġija tal-Kelma. Għal dan il-għan, il-qari l-ieħor mit-Testment il-Qadim u mit-Testment il-Ġdid jipprepara t-triq għall-assemblea’ (OLM 13).

38. Il-punt tat-tluq tal-preżentazzjoni hawnhekk huwa l-Lezzjonarju tat-Tridu tal-Għid għaliex dan huwa l-qalba tas-sena liturġika. Xi biċċiet mis-siltiet importanti miż-żewġ testment huma mxandra matul il-kors ta’ dawk il-jiem qaddisa. Imbagħad jiġu r-riflessjonijiet dwar l-istaġun tal-Għid u Pentekoste. Imbagħad wara jsegwu l-qari mill-Ħdud tar-Randan. Eżempji oħra jiġu miċ-ċiklu Avvent-Milied-Epifanija. Dan il-pjan ta’ proċedura jsegwi dak li Papa Benedittu XVI jsejjahlu ‘il-pedagoġija għarfa tal-Knisja li xandar u tisma’ l-Iskrittura skont ir-ritmu tas-sena liturġika’. Imbagħad ikompli: ‘Fiċ-ċentru ta’ kollox il-Misteru Paskwali jiddi u madwaru jirradjaw ukoll il-misteri l-oħra ta’ Kristu u tal-istorja tas-salvazzjoni li tiġi sacramentalment preżenti...’ (VD 52). Mela f’dan li għandna offrut hawnhekk, ma għandna ebda tentattiv sabiex wieħed jgħid kollox dwar ċelebrazzjoni partikulari jew li wieħed jimxi bid-dettall matul is-sena liturġika. Anzi, fid-dawl taċ-ċentralita’ tal-Misteru Paskwali, hemm indikazzjonijiet offruti fuq kif testi partikulari jistgħu jittieħdu in kunsiderazzjoni fi ħdan omelija partikulari. L-istil sugġerit minn dawn l-eżempji jista’ jiġi adattat għall-Ħdud fi żmien ordinarju ta’ matul is-sena u okkażjonijiet oħra. Dan l-istil huwa validu u ta’ użu wkoll għar-riti l-oħra tal-Knisja Kattolika li jużaw lezzjonarju differenti minn dak tar-Rit Ruman,

1. IT-TRIDU PASKWALI U L-HAMSIN JUM

A. Il-Qari tat-Testment il-Qadim nhar Ħamis iċ-Ċirka

39. ‘Nhar il-Ħamis iċ-Ċirka fil-Quddiesa ta’ filgħaxija it-tifkira tal-ikla tippreċedi l-Eżodu u titfa’ dawl speċjali fuq l-eżempju ta’ Kristu li jaħsel ir-riglejn u għandna r-rakkont ta’ Pawlu tat-twaqqif tal-Ewkaristija’ (OLM 99). It-Tridu Paskwali jibda bil-Quddiesa ta’ filgħaxija meta l-liturgija tfakkar it-twaqqif tal-Ewkaristija. Ġesù jidhol fil-Passjoni tiegħu billi jiċcelebra ikla preskritta fl-ewwel qari: kull kelma u xbieha jippuntaw lejn Kristu u dak li qed jagħmel meta jagħti ħajtu. Il-kliem mill-ktieb tal-Eżodu (Eż 12: 1-8, 11-14) jagħti tifsira defenittiva lill-ikla paskwali ta’ Ġesù, l-istess ikla li qed niċcelebraw illum,

40. ‘Kull familja għandha tingħaqad mal-eqreb familja billi tipprepara l-ħaruf’. ‘Il-ħaruf ikun bla difett, ragel, ta’ dik is-sena’. U tikluh hekk: qaddejkom imħazzma, bil-qorq f’riglejkom u l-hatar f’idejkom; u tikluh bl-ghagla. Din hi l-mogħdija tal-Mulej. Ghax dak il-lejl jiena ngħaddi mill-art ta’ l-Egittu u nidrob ‘il kull min hu l-ewwel fost l-imweldin fl-art ta’ l-Egittu, bnedmin u bhejjem, u nagħmel haqq mill-allat kollha ta’ l-Egittu: Jien, Jahweh. Id-demmm ikun bhala sinjal tagħkom fuq id-djar fejn tkunu, u jien xhin nara d-demmm nibqa’ għaddej, u ebda marda ma tiġi teqridkom meta jien nidrob l-art ta’ l-Egittu’. Ahna għandna nqieghdu fil-prattika daww il-preskrizzjonijiet kif nixorbu d-demmm ta’ Kristu l-Ħaruf fil-ħobż ikkonsagrat.

41. Jgħidulna li għandna nieklu din l-ikla ‘bil-qorq f’riglejna u bl-għasluġ f’idejna u bil-ħeffa’. Din hija deskrizzjoni tal-ħajja Nisranija fid-dinja. Il-qaddejn imħazzma jissimbolizzaw il-ħeffa sabiex wieħed jahrab filwaqt li hawnhekk għandna evokazzjoni tax-xena tal-*mandatum* li nsibuha fl-Evangelju tal-lejla għax darna mhijiex hawnhekk f’din id-dinja. Imbagħad jingħad li rridu nieklu bhala daww li kienu mgħagġla għax iridu jaharbu; ‘Din hij al-ikla tal-Għid tal-Mulej! Ghax f’dak l-istess lejl, jiena neqred it-tifel il-kbir tal-art kollha...imma fejn nara d-demmm, nibqa’ għaddej’. Il-Mulej jigġieled għalina kontra l-għedewwa tagħna u jipproteġina permezz tad-demmm tal-Ħaruf.

42. Din it-thabbira solenni tal-Għid tikkonkludi b’amar finali: ‘Dan il-jum għandu jkun jum ta’ festa għalikom...festa għal dejjem’. Il-fedelta’ għal dan il-Pesach baqgħet ħajja minn generazzjoni għal oħra sa żmien Ġesù u lil hinn għaliex hu qal: ‘Aghmlu dan b’tifkira tiegħi’. L-Insara baqgħu jiċcelebraw dan l-Għid. Dan hu preċiżament dak li nagħmlu ahna meta nibdew it-Tridu Mqaddes. Din hija

‘festa memorjal’ imwaqqfa mill-Mulej, ‘istituzzjoni perpetwa’, tigdid liturgiku tal-ghotja totali ta’ Ġesù.

B. Il-Qari tat-Testment il-Qadim nhar il-Ġimgħa l-Kbira

43. ‘Nhar il-Ġimgħa l-Kbira s-servizz liturgiku jkollu fiċ-ċentru tiegħu r-rakkont ta’ Ġesù tal-Passjoni li kien imxandar minn Izaija bhala l-Qaddej ta’ Jahweh li sar il-Qassis il-Kbir billi joffri lilu nnifsu għalina lill-Missier’ (OLM 99). L-għażla minn Izaija (Iz 52: 13-53: 12) hija wahda minn dawk is-siltiet fl-Iskrittura li fihom in-Nisrani l-ewwel li ra lill-profeti jippuntaw lejn il-mewt ta’ Kristu. Fir-rabta ta’ din is-silta mal-Passjoni, aħna nsegwu tradizzjoni apostolika antika għaliex dan hu li Filippu għamel fil-konverżazzjoni tiegħu mal-ewwenu mill-Etjopja (cf. Atti 8: 26-40).

44. L-assemblea hija konxja mir-raġuni għall-gabra tan-nies flimkien illum: biex kulhadd jiftakar fil-mewt ta’ Kristu. Il-kliem tal-profeta jikkummenta l-perspettiva ta’ Alla fuq ix-xena ta’ Ġesù minxur mas-salib. Aħna mistiedna sabiex naraw il-glorja moħbija ta’ Alla fis-Salib: ‘Araw! il-qaddej tiegħi jsib ir-riżq, jintrefa’, jogħla u jkun ‘il fuq minn kulhadd’. Ġesù nnifsu fl-Evangēlju ta’ San Ġwann jitkellem fuq diversi okkażjonijiet meta se jiġu mgħolli ‘l fuq; huwa ċar fl-Evangēlju li hemm tliet dimensjonijiet marbuta flimkien f’din l-eżaltazzjoni: fuq is-Salib, fil-Qawmien u fit-Tluġh fis-sema.

45. Imma immedjatement wara l-bidu glorijs tal-‘kumment’ tal-Missier, hemm kontropunt imħabbar: l-agonija tas-salib. Il-qaddej huwa deskritt bhala wieħed li ‘ma hemm ebda gmiel biex inharsu lejh’. F’Ġesù, il-Kelma Eterna t’Alla hemm il-bniedem inkarnat imma dan hu bniedem li jhaddan il-mewt fil-forma l-aktar baxxa tagħha. ‘Il-ġnus għad jistagħgħbu bih u s-slaten ma jittkellmex’. Dawn il-kelmiet jiddeskrivi l-istorja tad-dinja minn dik l-ewwel Ġimgħa l-Kbira sal-lum: l-istorja tas-Salib li hawdet il-ġnus u kkonvertiethom u fixlet oħra li tbiegħdu minnha. Il-kliem profetiku japplika wkoll għall-komunità u għall-kultura tagħna wkoll u għall-ħafna ‘ġnus’ li hemm fina – l-enerġiji tagħna u t-tendenzi li jridu jikkonvertu lejn il-Mulej.

46. Imbagħad niltaqgħu mal-kliem tal-profeta; ‘Min se jemmen dak li smajna?’ Imbagħad jiproċedi bid-deskrizzjoni li twassal għall-kontemplazzjoni tas-Salib, kontemplazzjoni li turi passjoni u tbatija u glorijs. Il-profondita’ tat-tbatija hija deskritta biex nifhemu kemm hu naturali li l-ewwel Insara qraw dawn it-testi sabiex jifhmuhom bhala profeziji għal Ġesù. Kif jistqarr il-profeta; ‘Hu ġarr fuqu d-dnubiet tagħna, tghabba bil-mard tagħna...bis-swat tiegħu aħna fieqna’.

47. L-attitudni interjuri ta' Ġesù għall-Passjoni tiegħu ukoll tissemma: 'Ħaqrüh, u hu qagħad għalihom bla biss ma fetaħ fommu; bħal ħaruf meħud għall-qatla, u bħal nagħga mbikkma f'id min iġizzha, ma fetaħx fommu'. Fil-verità, il-Qawmien ukoll jissemma hawnhekk: 'Talli joffri ruħu b'sagrificċju ta' riparazzjoni, huwa għad jara nisel u jtawwal jiemu; u r-rieda tal-Mulej isseħħ bih. Wara t-tbatija tiegħu għad jara d-dawl, jixba' bit-tagħrif tiegħu.' Imbagħad nerġgħu naqraw: 'Hu li nehħa l-ħtijiet tal-kotra, u ndaħal għall-midinbin.'

B. Il-Qari tat-Testment il-Qadim fil-Vgħili tal-Għid

48. 'Fil-Vgħili tal-lejl qaddis tal-Għid hemm seba' qari meħud mit-Testment il-Qadim li jfakkru l-għegubijiet ta' Alla fl-istorja tas-salvazzjoni. Hemm ukoll żewġ siltiet mit-Testment il-Ġdid u t-tħabbira tal-Qawmien skont wieħed mis-Sinottiċi u qari minn San Pawl fuq il-magħmudija Nisranija bħala sacrament tal-Qawmien ta' Kristu' (OLM 99). Il-Vgħili tal-Għid kif jindika l-Missal Ruma 'huwa l-akbar u l-aktar solennità nobbli' (Vgħili Għid 2). It-tul tal-vgħili ma jippermettix għal kummentarju estiż fuq is-seba' qari tat-Testment il-Qadim imma rridu niftakru li dawk għandhom qawwa rappreżentattiva ċara ibda mis-sagrificċju ta' Abraham u kompli għall-Eżodu; imbagħad erba' qari dwar temi ewlenin mill-profeti. Kollox jippunta lejn il-Misteru Paskwali li huwa hekk esplicitu fil-Vgħili tal-Għid u dan jista' jispira lill-predikatur sabiex jippriedka f'mument i oħra differenti ta' matul is-sena liturġika.

49. Fil-kuntest tal-liturġija ta' dan il-lejl, il-Knisja timxi permezz ta' dawk il-lezzjonijiet u tasal għall-qofol tal-qari tal-Qawmien ta' Ġesù. Ahna nsibu ruħna mexjin il-mixja tas-salvazzjoni permezz tas-Sagramenti tal-Inizjazzjoni, ċelebrati matul din il-lejla kif is-silta sabiħa ta' Pawlu tfakkarna. Hemm rabtiet bejn il-ħolqien u l-ħajja ġdida fi Kristu, bejn l-Eżodu storiku u l-Eżodu defenittiv tal-Misteru Paskwali li fih il-fidili kollha għandhom sehem permezz tal-magħmudija, bejn il-wegħdiet tal-profeti u r-realizzazzjoni tagħhom fil-liturġija ċelebrati – dawn kollha huma rabtiet li jistgħu jsiru mill-ġdid matul is-sena liturġika.

50. Riżorsa tassew għanja sabiex nifhmu dawn ir-rabtiet tinsab bejn it-temi tat-Testment il-Qadim u l-milja tagħhom fil-Misteru Paskwali fit-talb li jiġi wara kull qari. Dawn jesprimu b'semplicità u ċarezza l-mod ta' kif għandhom jiftieħmu t-testi tat-Testment il-Qadim bħalma huma l-ħolqien, is-sagrificċju, l-eżodu, il-magħmudija, il-ħniena divina, il-patt etern, it-tindif mid-dnub, ir-redenzjoni u l-ħajja fi Kristu. Iservu bħala skola ta' talb għall-predikatur huwa u jipprepara għall-Vgħili tal-Għid imma wkoll matul is-sena kollha meta testi simili jinqraw. Riżorsa oħra utli għall-interpretazzjoni tas-siltiet tal-Iskrittura huwa s-salm responsorjali li jsegwi kull wieħed mis-seba' qari, il-poezija kantati mill-Insara li mietu ma' Kristu u issa jaqsmu miegħu fil-ħajja ta' dejjem. Dawn m'għandniex

inwarrbuhom matul il-bqija tas-sena għaliex juru kif il-Knisja taqra l-Iskrittura kollha fid-dawl ta' Kristu.

C. Il-Lezzjonarju tal-Għid

51. 'Il-Qari tal-Vangeli għall-Quddiesa nhar l-Għid huwa minn Ġwanni dwar is-sejba tal-qabar vojta. Hemm ukoll l-għażla li wiehed juża t-testi tal-Vangeli mill-Vgħili tal-Għid jew meta jkun hemm Quddiesa ta' filgħaxija nhar il-Ħadd sabiex wiehed juża r-rakkont ta' Luqa dwar Għemmaws. L-ewwel qari meħud mill-Atti tal-Appostli li matul l-istaġun tal-Għid jieħu post il-qari tat-Testment il-Qadim. Il-qari meħud mill-Appostlu Pawlu jikkoncerna l-għejxien tal-Misteru Paskwali fil-Knisja...il-qari tal-Vangeli għall-ewwel tlett iħdud jirrakkonta d-dehriet ta' Kristu Irxuxtata. Il-qari dwar ir-Ragħaj it-Tajjeb huwa assenjat għar-raba' Ħadd. Fil-ħames, fis-sitt u fis-seba' Ħadd, hemm siltiet mid-diskors tal-Mulej dwar it-talb fi tmiem l-Aħħar Ċena' (OLM 99-100). Jekk wiehed isegwi l-qari sinjur tal-Vgħili mbaġhad jasal biex jaħgraf l-aktar mumentu intensi tal-proklamazzjoni ta' Kristu rxox fil-ħajja tal-Knisja u dawn għandhom l-għan li jgħallmu u jiffurmaw il-Poplu t'Alla matul is-sena liturgika kollha. Matul il-Ġimgħa Mqaddsa u matul l-Istaġun tal-Għid, il-predikatur ikollu okkażjoni li jerga' lura fuq is-siltiet tal-Iskrittura dwar il-Passjoni, mewt u Qawmien ta' Ġesù. Dan huwa l-istaġun privileġġjat li matulu l-predikatur irid iġib 'il quddiem il-fidi tal-Knisja dwar il-proklamazzjoni ċentrali: li Ġesù Kristu miet għal dñubietna 'skont l-Iskrittura' (1 Kor 15: 3) u li qam fit-tielet jum 'skont l-Iskrittura' (1 Kor 15: 4).

52. L-ewwel, hemm l-opportunita' li, speċjalment fl-ewwel tlett iħdud, li wiehed iwassal id-dimensjonijiet varji tal-*lex credendi* tal-Knisja. Il-paragrafi tal-*Katekiżmu tal-Knisja Kattolika* li jittrattaw il-qawmien (KKK 638-658) huma fil-fatt spjegazzjoni u twettiq ta' ħafna siltiet bibliċi importanti tal-Għid. Dawn il-paragrafi jistgħu jkun gwida ċerta għall-predikatur li għandu jispjega lill-Poplu t'Alla dawn it-testi u dak li l-Katekiżmu jsejjahlu 'il-Ġrajja Storika u Traxxendenti' tal-Qawmien, is-sinifikat tad-dehreit tal-Irxox, il-kundizzjoni tal-umanita' rxuxtata ta' Kristu u l-Qawmien bħala ħidma tat-Trinità Qaddisa.

53. It-tieni nett, matul il-Ħdud tal-Għid l-ewwel qari huwa meħud mhux mit-Testment il-Qadim imma mill-Atti tal-Appostli. Ħafna siltiet huma eżempji tal-predikazzjoni apostolika u narawh fihom kif l-appostli stess użaw l-Iskrittura sabiex iħabbru s-sinifikat tal-mewt u l-qawmien ta' Ġesù. F'siltiet oħra, il-konsegwenzi tal-Qawmien ta' Ġesù u l-effetti tiegħu fil-ħajja tal-komunità Nisranija huma rakkuntati. Minn dawn is-siltiet, il-predikatur ikun jista' jinqeda bl-aħjar għodda. Jara kif l-appostli użaw l-Iskrittura sabiex iħabbru l-mewt u l-

Qawmien ta' Ġesù u hu jagħmel l-istess. Jara wkoll is-setgħa tal-ħajja ta' Kristu Rxuxtat li jaħdem fl-ewwel komunitajiet, u jiddikjara fil-fidi għall-poplu tiegħu li l-istess setgħa qed taħdem issa fina.

54. It-tielet, l-intensita' tal-Ġimgha Mqaddsa, bit-Tridu Paskwali, segwita miċ-ċelebrazzjoni ferreħija tal-ħamsin jum li jilħqu l-qofol f'Pentekoste, hija żmien eċċellenti sabiex il-predikatur jorbot flimkien l-Iskrittura u l-Ewkaristija. Huwa preċiżament 'fil-qsim tal-ħobż' – li juri l-għotja totali ta' Kristu fuq is-Salib – li d-dixxipli ntebħu li l-qlub tagħhom kienu mqanqla ġewwa fihom minħabba li Ġesù Kristu fetaħ lil moħħhom sabiex jifhmu l-Iskrittura. Stil xebbiehi jinsab ukoll fit-tama li aħna għandna llum. Il-predikatur jaħdem b'diligenza sabiex jispjega l-Iskrittura imma t-tifsira aktar profonda ta' dak li qed jgħid joħroġ mill-'qsim tal-ħobż' fl-istess liturġija jekk il-predikatur jibni pontinijiet ma' dak il-mument (cf. VD 54). L-importanza ta' dawn il-pontinijiet tidher f'dak li qal Papa Benedittu XVI fil-*Verbum Domini*

Minn dawn is-siltiet tal-qawmien jidher ċar li l-Iskrittura stess tippona lejn l-apprezzament tar-rabta tagħha mal-Ewkaristija. Ma jista' qatt jintesa li l-kelma divina, moqrija u mxandra mill-Knisja għandha bħala skop tagħha s-sagrificċju tar-rabta l-ġdida u l-ikla tal-grazzja jigifieri l-Ewkaristija.' Kelma u Ewkaristija huma tant marbutin flimkien li wahda ma tiftiehemx mingħajr l-oħra: il-kelma t'Alla tiegħu l-laħam fil-ġrajja tal-Ewkaristija. L-Ewkaristija tiftihilna l-mod ta' kif nifhmu l-Iskrittura l-istess kif l-Iskrittura min-naħa tagħha ddawwal u tispjega l-misteru tal-Ewkaristija (55)

55. Ir-raba', mill-ħames Hadd tal-Għid, id-dinamika tal-qari tmur fuq iċ-ċelebrazzjoni tal-Qawmien tal-Mulej għall-preparazzjoni tasl-istagun paskwali u l-miġja tal-Ispirtu s-Santu f'Pentekoste. Il-fatt li l-qari tal-Vanġelu f'dawn il-Ħdud huma maheuda kollha mid-diskors ta' Ġesù fl-Aħħar Cena juri s-sinifikat Ewkaristiku profond. Il-qari u t-talb jipprovdu opportunità għall-predikatur sabiex jitratta r-rwol tal-Ispirtu s-Santu fil-ħajja dejjem għaddejja tal-Knisja. Il-paragrafi tal-Katekiżmu li jitrattaw 'l-Ispirtu t'Alla u l-Kelma fi żmien il-Wegħdiet' (KKK 702-716) toffri apprezzament tal-qari mill-Vġili tal-Għid li issa narawh fid-dawl tal-ħidma tal-Ispirtu s-Santu u dak kollu li għandu x'jaqsam mal-Ispirtu s-Santu fil-ħajja tal-Liturġija tal-Knisja (KKK 1091-1109). Dan jassisti lill-predikatur biex jitkellem dwar kif l-Ispirtu s-Santu jirrendi prezenti l-Misteru Paskwali ta' Kristu fil-liturġija.

56. permezz tal-predikazzjoni li tigbor fiha l-prinċipju l-wegħdiet li huma marbuta mal-istagun tal-Għid, il-Poplu Nisrani hu mħejji sewwa għaċ-

celebrazzjoni ta' Pentekoste fejn Alla l-Missier 'permezz tal-Kelma tiegħu, isawwab fi qlubna d-Don li fih id-doni kollha, l-Ispirtu s-Santu' (KKK 1082). Il-qari mill-Atti tal-ġurnata jfakkar il-ġrajja ta' Pentekoste nfisha waqt li l-Evangēlju jagħti r-rakkont ta' x'gara filgħaxija tal-Għid innifsu. Kristu Rxoxt nefah fuqhom l-Ispirtu u qal: 'Hudu l-Ispirtu s-Santu' (Ġw 20: 22). Il-Għid huwa Pentekoste. Il-Għid huwa d-don tal-Ispirtu s-Santu. Pentekoste huwa l-manifestazzjoni konvinċenti tal-Għid fit-thabbira lil-ġnus kollha u l-għaqda tal-ilsna kollha (Atti 2: 11). Dan kollu deher diġa fil-mewt u l-Qawmien. Kif il-Knisja titlob wisq tajjeb fit-Talba Ewkaristika, 'l-Ispirtu s-Santu jurina bil-qawwa l-misteru moħbi ta' dan is-sagrificċju u jwassalna għall-verità kollha' (Talba fuq l-Offerti). Li wieħed jirċievi l-Ewkaristija f'dak il-jum ifisser li jkun qed jesperjenza Pentekoste. Waqt li l-Insara jersqu biex jirċievu l-Ġisem u d-Demm ta' Ġesù, l-Antifona tat-Tqarbin tiqegħed f'kant il-kliem tal-Iskrittura: 'Huma mtlew il-koll bl-Ispirtu s-Santu u tkellmu dwar l-għegubijiet ta' Alla, alleluia'. Il-versi bibliċi jsibu l-qofol tagħhom fil-fidili li jirċievu l-Ewkaristija. L-Ewkaristija hija Pentekoste.

II. IL-ĦDUD TAR-RANDAN

57. Jekk it-Tridu Paskwali u l-Ħamsin Jum huma ċ-ċentru radjanti tas-sena liturġika, ir-Randan huwa l-istaġun li jipprepara l-imħuħ u l-qlub tal-poplu Nisrani għal celebrazzjoni denja ta' dawn il-ġranet. Huwa ż-żmien għall-preparazzjoni finali tal-katekumeni li jkunu se jitgħammadu fil-Vġili tal-Għid. Il-vjaġġ tagħhom jeħtieġ li jkun akkumpanjat mill-fidi, it-talb u x-xhieda tal-komunità kollha. Il-qari skritturali tar-Randan isib is-sens profund tiegħu fir-relazzjoni mal-Misteru Paskwali li jkunu qed jithejjew biex jiċcelebraw. Il-qari jipprovdi okkażjonijiet sabiex jitqiegħed fil-prattika l-prinċipju fundamentali li d-Direttorju jippreżenta: li wieħed jieħu l-qari tal-Quddiesa lejn iċ-ċentru tal-Misteru Paskwali. L-*Introduzzjoni tal-Lezzjonarju* jinnota li l-użu tradizzjonali tar-rakkonti tat-Tentazzjoni u t-Trasfigurazzjoni fl-ewwel żewġt iħdud tar-Randan u jgħid hekk dwar il-qari l-ieħor: 'Il-qari tat-Testment il-Qadim huwa dwar l-istorja tas-salvazzjoni li hu tema proprja tal-katekezi tar-Randan. Is-serje ta' testi għal kull sena tippreżenta l-elementi ewlenin tal-istorja tas-salvazzjoni mill-bidu nett salwegħda tar-Rabta l-Ġdida. Il-qari mill-Ittri tal-Appostli ġew magħzula sabiex jiffittjaw il-Vangēlu u l-qari tat-Testment il-Qadim u dan sabiex sakemm ikun possibli jipprovdu rabta bejniethom' (OLM 97).

A. L-Evangēlju fl-Ewwel Ħadd tar-Randan

58. Mhuwix diffiċli għan-nies sabiex jorbtu flimkien l-erbghin jum li Ġesù qatta' fid-deżert mal-erbghin jum tar-Randan. Huwa importanti li l-predikatur jorbot din il-konnessjoni sabiex il-poplu jifhem li l-osservanza annwali tar-Randan tirrendihom parteċipi f'dawn l-erbghin jum ta' Ġesù fid-deżert. Filwaqt li l-

Kattolici huma mdorrija jwettqu prattici devozzjoni u penitenzjali matul dan l-istagun, huwa importanti li wiehed jishaq fuq ir-realtà *sagramentali* tal-istagun kollu tar-Randan. Il-Kolletta tal-Ewwel Hadd tar-Randan tgħid ‘...per annua quadragesimalis exercitia sacramenti...’ Kristu nnifsu hu prezenti u qed jaħdem fil-Knisja f’dan iż-żmien u l-ħidma purifikanti tiegħu tinsab taħdem fil-membri tal-Ġisem tiegħu l-Knisja. Il-Prefazju ta’ dan il-jum jqiegħed din l-idea bi prezentazzjoni sabiħa meta jgħid: ‘billi astjena għal erbgħin jumminn ikel tal-art, hu kkonsagra permezz tas-sawma tiegħu l-istil kollu tal-osservanza tar-Randan...’ Il-lingwaġġ tal-Prefazju huwa pont bejn l-Ewkaristija u l-Iskrittura. spiritwalità

59. L-erbgħin jum ta’ Ġesù jirraprezentaw l-erbgħin ġurnata tal-mixja jew vjaġġ ta’ Izrael fid-deżert; l-istorja kollha ta’ Izrael hija konċentrata fuqu. Hawnhekk għandna xena fejn it-tema ewlenija tad-Direttorju hija kollha konċentrata: l-isstorja ta’ Izrael li tikkorrispondi mal-istorja ta’ hajjitna u ssib is-sens aħħari fil-Passjoni ta’ Ġesù. Il-Passjoni f’ċertu sens tibda hawnhekk fid-deżert, virtwalment, fil-bidu tal-ħajja pubblika ta’ Ġesù. Mela sa mill-bidu, Ġesù jinsab miexi lejn il-Passjoni tiegħu u kollox jimxi minn hemm.

60. Paragrafu tal-Katekiżmu tal-Knisja Kattolika juri l-importanza li wiehed ihejji ruħu għall-omelija permezz ta’ test bibliku. Dwar it-tentazzjonijiet ta’ Ġesù, il-Katekiżmu jgħid:

L-Evangelisti juruna x’kien it-tifsir għas-salvazzjoni ta’ dan il-fatt misterjuż. Ġesù hu Adam il-ġdid, li baqa’ fidil fejn l-ewwel Adam kien ċeda għat-tentazzjoni: Ġesù wassal għall-perfezzjoni sħiħa il-vokazzjoni ta’ Israel: kontra l-imġiba ta’ dawk li darba ġarrbu ‘l Alla għal-erbgħin sena fid-deżert (ara Salm 95,10), Kristu juri ruħu bħala l-Qaddej ta’ Alla li jobdi f’kollox ir-rieda ta’ Alla. F’dan, Ġesù jirbah lix-xitan: rabat “il-wiehed qawwi” biex jehodlu l-priża (Mk 3,27). Ir-rebħa ta’ Ġesù fuq ix-xitan fid-deżert hi thabbira tar-rebħa tal-passjoni, l-oghla att ta’ ubbidjenza ta’ l-imħabba tiegħu ta’ Iben għall-Missier (KKK 539)

61. It-tentazzjonijiet li Ġesù għadda minnhom huma ġlieda kontra l-idea mċajpra tal-ħidma messjanika tiegħu. Ix-xitan jittentah sabiex juri s-setgħat tiegħu: ‘Jekk inti l-Iben t’Alla...’ Dan juri li hemm battalja li Ġesù jrid jgħaddi minnha l-aktar meta jisma’ l-kelmiet; ‘Salva lilek innifsek jekk inti l-Iben t’Alla u inzel minn fuq is-salib’. Ġesù ma jaqax għat-tentazzjonijiet ta’ Satana u lanqas jinzel mis-Salib. B’dan il-mod hu jipprova li Hu jidhol tassew fid-deżert tal-eżistenza umana u ma jużax il-qawwa tiegħu għall-benefiċċju tiegħu. Hu jakkumpanja l-pellegrinaġġ tal-ħajja tagħna u jirrivela s-setgħa vera ta’ Alla li huwa ‘mħabba sal-aħħar’ (Ġw 13: 1).

62. Il-predikatur irid juri li Ġesù hu sugġett għat-tentazzjoni u l-mewt f' solidarjetà magħna. Imma l-Aħbar it-Tajba hija li l-predikatur iħabbar mhux biss is-solidarjetà ta' Ġesù magħna fit-tbatija; hu jħabbar ukoll li Ġesù jaqsam magħna r-rebħa tiegħu. Il-garanzija aħħarija ta' Ġesù hija li meta naqsmu f'din ir-rebħa nkunu qed niċċelebraw denjament is-sagramenti paskwali tal-Vġili tal-Għid. L-ewwel Hadd tar-Randan diġa qed imexxina f'din id-direzzjoni. Il-predikatur irid iwassalna hemmhekk.

63. Ġesù rreżista it-tentazzjonijiet tax-xitan li jibdel il-ġebel f'ħobż imma fl-aħħar ebda moħħ uman ma seta' jimmagina li Ġesù se jibdel il-ġebli tal-mewt f'ħobż għalina. Permezz tal-mewt tiegħu hu jsir il-ħobż tal-Eewkaristija, il-kongregazzjoni li tiekol mill-ħobż tas-sema trid tiġi mfakkra mill-predikatur li r-rebħa ta' Ġesù fuq it-tentazzjoni u l-mewt tibdel il-‘qlub tal-ġebel fi qlub tal-laħam’ kif il-Mulej wiegħed lill-profeti. Il-fidi Nisranija tista' taġixxi bħala ħmira f'dinja għatxana u mgewħa għal Alla.

B. L-Evangēlju tat-Tieni Hadd tar-Randan

64. L-Evangēlju tat-Tieni Hadd tar-Randan huwa dejjem ir-rakkont tat-Trasfigurazzjoni. Huwa interessanti l-fatt li Ġesù jidher fil-preżenza ta' tlieta mid-dixxipli tiegħu u dan sar wara l-ewwel tħabbira tal-Passjoni. (Dawn l-istess tliet dixxipli – Pietru, Ġakbu u Ġwanni – se jkunu ma' Ġesù matul l-agonija fil-ġnien huwa u diehel għall-Passjoni). Fil-kuntest tar-rakkont kollu tat-tliet evangēli, Pietru jistqarr il-fidi tiegħu fil-Messija. Ġesù jaċċetta l-istqarrija imma mbaġhad idur jgħallim lid-dixxipli x'tip ta' messija hu. ‘Hu beda jgħallimhom li Bin il-Bniedem jeħtieġ li jbati ħafna u jingħata f'idejn ix-xjuħ tal-poplu u l-qassisin u l-iskribi, joqtluh u wara tliet ijiem iqum’. Imbaġhad ikomplu jgħallim; ‘Kull min irid jimxi warajh jeħtieġ jiċhad lilu nnifsu,, jerfa’ salibu u jimxi warajja’ Huwa wara dan li Ġesù jieħu lit-tliet appostli fuq il-muntanja u jurihom il-glorja. Mose u Elija jidhru jitkellmu miegħu. Imbaġhad sħaba għaddiethom u tinstema' vuċi l-istess bħalma ġara fuq is-Sinaj meta waqt l-għoti tal-kmandamenti Alla tkellem. Jinstema' l-kliem: ‘Dan hu Ibni l-Maħbub. Isimgħu lilu’ (Mk 9: 7).

65. Ħafna mit-temi u l-disinni li dan id-Direttorju jishaq huma konċentrati fuq din ix-xena. Is-salib u l-glorja jmorru flimkien. It-Testment il-Qadim kollu rappreżentat minn Mose u Elija jaqbel li s-salib u l-glorja huma ta' xulxin. Il-predikatur irid jitkellem fuq dawn il-ħwejjeg. Il-Prefazju tal-ġurnata jiġbor kolloxx. Kif tibda t-Talba Ewkaristika, is-sacerdot, huwa u jitkellem mal-poplu, irid jagħti radd il-ħajr lil Alla permezz ta' Kristu għall-misteru tat-trasfigurazzjoni: ‘Wara li kellimhom fuq il-mewt tiegħu, hu wera lilu nnifsu fil-glorja u mbaġhad u permezz

tal-Liġi u l-Profeti wera kif il-Passjoni se twassal għall-Qawmien'. Dawn huma l-kelmiet li bihom it-Talba Ewkaristika tibda f'dak il-jum.

66. Kull rakkont tas-Sinottiċi jurina kif il-vuċi tal-Missier tidentifika lill-Iben: 'Isimghu lilu'. Fil-qalba ta' din il-glorja traxxendenti, il-kmand tal-Missier jigbed l-attenzjoni għat-triq tal-glorja. Bhal donnu qed jgħid: 'Isimghu lilu li fih hemm il-milja tal-imħabba li għad trid tidher fuq is-Salib'. Dan it-tagħlim fit-Torah il-ġdida, il-Liġi l-Ġdida tal-Evangeliġu mogħtija fuq il-muntanja qaddisa hija ċ-ċentru tal-fidi fi Kristu. Huwa jgħallem din it-triq tal-glorja li toħroġ minnu. Forsi jewwilla m'aħniex aħna hawnhekk qegħdin fil-qalba tal-misteru Trinitarju? Hija l-glorja tal-Missier li naraw fil-glorja tal-Iben marbuta mas-salib. L-Iben hu rivelat fit-trasfigurazzjoni għax huwa 'Dawl minn Dawl' kif jgħid il-Kredu. Dan hu wieħed mill-aqwa mumentali fl-Iskrittura li jiggarantixxi l-formulazzjoni tal-Kredu.

67. It-Trasfigurazzjoni għandha pożizzjoni essenzjali fl-istaġun tar-Randan għaliex il-Lezzjonarju kollu huwa ktieb miftuħ li jipprepara l-magħzula fost il-katekumeni sabiex jirċievu s-Sagramenti tal-Inizjazzjoni tal-Vġili tal-Għid l-istess kif jipprepara lill-fidili kollha biex jiggeddu. Jekk l-ewwel Hadd tar-Randan hu tfakkira li Ġesù hu solidari magħna fit-tentazzjoni, it-tieni Hadd għandu l-għan li jfakkarna fil-glorja li bhala mgħammdin ingawdu minnha. Il-predikatur jista' juża l-kelmiet u l-awtorita' ta' San Pawl li jgħid: 'Hu għad jibdel il-ġisem imsejken tagħna fis-sura tal-ġisem glorjuż tiegħu' (Fil 3: 21). Dan il-vers insibuh fit-tieni qari ta-Ċiklu Ċ imma l-frazi qasira hija biżżejjed.

68. Kif il-fidili jidhlu f'purċissjoni għat-tqarbin nhar ta' Hadd, il-Knisja tgħallimhom ikantaw il-Antifona tat-Tqarbin bil-kliem tal-Missier: 'Dan hu Ibni l-għażiż li bih nitgħaxxaq; isimghu lilu'. Dak li t-tliet dixxipli raw u semghu dakinhar jaqbel mal-liturgija tal-Ġisem u d-Demm ta' Ġesù. Fit-talba ta' wara t-tqarbin, inroddu ħajr lil Alla talli waqt li għadna hawn, qed niehdu sehem minn dan l-ikel tas-sema. Id-dixxipli raw f'it minn din il-glorja. Aħna wkoll bhala Insara fid-dinja nirċievu l-Ġisem u d-Demm ta' Ġesù: 'Dan hu Ibni l-Għażiż li bih nitgħaxxaq; isimghu lilu'.

Ċ. It-Tielet, ir-Raba' u l-Hames Hdud tar-Randan

69. Fit-tliet Hdud tar-Randan li jkun imiss, l-Evangeliġi huma dwar is-Samaritana, il-bniedem imwieled għama u l-qawmien ta' Lazzru. Proprju għax huma tant importanti, wieħed jista' jaqrahom fis-sena B u Ċ speċjalment fejn ikun hemm katekumeni. Testi oħra nsibuhom għas-sena B u Ċ: għas-sena B hemm test minn Ġwanni dwar il-miġja glorjuża permezz tas-Salib u l-Qawmien u għal Sena Ċ hemm test minn Luqa dwar il-konverżjoni(...) Il-qari dwar is-Samaritana, ir-raġel

ghami u l-qawmien ta' Lazzru llum huma assenjati għall-Ħdud immma biss għal Sena A (huma opzjonalo għal Sena B u Ċ), saret proviżjoni għall-użu tagħhom matul il-ġimgħa. Fil-bidu tat-tielet, ir-raba' u l-aħmest iħdud tar-Randan hemm Quddies opzjonali b'dawn it-testi' (OLM 97, 98). Il-qawwa kateketika tal-istagun tar-Randan hija ċċara speċjalment mill-qari u t-talb taċ-ċiklu A. L-assoċjazzjoni maat-temi tal-ilma, tad-dawl u tal-ħajja mal-Magħmudija huma evidenti; permezz ta' dawn it-testi biblici u t-talb tal-liturgija, il-Knisja tmexxi l-magħżula tagħha lejn l-inizjazzjoni sagramentali tal-Għid. Il-preparazzjoni finali hija fundamentali għax it-talb użar għall-iskrutinji huwa ċar.

X'ngħidu għalina? Jista' jkun ta' għajnuna għall-predikatur li jstieden lis-semmiegħa sabiex jaraw l-istagun tar-Randan bħala żmien ta' ri-attivazzjoni tal-grazzji tal-magħmudija u purifikazzjoni tal-fidi milqugħa. Dan il-proċess jista' jiġi spjegat permezz tal-priżma ta' dak li Iżrael fehem fl-esperjenza tal-Eżodu. Din il-ġrajja kienet kruċjali għall-formazzjoni ta' Iżrael bħala Poplu t'Alla. Dan huwa poplu li kellu bżonn jifhem il-limitazzjonijiet tiegħu. Matul l-istorja ta' Iżrael, din l-iskoperta serviet bħala paradigma li permezz tagħha Iżrael seta' jinterpretat l-vjaġġ tiegħu lejn Alla. Ir-Randan hu għalina żmien meta fid-deżert ta' ħajjitna u qalb il-biżgħat tagħna niskopru mill-ġdid kemm Alla huwa qrib tagħna minkejja kollox. Dan hu mument fundamentali. Il-grazzji tal-Magħmudija li nilqgħu fit-tfulija tagħna m'għandniex ninsewhom anke jekk inkunu gbarna fuqna ħafna dñubiet. Id-deżert hu l-post li jittestja l-fidi tagħna. Imma jsaffiha wkoll u jsaħħaha. It-tema kurrenti f'dawn it-tliet iħdud hija li l-fidi tista' tibqa' titgħajjex quddiem wiċċ id-dñub (is-Samaritan), l-injoranza (l-għama) u l-mewt (Lazzru). Dawn huma d-deżerti li rridu ngħixu magħhom f'ħajjitna.

70. Ir-relazzjoni bejn dawk li qed jippreparaw għall-Magħmudija u l-bqija tal-fidili ssaħħaħ id-dinamiżmu tal-istagun tar-Randan u l-predikatur għandu jagħmel tentattiv sabiex jassoċja l-komunità wiesa' mat-tnejjta ta' dawk magħżula. Meta l-iskrutinji huma ċelebrati, issir proviżjoni –at-talb li jsir għall-parrini matul it-Talba Ewkaristika; dan jista' jservi bħala tfakkira li kull membru tal-kongregazzjoni għandu rwol biex jisponsorja l-magħżula u jressaqhom lejn Kristu. Ahna li diġa nemmnu msejja sabiex bħas-Samaritana naqsmu l-fidi tagħna mal-oħrajn. Imbagħad fl-Għid, l-inizjati l-ġodda jistgħu jgħidu lill-bqija tal-komunità 'Ahna nemmnu mhux aktar minħabba l-kelma tagħkom għax issa smajna b'widnejna stess u nafu li hu tassew is-Salvatur tad-dinja'.

71. It-Tielet Ħadd tar-Randan iwasssalna lura għad-deżert. Il-Lhud huma għatxana u jibdew jistaqsu dwar l-għerf tal-vjaġġ li Alla daħħalhom fih. Is-sitwazzjoni tkun tassew mingħajr tama imbagħad Mosè jaħbat mal-blata bl-għasluġ tiegħu u jsir il-miraklu. Is-Salm Responsorjali jagħmel talba elokwenti: 'Jekk

illum tisma' l-Mulej u ma twebbsux qalbkom'. Fit-tieni qari, Pawlu jgħidilna li l-ghasluġ tagħna huwa l-fidi tagħna li tagħtina aċċess permezz ta' Kristu għall-grazzja ta' Alla u dan inissel it-tama. It-tama ma tqarraqx imma twassal għall-imħabba. Meta konna għadna midinbin Ala habbna u Ġesù miet għalina. L-Appostlu jsejħilna sabiex nikkontemplaw il-misteru tat-Trinità u l-virtujiet tal-fidi, tama u mħabba.

Il-palk huwa lest sabiex Ġesù jiltaqa' mas-Samaritana. Tibda konverżazzjoni profonda mimlija pedagogija tal-fidi. Ġesù jtkellem fuq livell differenti fil-bidu. Imbagħad il-moħħ Prattika tagħha jiċċentra fuq l-ilma tal-bir. Ġesù jtkellem fuq l-ilmijiet tal-grazzja. Dan l-għarfien tad-dgħjufija tagħha minħabba l-istat maritali tagħha jiftaħ bieb fuq il-misteru t'Alla. Hija taċċetta l-istedina sabiex temmen f'Ġesù l-Messija u timtela bil-grazzja u taqsamha mal-oħrajn.

Il-fidi, mgħixha bil-Kelma t'Alla, bl-Ewkaristija u t-twettiq tar-rieda tal-Missier, tiftaħ il-misteru tal-grazzja tal-'ilma ħaj'. Mosè ħabat mal-blata u l-ilma ħareġ: is-suldat nifed ġenb is-Salvatur u ħarġu demm u ilma. Il-Knisja tqiegħed dan il-kliem quddiemna: 'Kull min jixrob minn dan l-ilma li nagħtih jien jgħix, u l-ilma li jiena nagħti jwassal għall-ħajja ta' dejjem'.

72. Imma aħna m'aħniex l-uniċi li nħossu l-għatx. Il-Prefazju tal-Quddiesa tal-lum jgħid: 'Meta staqsa lis-Samaritana għall-ilma sabiex jixrob kien diġa ħalaq id-don tal-fidi ġewwa fiha'. Ġesù li qagħad bilqiegħda ħdejn il-bir kien għajjen u bil-għatx. Fil-fatt il-predikatur jista' jgħid kif l-Evangelji ta' dawn l-aħħar tliet iħdud jtkellmu fuq l-umanita' ta' Ġesù. Hu kien għajjen u mit-tajn tal-art fejjaq lill-għama u d-dmugh tiegħu qajjmu lil Lazzru mill-mewt. Ġesù fuq is-salib jgħid: 'Għandi l-għatx'. Din hija r-rieda li jrid iwettaq, ir-rieda ta' min baġtu. Mill-qalb minfuda tiegħu toħroġ il-ħajja eterna li mbagħad tasal għandna permezz tas-sagramenti li jgħinuna fil-pellegrinagg tagħna.

73. Ir-Raba' Hadd tar-Randan hu mimli bid-dawl, id-dawl tal-Hadd magħruf bhala 'Laetare'. L-assoċjazzjoni tal-Misteru Paskwali, il-Magħmudija u d-dawl huma maħkuma fis-sentenza: 'Qum mir-raqda tal-mewt għax Kristu se jagħtik id-dawl'. Din ir-rabta ssib l-eku tagħna fl-elborazzjoni ta-Prefazju: 'Bil-misteru tal-Inkarnazzjoni, hu wassal ir-razza umana li kienet miexja fid-dlam għad-dawl tal-fidi u ħareġ mill-jasar tad-dnub lill-bnedmin u tahom ħajja ġdida, ħajja ta' wlied adottivi'. Dan id-dawl li beda fil-Magħmudija jissahħaħ kull darba li nirċievu l-Ewkaristija, punt li jispikka fil-Antifona tat-Tqarbin: 'Il-Mulej dilikli għajnejja: Jien mort inhsilt u emmint f'Alla'.

74. Imma dan mhuwiex sema mingħajr shab li nikkontemplaw dan il-Hadd: il-proċess tad-dawl hu aktar diffiċli milli naħsbu. L-ewwel qari jgħidilna: 'Alla ma

jarax kif jaraw il-bnedmin, għax il-bniedem jara d-dehra ta' barra imma l-Mulej ihares lejn il-qalb'. Din hija twissija salutari kemm għal dawk magħzula kif ukoll għall-bqija tal-komunità. It-talba wara t-tqarbin tgħid li Alla jdawwal lil kulhadd. Imma l-isfida hija kbira. Il-predikatur jista' jistieden lis-semmiegħa sabiex jinnutaw il-viżjoni dejjem tikber tal-bniedem li twieled għama u l-għama dejjem jikber tal-avversarji ta' Ġesù. L-imfejjaq jittellem mir-raġel Ġesù. Imbagħad jgħid li hu profeta. Fl-aħħar jgħid 'Jien nemmen Mulej' u jqim lil Ġesù. Il-Fariżej min-naħa l-oħra dejjem jagħmew; l-ewwel jammettu li sehħ miraklu, imbagħad jiçhdu li hu miraklu u fl-aħħar ikeççu lill-għami mis-sinagoga. Il-Fariżej jammettu dak li jafu waqt li l-għama jistqarr dak li ma jafx. Il-Vanġelu jintemm bi twissija: 'Kieku kontu għomja, kontu tkunu mingħajr dnu; imma ladarba tgħidu 'Qed naraw', il-għama tagħkom jibqa'. Din l-illuminazzjoni mogħtija fil-magħmudija trid tidher qalb id-dwal u d-dellijiet tal-qlub tagħna. Ahna nitolbu bl-isplendur tal-grazzja li dejjem nimmeditaw dak li jogħgħob il-maesta' divina fis-sinçerita'.

75. Il-ħabib tagħna Lazzru huwa rieqed imma jien se nqajmu'. L-eżortazzjoni ta' Pawlu li jqajjem lil min hu rieqed fil-Ħadd ta' qabel tikseb dawl ġdid fis-'sinjali' tar-Raba' Vanġelu, il-qawmien ta' Lazzru. Il-finalita' tal-mewt enfasizzata mill-fatt li Lazzru kien diġa ilu mejjet erbat ijiem jidher li qed toħloq ostaklu aktar kbir minn meta wiehed jiġbed l-ilma mill-blata jew jagħti d-dawl lill-bniedem għami mit-twelid. Marta tagħmel stqarrija tixbah lil dik ta' Pietru: 'Jiena nemmen li inti Kristu, l-Iben ta' Alla, dak li għandu jiġi fid-dinja'. Il-fidi tagħha mhijiex f'dak li Alla seta' jagħmel fil-gejjieni imma f'dak li Alla qed jagħmel *issa*: 'Jiena l-Qawmien u l-Ħajja'. Din l-'issa' ta' Ġesù nsibuha fl-Evanġelju kollu ta' Ġwanni u dan jidher fil-Vanġeli f'kull wiehed mill-ħdud. Meta s-Samaritana titkellem dwar il-Messija, Ġesù jgħidilha: 'Jiena hu li qed nitkellem miegħek'. Fl-istorja tal-għama, Ġesù jgħid: 'Sakemm għadni fid-dinja, jiena d-dawl tad-dinja'. U llum jgħid: 'Jiena hu l-Qawmien u l-Ħajja'. Il-mistoqsija hija: 'inti temmen f'dan?' Imma mqar Marta bħal donnha għandha fidi li tilgħab wara li tagħmel l-istqarrija tal-fidi u togġezjona meta Ġesù jkun irid li titneħħa l-blata. Li timxi wara Ġesù hija biçça xogħol li tieħu ħajja sħiħa. Kemm jekk ahna katekumeni u kemm ilna li haddanna l-fidi, il-ġlieda hija ta' kuljum għax jeħtieġ li nprofondixxu l-fidi tagħna.

76. Il-qawmien ta' Lazzru huwa l-milja tal-wegħda ta' Alla permezz ta' Eżekjel: 'Jien niftaħ l-oqbra tagħkom u nqajjimkom'. Il-qalba tal-Misteru Paskwali hija li Kristu ġie fid-dinja sabiex imut u jqum mill-ġdid: 'Ħollulu l-faxex u halluh imur'. Il-qalba tal-misteru Paskwali huwa li Kristu ġie biex imut u jqum mill-ġdid sabiex jagħmel magħna dak li għamel ma' Lazzru. Għalhekk huwa essenzjali għalina bħala Insara li ngħaddsu lilna nfusna kontinwament fil-Misteru Paskwali. 'Bħala

bniedem huwa beka għal Lazzru ħabibu imma bħala Alla etern hu qajmu mill-qabar u hekk jagħmel mar-razza tagħna, tigħi ħniena u jwassalna għall-ħajja għdida'. Il-laqgħa tagħna ta' kull għimgħa ma' Kristu Rxuxtat hija l-espressjoni tal-fidi tagħna issa u hawnhekk. Ġesù hu l-Qawmien u l-ħajja tagħna. Hekk inkunu nistgħu ngħidu ma' Tumas: 'Ejjew immorru ħa mmutu miegħu'.

C. Hadd il-Palm

77. 'Nhar Hadd il-Palm it-testi għall-purċissjoni huma selezzjonijiet mill-Vanġeli Sinottiċi li jikkonċernaw id-daħla trijonfanti ta' Ġesù f'Ġerusalemm. Għall-Quddiesa l-qari hu r-rakkont tal-Passjoni tal-Mulej'. (OLM 97). Żewġ tradizzjonijiet antiki jiffurmaw din iċ-ċelebrazzjoni liturġika unika u l-qari tal-Passjoni f'Ruma. Mid-daħla glorjuża niġu għall-qari tal-Qaddej Sofferenti u x-xandira solenni tal-Passjoni. Din il-liturġija sseħħ nhar ta' Hadd, gurnata *dejjem* assoċjata mal-Qawmien ta' Kristu. Kif jista' l-predikatur iressaq flimkien id-diversi elementi teoloġiċi u emozzjonali tal-gurnata? Il-muftieħ jinsab fit-tieni qari, innu sabiħ mill-Ittra ta' San Pawl lill-Filippin li tigbor il-Misteru Paskwali kollu. Il-predikatur jigbor fil-qosor dak li se nesperjenzaw meta l-Misteru jitkellem magħna. Diversi drawwiet lokali u tradizzjonijiet jigbdu n-nies lejn dawn il-ġrajjet tal-ħajja ta' Ġesù. Imma x-xewqa kbira tal-Knisja hija mhux biss li jintmessu l-emozzjonijiet imma li tissaħħaħ il-fidi. Fiċ-ċelebrazzjonijiet liturġiċi tal-għimgħa kollha aħna ma nikkommemorawx biss dak li għamel Ġesù; aħna ningibdu fil-Misteru Paskwali nnifsu u mmutu u nirxutaw ma' Kristu.

III. IL-ĦDUD TAL-AVVENT

78. 'Kull qari tal-Vanġelu (għall-Ħdud tal-Avvent) għandu tema distintiva: il-miġja tal-Mulej fi tmiem iż-żmien (L-Ewwel Hadd tal-Avvent), Ġwanni l-Battista (It-tieni u t-Tielet Hadd), u l-ġrajjet li hejjew għat-twelid tal-Mulej (Ir-Raba' Vanġelu). Il-qari tat-Testment il-Qadim huma profeziji dwar il-Messija u l-era Messjanika speċjalment mill-Ktieb ta' Izaija. Il-qari mill-Appostlu jkun fihom eżortazzjonijiet u proklamazzjonijiet li jzommu mad-diversi temi tal-Avvent' (OLM 93). L-Avvent huwa l-istaġun li jipprepara lill-poplu t'Alla għall-grazzji li jingħataw f'din is-sena fiċ-ċelebrazzjoni tas-Solennità tal-Milied. Mill-ewwel Hadd tal-Avvent il-predikatur ihegġeg il-poplu tiegħu sabiex jipprepara ħafna aspetti li jissuggerixxu lkoll il-gabra għanja ta' siltiet bibliċi f'din il-parti tal-Lezzjonarju. L-ewwel parti tal-istaġun tal-Avvent ihegġgna sabiex nithejjew għall-Milied billi jinkuraġġina mhux biss biex inħarsu lura lejn l-ewwel miġja imma wkoll bħalma jgħid l-ewwel prefazju tal-Avvent 'hu ħa fuqu n-natura tagħna l-bnedmin' imma wkoll li nħarsu 'l qudiem lejn il-miġja tiegħu fil-glorja u l-maesta', il-jum meta 'kollox jidher'.

79. Mela hemm dejjem dan is-sens doppju ta' *adventus* jìgifieri sens doppju tal-miġja tal-Mulej. L_istagun ihejjina għall-miġja tiegħu fil-grazzji tal-festa tal-Milied u l-miġja tiegħu fil-ġudizzju fi tmiem iż-żmien. F'xi test jew ieħor niltaqgħu ma' kliem u immagini li jwassluna nirriflettu fuq iż-żewġ miġjiet f'daqqa. Hemm imbagħad miġja oħra, meta Kristu huwa tassew preżenti. Fil-bidu tal-Avvent, il-Knisja tfakkarna fit-tagħlim ta' San Bernard li bejn iż-żewġ miġjiet viżibbli ta' Kristu hemm il-miġja ta' hawnhekk u issa (cf. Uffiċju tal-Qari, l-Erbgħa tal-Ewwel Ġimgħa) u l-Knisja tagħmel tagħha l-kliem ta' San Karlu Borromeo

Dan l-istagun qaddis jgħallimna li l-miġja ta' Kristu ma kinitx biss għall-benefiċċju tal-kontemporanji tiegħu; is-setgħa tiegħu trid tiġi kkomunikata lilna lkoll. Għad ikollna sehem fil-qawwa tiegħu jekk permezz tal-fidi u s-sagramenti aħna naċċettaw bir-rieda qawwija l-grazzja li Hu kisbilna u ngħixu b'dik il-grazzja u f'ubbidjenza għal Kristu (Uffiċju tal-Qari, it-Tnejn, l-Ewwel Ġimgħa tal-Avvent).

A. L-Ewwel Hadd tal-Avvent

80. L-Evangeliġu tal-ewwel Hadd tal-Avvent fit-tliet snin taċ-ċiklu huwa wieħed mir-rakkonti tas-Sinottiċi li jhabbar il-miġja malajr ta' l-Iben t'Alla fil-glorja f'siegħa u ġurnata li ma nafux. Aħna mhegġa nkunu vigilantanti u fuq ix-xwiek sabiex nistennew sinjali tal-biża' fis-sema u l-art u ma ninqabdux fuq sieq waħda. L-Avvent jibda dejjem hekk u jfakkarna fil-Milied li ġej u f'hafna postijiet il-liturgija tgħinna sabiex naħsbu fuq ix-xbiehat tat-twelid f'Betlehem. Imma l-Liturgija tgħallima wkoll kif niftakru li l-Mulej 'għad jerga' jigi fil-glorja biex jiġġudika l-ħajjin u l-mejtin' kif jgħid sewwa l-Kredu. F'dan il-Hadd hija r-responsabilta' tal-predikatur li jfakkru lill-Poplu Nisrani li jehtieg li huma jippreparaw lilhom infushom għall-miġja u l-ġudizzju tiegħu. L-Avvent huwa din it-tnejn: il-miġja ta' Kristu hija marbuta mal-miġja tiegħu fl-aħħar żmien.

81. Fit-tliet snin il-qari mill-profeta jista' jigi mifhum bħala li jippona lejn il-miġja ta' Ġesù fl-aħħar gloriya u l-miġja tiegħu fil-ġisem li nfakkru fil-Milied. Kemm Izaija (Sena A) kif ukoll Ġeremija (Sena Ċ) jhabbru li qed joqorbu l-jiem tal-aħħar; imma jfakkru wkoll fis-Solennità tal-Milied.

82. X'se jigi meta jerga' jigi? Izaija jgħid (Sena A) 'Għad jigi fl-aħħar jiem li l-gholja tad-dar tal-Mulej togħla 'l' fuq mill-qcaċet tal-muntanji, u tintrefa 'l fuq mill-gholjiet, lejha għad jigr u l-ġnus kollha'. Il-predikatur għandu quddiem diversi interpretazzjonijiet possibli li jista' jizviluppahom fuq dan il-vers. Il-ġnus kollha se jersqu jaduraw it-tarbiya fil-maxtura u allura l-vers jista' jiffisser li qed

jirreferi għall-ewwel Milied. Dan il-vers se jitwettaq l-aktar fl-Epifanija meta l-Maġi jiġu biex jaduraw lil Ġesù. Il-Maġi jirrapreżentaw dawn il-ġnus. Dan il-moviment jibda fl-ewwel Hadd tal-Avvent. L-istess diskors jista' japplika wkoll għall-aħħar miġja meta Ġesù jerga' jiġi. 'Il-Mulej jagħmel il-ħaqq bejn il-ġnus, u jaqta' s-sentenza bejn ħafna popli'. L-aħħar kelmiet tas-silta profetika fihom ġmiel ta' sejha għaċ-ċelebrazzjoni tal-Milied sabiex il-koll nistennew lil Bin il-Bniedem fil-glorja : 'Ejja, dar Ġakobb, halli nimxu fid-dawl tal-Mulej!

83. L-ewwel qari minn Izaija fis-Sena B huwa forma ta' talba li tmexxi lill-Knisja f'attitudni penitenzjali li huwa propju għal dan l-istaġun. Jibda billi jesprimi problema, il-problema tad-dnub. 'Tassew li l-misteru tal-ħażen ġa qiegħed jahdem, imma kull ma għandu jiġri ma jiġrix qabel ma jkun twarrab min-nofs dak li issa qiegħed irazznu' (2 Tess 2: 7). Min jista' jifhem? L-esperjenza tagħna tinsab ġewwa fina u l-predikatur jista' jagħti eżempji: 'O mhux li kien li s-smewwiet jiċċartu u l-muntanji jiħarrku quddiemu! F'Ġesù Kristu din l-għajta hija mwiegħba. Fih Alla jagħtina sema m'arrat u miftuħ u minnu jinzel. Kif jgħid il-profeta Alla 'għamel għeġubijiet kbar li ma konniex nistennew, hwejjeġ li qatt ma kienu nstemgħu'. Il-Milied huwa ċ-ċelebrazzjonijiet tal-ġrajjet kbar li ma stajniex nittamaw.

84. F'dan l-ewwel Hadd tal-Avvent, il-Knisja titfa' ħarsitha fuq il-glorja ta' Alla. 'Mhux li kien li ċcarrat is-smewwiet u tinzel bil-muntanji jitriegħdu quddiemek!' B'dawk il-kelmiet l-Evangelisti wkoll jiddeskrivi l-miġja tal-aħħar. Imma aħna lesti? Għandna tassew bżonn ta' preparazzjoni. It-talba tal-profeta tkompli: 'Mulej jalla tiltaqa' magħna fit-tajjeb tagħna aħna u nimxu fit-triqat tiegħek!' Xi haġa simili hija mitluba minna fil-Kolletta għal dan il-Hadd: 'Aġhti lill-fidili tiegħek O Alla x-xewqwa u r-rieda li niġu niltaqgħu ma' Kristu bl-għemejjel tajba tagħna fil-miġja tiegħu...'

85. Fl-Evangelju ta' San Luqa fis-Sena Ċ, ix-xbiehat huma ċertament vividi. Ġesù jistqarr li qalb il-ħafna sinjali tat-twerwir, se jkun hemm sinjal li jitfihom il-koll; id-dehra tiegħu nnifsu bhala l-Mulej tal-Glorja. Hu jgħid: 'Imbagħad jaraw lil Bin il-Bniedem ġej fuq is-sħaba b'setgħa u glorja kbira'. Għalina li nappartjenu lilu dan ifisser li se tkun ġurnata li fiha nitriegħdu. Għall-kuntrarju hemm miktub: 'Imma meta jseħħu dawn is-sinjali, la tibzghux, ieqfu u erfghu raskom għax il-fidwa tagħkom hi fil-qrib'. Il-predikatur jistaqsi dwar dak li hu neċessarju sabiex dakinhar nadottaw attitudni ta' kunfidenza. Ċertament hemm bżonn ta' preparazzjoni biex nibdlu ħajjitna. Jitlob minna li nqiegħdu fil-prattika l-parir tal-Mulej. L-istaġun tal-Avvent jgħinna: 'Ishru u la tintelqux. Itolbu li jkollhom is-

sahha sabiex tifi lhu ghat-tribulazzjonijiet li għejjin u li tieqfu quddiem Bin il-Bniedem’.

86. L-Ewkaristija nfisha li niċċelebraw hija l-preparazzjoni l-aktar intensa li l-komunità trid tagħmel qabel ma jiġi l-Mulej. Fil-prefazju tat-Talba Ewkaristika ta’ dan il-Ħadd il-komunità tidher quddiem Alla bhala dik li tishar. Ahna li nishru rridu nkantaw l-innu tal-angli: ‘Qaddis, Qaddis, Qaddis Mulej Alla tal-Eżerċiti!’ fil-proklamazzjoni tal-Misteru tal-fidi ahna nesprimi dan is-sens: ‘Meta nieklu dal-hobz u nixorbu dal-kalċi ahna nhabbru l-mewt tiegħek sa ma tiġi fil-glorja’. Fit-talba Ewkaristika s-smewwiet jinfethu u Alla jinzel. Fit-tqarbin s-smewwiet jinfethu u Alla jinzel. Bil-grazzja tiegħu fit-tqarbin ahna nittamaw li nkunu nistgħu ngħidu: ‘Jien neqaf u ngħolli rasi għax il-fidwa tiegħi hi fil-qrib’.

B. It-Tieni u t-Tielet Ħadd tal-Avvent

87. Il-figura ta’ Ġwanni l-Battista tiddomina l-Evangelji tat-tliet ċikli tat-Tieni u t-Tielet Ħdud tal-Avvent. Mhux hekk biss imma huwa wkoll is-sugġett tas-siltiet tal-Vangelu tal-lezzjonarju ta’ matul il-gimgha. Nhar id-19, l-21, it-23 u l-24 ta’ Diċembru, is-siltiet tal-Vangelu kollha jiffukaw fuq il-ġrajjet ta’ madwar it-twelid ta’ Ġwanni. Finalment, il-festa tal-Magħmudija ta’ Ġesù minn Ġwanni tagħlaq iċ-ċiklu kollu tal-Milied. Dak li jingħad hawnhekk jgħin lill-predikatur f’dawk l-okkazzjonijiet meta Ġwanni l-Battista jidher hekk prominenti fit-test bibliku.

88. Dak l-għaref teologu tat-tielet seklu Origene josserva stil li fih misteru kbir: meta l-Mulej Ġesù gie, hu kien preċedut f’dik il-migja minn Ġwanni l-Battista (*Omeliġi fuq Luqa IV, 6*). Meta Ġwanni qabeż fil-guf ta’ ommu, il-preżenza tal-Mulej kienet qawwija. Fid-deżerti tal-Ġordan, il-predikazzjoni ta’ Ġwanni habbret lil dak li kellu jiġi warajh. Meta għammed lil Ġwanni fil-Ġordan, is-smewwiet infethu u l-Ispirtu s-Santu niżel fuq Ġesù f’forma vizibbli u vuċi mis-sema iddikjarat li hu l-Iben maħbub tal-Missier. Il-mewt ta’ Ġwanni kienet sinjal li Ġesù se jitla’ Ġerusalemm fejn kien se jagħraf il-mewt tiegħu. Ġwanni huwa l-aħħar u l-akbar fost il-profeti; wara li jitkellem, dak li hu Mistenni jasal u jgħib is-salvazzjoni.

89. L-istess Kelma divina li darba hadet il-laħam fil-Palestina jiġi għand kull generazzjoni ta’ Insara. U Ġwanni li jiġi qabel Ġesù fl-istorja jippreċedih fl-assembleji ta’ dawn il-ġranet, iħabbar lil dak li għandu jiġi. Dan huwa għaliex kull filgħodu l-Knisja tgħanni fit-Talba tal-Lawdi l-għanja li misser Ġwanni Żakkarija

kanta fit-twelid tiegħu: ‘U inti tfajjel tiġi qabel il-Mulej biex tnejn jidher triqatu, biex tgharraf il-poplu tiegħu bis-salvazzjoni, bil-mahfra ta’ dnu biethom’ (Lq 1: 76-77).

90. Il-predikatur għandu jagħmilha ċerta li l-poplu Nisrani bħala parti mill-preparazzjoni tal-miġja doppja tal-Mulej, jisma’ l-insistenza ta’ Ġwanni għall-indiema u dan insibuh fit-Tieni u t-Tielet Hadd tal-Avvent. Imma l-vuċi ta’ Ġwanni ma nisimgħuhiex biss fis-siltiet tal-Evangeli: il-vuċijiet tal-profeti ta’ Izrael huma miġbura flimkien fil-vuċi waħda ta’ Ġwanni: ‘Hu Elija!’ Ġesù qal fuqu (Mt 11: 14). Jista’ jingħad li huwa wkoll Izaija, Baruk, u Sofonija. L-orakli tal-profeti xandru fl-assemblea liturgika ta’ dawn il-ġranet huwa għall-Knisja l-eku tal-vuċi ta’ Ġwanni li jhejji it-triq tal-Mulej. Ahna mhejjija għall-miġja tal-Iben t’Alla fil-glorja u l-maesta’ fl-aħħar ġurnata. Ahna mhejjija għall-festa tal-Milied ta’ din is-sena.

91. Kull assemblea fejn l-Iskrittura hija mhabbra hemm ‘Ġerusalem’ tat-test tal-profeta Baruk (It-Tieni Hadd, Ċ): ‘Ġerusalem, inza’ l-mantar tal-viżtu tiegħek u l-miżerja u ilbes il-ġmiel tal-glorja ta’ Alla għal dejjem’. Hawnhekk għandna profeta li jistedinna għal tnejn preċiż għall-konverżjoni: ‘Imfisqi fil-ġustizzja, qiegħed fuq rasek il-mitra li turi l-glorja tal-isem etern’. Fil-Knisja, il-Kelma ssir laham u tghammar fostna: ‘Qum Ġerusalem! Ieqaf fuq riglejk; haress lejn il-lvant u ara lil uliedek miġbura mil-lvant u mill-punent għall-kelma tal-Qaddis, ifrah li Alla ftakar fihom’.

92. Diversi profeziji klassiċi messjaniċi ta’ Izaija huma moqrdija f’dawn it-tlett iħdud. ‘Għad toħroġ fergħa miz-zokk ta’ Ġesse, għad tinbet rimja minn għeruqu’ (Izaija 11: 1 Tieni Hadd Sena A). It-test jilhaq il-milja tiegħu fit-twelid ta’ Ġesù. F’sena differenti naqraw: ‘Lehen jghajjat: “Hejju t-triq għall-Mulej fid-deżert, wittu għal Alla tagħna mogħdija fix-xagħri’ (Izaija 40: 3, Tieni Hadd B). L-erba’ evangeliisti jaraw dan t-test isehh fil-predikazzjoni ta’ Ġwanni. L-istess test ta’ Izaija jkompli: ‘U tfigg il-glorja tal-Mulej, u l-bnedmin jarawha lkoll f’daqqa, għax fomm il-Mulej tkellem’ (Izaija 40: 5). Dan jingħad fl-aħħar jum. Dan jingħad għall-Milied.

93. Fil-hafna okkażjonijiet meta Ġwanni jidher fl-Evangeli, huwa qawwi l-fatt kif il-messagġ tiegħu hu ripetut: ‘Jiena għammidtkom bl-ilma, iżda huwa jghammidtkom bl-Ispirtu s-Santu.’ (Mk 1: 8, It-Tieni Hadd Sena B). Il-magħmudija bl-Ispirtu s-Santu li Ġesù jgib hija r-rabta diretta bejn it-testi hawnhekk diskussi u l-qalba tad-Direttorju: il-Misteru Paskwali jitwettaq f’Pentekoste bit-tiswib tal-Ispirtu s-Santu fuq dawk kollha li jemmnu fi Kristu. Il-Misteru huwa mhejji bil-miġja tal-Iben waħdieni li ha l-ġisem. Izaija jghid li t-tifel

li tweled fl-istalla, dak li ġej fuq is-šhab: ‘L-Ispirtu tal-Mulej jieqaf fuqu’ (Iżaija 11: 2; Tieni Hadd Sena A). U nistgħu nużaw il-kliem ta’ Ġesù nnifsu li jitwettaq dak il-ħin: ‘L-ispirtu tal-Mulej fuqu għax hu kkonsagranti: bagħatni nħabbar l-aħbar it-tajba lill-fqajrin’ (Iżaija 61:1, It-Tielet Hadd Sena B. Cf. Lq 4: 16-21).

94. Il-Lezzjonarju tal-Avvent huwa fil-fatt ġabra sabiħa ta’ testi tat-Testment il-Qadim li b’mod misterjuż isibu l-milja tagħhom fil-laħam. Il-predikatur jista’ juża l-poeżiji tal-profeti biex jiddeskrivi l-poplu Nisrani d-diversi misteri tal-liturgija. Il-Mulej wasal. Jerga’ jiġi fil-glorja. Jiġi fil-Milied. Jiġi diġa fl-Ewkaristija li niċċelebraw matul l-Avvent. Nistgħu napplikaw il-kliem tal-profeziji: ‘Għidu lil dawk b’qalbhom imbeżżgħa: “Aghmlu l-ħila, la tibżgħux! Araw, Alla tagħkom ġej jithallas; il-ħlas ta’ Alla wasal; Hu stess ġej biex isalvakom’ (Iżaija 35:4 It-Tielet Hadd Sena A). ‘Dakinhar jgħidu lil Ġerusalemm: "Tibżax, Sijon, thallix idejk jintelqu: il-Mulej, Alla tiegħek, qiegħed f’nofsok, gwerrier li jsalva; minħabba fik jithenna b’hena kbir, fi mħabbtu jgeddek, jinfexx minħabba fik f’għajat ta’ ferħ’ (Sof 3: 16-17), it-Tielet Hadd Sena Ċ). “Farrġu, farrġu l-poplu tiegħi?” jgħid Alla tagħkom. Kellmu lil qalb Ġerusalemm u għidulha li ntemm il-jasar tagħha, thallset ħzunitha, hadet mingħand il-Mulej darbtejn għal dnubietha kollha’ (Iżaija 40: 1-2, Tieni Hadd Sena B).

95. Mhuwiex tal-istagħġib mela li hekk kif l-ispirtu tal-antċipazzjoni jikber matul l-Avvent, fit-Tielet Hadd iċ-ċelebrant jilbes il-lew roża sabiħ u allura jissejjaħ il-Hadd tal-Gaudete. Araw x’hemm miktub fl-ittra lill-Filippin: ‘Ifirħu fil-Mulej dejjem, ngħidilkom ifirħu. Il-Mulej jinsab fil-qrib’. Hu ġie. Ġie u jerga’ jiġi fil-glorja. Ġej il-Milied u f’kull Quddiesa; ‘Tassew il-Mulej jinsab fil-qrib’.

Ċ. Ir-Raba’ Hadd tal-Avvent

96. Sar-raba’ Hadd tal-Avvent, il-Milied ikun wasal fil-qrib. Il-burdata tal-Liturgija tinbidel minn sejħat intensi għall-konċerżjoni għal attenzjoni fuq il-ġrajjet ta’ madwar it-twelid ta’ Ġesù. ‘Araw, ix-xebba tnissel’ jgħid it-titlu tal-qari ewlieni ta’ Sena A. Il-qari kollha kemm dak mill-profeti kif ukoll dak mill-apostli u l-Ewangelji lkoll iduru madwar il-misteru mħabbar lil Marija mill-anġlu Gabrijel (Dak li jingħad hawnhekk dwar il-Vangelu tal-Ħdud u t-test tat-T.Q. jista’ jiġi applikat għal-Lezzjonarju ta’ matul il-ġimgħa ta’ Diċembru 17 sa 23).

97. Ir-rakkont ta’ Luqa tat-Thabbira huwa l-qari tal-Vangelu ta’ Sena B; wara jiġi l-Vangelu tal-Viżitazzjoni, l-qari tal-Vangelu ta’ Sena Ċ. Dawn il-ġrajjet għandhom post speċjali fil-ħajja devozzjonali ta’ ħafna Kattoliċi. L-ewwel nofs ta’ waħda mit-talbiet l-aktar sinjuri jiġifieri s-Sliema Għalik Marija, tikkonsisti fi kliem li l-Anġlu u Elizabetta qalu lil Marija. It-Thabbira hija l-ewwel misteru tal-

ferħ fir-Ruzarju u l-Vizitazzjoni t-tieni. It-talba tal-Angelus hija meditazzjoni wiesa' fuq it-Thabbira li aħna nitolbu tliet darbiet kuljum. Xi teżori kbar tal-arti pittoreska tiffuka fuq il-laqgħa bejn Marija u l-anglu. Fir-raba' Hadd tal-Avvent, il-predikatur għandu jibni fuq dan il-pedament qawwi tad-devozzjoni Nisranija u jmexxi l-poplu lejn penetrazzjoni aktar profonda ta' dawn l-episodji tal-għageb.

98. 'L-Anglu t'Alla habbar lil Marija. U hija saret Omm mill-Ispirtu s-Santu'. Il-qawwa u s-setgħa ta' dik is-siegha ma jintemmu qatt. Tinħass dejjem ġdida kull meta tixxandar. Niġu assorbiti fil-misteru. Aħna nidhlu fix-xena. Naraw anglu wieqaf quddiem il-Vergni ta' Nazareth fil-Galilija u l-Knisja tassisi. Messaġġ divin, rispons uman. Aħna u nħarsu, aħna nibdew nifhmu li m'aħniex osservaturi passivi. Dak li hu offrut lil Marija huwa dak li jingħata lilna. Dan insibuh fir-ra'a Hadd tal-Avvent. Il-Milied qed joqrob. Bħalma qal darba Ġesù, 'Kull min iħobbni jisma' kelmti, u Missieri jħobbu u aħna niġu u ngħammru għandu' (Ġw 14: 23).

99. L-ewwel qari fis-Sena B mit-Tieni Ktieb ta' Samwel jistedinna sabiex inħarsu lejn ix-xena minn barra. Il-qari jipprovdi x-xbieha l-kbira, l-istorja tan-nisel ta' David. Aħna mistiedna nidhlu fil-ktieb tal-istorja u naraw l-anglu wieqaf quddiem Marija. Hu importanti li l-predikatur jgħin lin-nies jifhmu d-drama kollha. David hu ġeneruż u jrid jibni dar lil Alla. Imma kif jista' David iħalli lil Alla jgħammar f'arka ? Ghax mhux dar jew tempju tal-preżenza tiegħu? Imma – Mulej jgħidlu: 'Mhux int tibni dar għalija; jien jibni dar għalik' (cf. 2 Sam 7: 11). Dan ifisser li d-dar ta' David kellha tibqa' 'sa ma tghib ix-xemx u jintemm il-qamar' (Salm 72: 5).

100. Issa, aħna u nirritornaw lejn ix-xena ċentrali ta' din id-drama, aħna naraw li din il-wegħda li saret lil David hija mwettqa b'mod defenittiv u darba għal dejjem mill-anglu. Marija 'titgħarras raġel jismu Ġużeppi mid-dar ta' David' (Lq 1: 27). 'Il-Mulej jagħtih it-tron ta' David missieru' (Lq 1: 32). Għalhekk Marija hija d-dar tal-Mulej għal bin David. Ix-xewwqa ta' David li jibni dar lil Alla hija mwettqa: permezz tal-kliem tagħha 'Ikun minni skont Kelmti' (Lq 1: 38). Bint Sijon tibni tempju lill-Iben Alla.

101. L-istess misteru tal-konċepiment verginali ta' Marija huwa s-sugġett tal-Vangelu għas-sena A, imma l-istorja tingħad mill-perspettiva ta' Ġużeppi kif jirrakkonta l-Evangelju ta' Mattew. L-ewwel qari f'dik il-ġurnata hija silta qasira minn Izaija fejn il-profeta jistqarr il-kelmiet 'ix-xebba titqal u jkollha iben u jsemmu Immanuel'. Dan il-qari jista' jipprovdi okkażjoni għall-predikatur biex jispjega kif il-Knisja tara bir-raġun kollu l-milja tat-testi tat-T.Q. fil-ġrajjet tal-ħajja ta' Ġesù. Fis-silta minn Mattew, l-assemblea tisma' d-dettalji tat-twelid ta'

Ġesù jġu rrapurtati u hemm miktub: ‘Dan kollu seħħ sabiex iseħħ dak li kien qal il-Mulej permezz tal-profeta’. Profeta jitkellem fl-istorja f’ċirkustanzi konkreti. Fis-sena 734 QK is-Sultan Aħaż kellu għadu kbir; Izaija jheggu sabiex jiafda fil-Mulej u jagħti lil Ġerusalemm u offra lis-sultan sinjal mingħand Alla. Meta s-sultan b’wiċċ b’iehor irrifjuta, Izaija xandar dan is-sinjal li Alla kien se jagħtih xorta waħda, is-sinjal ta’ vergni b’tifel li jsemmuh Immanuel. Dak li tkellem permezz tal-profeta u kellu sens fiċ-ċirkustanzi storiċi issa jikseb qawwa akbar; jiġifieri li l-Iben t’Alla jieħu l-ġisem. Il-profezija u l-istorja jtkellmu għal dan.

102. B’dan f’moħħu l-predikatur iħares lejn ir-rakkont ta’ Mattew. Hu jinteressah li jzomm il-bilanċ fuq iż-żewġ veritajiet ta’ Ġesu; li hu l-Iben ta’ David u li hu Bin Alla. Kull waħda hija essenzjali biex nifhmu min hu Ġesù. Marija u Ġużeppi għandhom rwol filli jwettqu dan il-misteru.

103. kif ħarisna lejn it-Thabbira fil-kuntest tal-istorja ta’ Izrael, hawn ukoll naraw il-genealogija li tippreċedi dan l-Evangelju bħala muftieħ importanti. (In-nisel jinqara fis-17 ta’ Dicembru u fil-Quddiesa tal-Vgħili tal-Milied). L-Evangelju ta’ Mattew jibda b’dan il-kliem solenni: ‘Il-ktieb tan-nisel ta’ Ġesù Kristu, bin David, bin Abraham’. Imbagħad jissemmev il-generazzjonijiet; ibda minn Abraham li kellu lil Izakk, Izakk li kellu lil Ġakobb u nibqgħu sejr in sa David u d-dixxendenti tiegħu. ‘Ġakobb nissel lil Ġużeppi, ir-raġel ta’ Marija, li minnha twieled Ġesu li jgħidulu Kristu’. Huwa interessanti li t-test ma jgħidx li Ġużeppi nissel lil Ġesù imma li Ġużeppi huwa r-raġel ta’ Marija li minnha twieled Ġesù. Huwa hawnhekk li s-silta li tinqara fir-Raba’ Hadd tibda u tindika hekk: ‘Issa ngħidu kif seħħ it-twelid ta’ Ġesù. Mela għandna ċirkustanzi differenti.

104. L-ewwel ħaġa li tingħad li hi Marija *qabel* ma hi u Ġużeppi ġew flimkien, instab li kellha tifel mill-Ispirtu s-Santu. huwa ċar mela li t-tifel mhuwiex ta’ Ġużeppi imma ta’ Alla. Imma dan mhux ċar għal Ġużeppi. Il-predikatur jista’ jinnota dan is-sens ta’ drama. Tgħid kien qed jissuspetta xi sinjal ta’ infedelta’ min-naħa ta’ Marija? Forsi kien se jitlaqha? Is-silenzju ta’ Marija wkoll iħawwadna. Hija żzomm is-sigriet li hemm bejnha u bejn Alla. Alla biss jikkjarifika s-sitwazzjoni. Waqt li Ġużeppi kien mifxul, anġli jirrivela lil Ġużeppi li Marija kkonċepiet bil-qawwa tal-Ispirtu s-Santu. Il-liturgija tal-Avvent tistieden lill-fidili sabiex ma jibzghux u bħal Ġużeppi naċċettaw il-misteru divin li jseħħ f’ħajjitna.

105. Anġli waqt ħolma jikkonferma lil Marija li se tnissel bl-Ispirtu s-Santu. Mela Ġesù huwa l-Iben t’Alla. Imma Ġużeppi għandu jagħmel żewġ affarijiet li jillegittimaw it-twelid ta’ Ġesù f’għajnejn il-kultura u l-fidi Lhudija. L-ewwel nett

l-anglu jsejjaħlu ‘Ġuzeppi bin David’ u jieħu lil Marija għandu. Imbagħad irid jagħti isem lit-tarbija. Dawn iż-żewġ azzjonijiet jagħmlu lil Ġesù bin David. ‘Dan kollu sar biex isseħħ dak kollu li l-Mulej qal permezz tal-profeta’. Imbagħad għandna l-kowtazzjon minn Izaija. Dak li Izaija qal lil Aħaz huwa biss ċkejken fis-sura mxebbah ma’ dan kollu. Issa l-kelma ‘verġni’ trid tittiehed litteralment u hi tikkonċepixxi mill-Ispirtu s-Santu. X’isem se jagħtu lit-tarbija? Mattew jgħidilna xi jfisser ‘Alla magħna’ – xi ħaġa li Izaija ma jagħmilx. Ġuzeppi iben David se jsemmi lil Ġesu: il-misteru l-aktar kbir tal-isem tiegħu hu li ismu jfisser ‘Alla magħna’.

106. F’dan l-istess Hadd, fit-tieni qari mill-ittra lir-Rumani, insibu diskors eqdem u aktar primittiv minn ta’ Mattew. San Pawl jitkellem minn ‘vangelu li jikkonċerna l-Iben t’Alla, li tnissel minn David skont il-ġisem imma mwaqqaf bħala Iben Alla fis-setgħa.....bil-Qawmien tiegħu mill-mewt’. San Pawl jara f’dan it-titlu l-konferma tal-Qawmien ta’ Ġesù. San Mattew kif rajna meta jispjega l-isem tal-Immanuel jesprimi dan il-ħsieb dwar Kristu Rxot fil-bidu tal-eżistenza umana tiegħu!

107. Huwa San Pawl li juri t-triq. Wara li sejjaħlu ‘Iben David u Iben ta’ Alla’ issa jsejjaħ lill-Ġentili bħala dawġ ‘imsejja biex ikunu ta’ Ġesù. Isejjaħom ‘mahbubin ta’ Alla u msejjaħin għall-qdusija’. Il-predikatur irid juri li dan id-diskors jgħodd għalina wkoll. Il-poplu Nisrani jisma’ l-istorja sabiħa tat-twelid ta’ Ġesù u jilmah it-twettiq tal-profeti. Il-poplu t’Alla huwa msejjaħ sabiex ikun appartenenti għal Ġesù Kristu.

108. Fis-Sena Ċ, l-istorja tal-Evangeliġu tirrelata dak li Marija għamlet wara l-laqgħa tagħha mal-anglu. ‘Marija marret thaffef lejn l-għoljiet tal-Lhudija’. Marret tfittex tgħin lil Elizabetta. It-tarbija taqbez fil-ġuf. Dan hu l-ewwel sinjal tad-divinita’ minn Ġwanni. Hija ‘thaffef’ biex tgħin lil Elizabetta għax mhemm xejn għal Alla li ma jistax isir. Hi twassal lil Elizabetta ferħ kbir.

109. F’dawn l-aħħar granet tal-Avvent il-Knisja kollha tieħu fuqha pinzellati Marjani. Il-wiċċ tal-Knisja huwa mmarkat minn Marija. L-Ispirtu s-Santu jaħdem fil-Knisja llum kif dejjem haħdem. Hekk kif l-assemblya tidhol fil-misteru ewkaristiku, il-qassis jitlob ‘Jalla l-Ispirtu s-Santu jqaddes dawn id-doni li ġibna fuq altarek l-istess kif mela bil-qawwa tiegħu l-ġuf tal-Verġni Marija’. Il-predikatur irid jiġbed l-istess konnessjoni mat-talb: permezz tal-Eewkaristija, bil-qawwa tal-Ispirtu s-Santu, il-fidili jgħorru fihom dak li ġarret Marija. Bħalha jridu ‘jhaffu’ biex jagħmlu ġid lill-oħrajn. L-għemejjel tajba tagħhom jgħaġġbu lil haddieħor bil-preżenza ta’ Kristu u jaqbzu bil-ferħ.

IV. L-ISTAGUN TAL-MILIED

A. Il-Liturġiji tal-Milied

110. ‘Għall-Vgħili u t-tliet Quddisiet tal-Milied kemm il-qari profetika kif ukoll il-qari l-ieħor intaġħzel mit-tradizzjoni Rumana’ (OLM 95). Fattur distintiv tas-Solennità tan-Nativita’ tal-Mulej hija d-drawwa taċ-ċelebrazzjoni tat-tliet Quddisiet; f’nofs il-lejl, mas-sebħ u matul il-jum. Fir-riformi tal-Konċilju Vatikan II, żdiedet Quddiesa tal-Vgħili. Apparti l-komunitajiet moonastiċi, ffit huma dawk li jieħdu sehem fit-tliet ċelebrazzjonijiet; aktarx li n-nies tattendi waħda. Għalhekk huwa istruttiv li wieħed jeżamina s-sekwenza tal-erba’ Quddisiet qabel ma wieħed jikkunsidra xi temi komuni għat-testi liturġiċi u bibliċi.

111. Il-Milied huwa festa tad-dawl. Jingħad li ċ-ċelebrazzjoni tat-twelid tal-Mulej hija stabilita f’Diċembru sabiex tagħti tifsira Nisranija lill-festa pagana tas-*Sol Invictus*. Dan jista’ jkun minnu u jista’ ma jkunx. Tertulljanu jikteb li Kristu kien konċeput fil-25 ta’ Marzu li f’xi kalendarji kien l-ewwel jum tas-sena. Jista’ jkun li d-data tal-Milied kienet ikkalkulata minn dik id-data. Sa mir-raba’ seklu l-padri għarfu l-valur simboliku li l-ġranet kienu jibdew jitwalu wara l-Milied. Il-festi pagani tad-dawl fid-dlam kienu komuni. Xi wħud għadhom jeżistu sal-lum. Il-qari u t-talb fi żmien il-Milied dejjem jenfasizza d-dawl. L-ewwel prefazju jgħid: ‘Għax fil-Misteru tal-Kelma li ssir bniedem, dawl ġdid tal-glorja tiegħek idda fuq l-għajnejn ta’ moħħna’. Il-predikatur għandu jkun attent għal din id-dinamika tad-dawl fid-dlam li jigbor kollox fih.

112. Il-Quddiesa tal-Vgħili: għalkemm iċ-ċelebrazzjoni tal-Milied tibda b’din il-liturġija, it-talb u l-qari jjevokaw sens ta’ stennija; f’ċertu sens, din il-Quddiesa hija distillazzjoni tal-istagun kollu. Virtwalment, it-talb kollu huwa fil-ġejjeini: ‘Filgħodu naraw il-glorja tiegħu’ (Antifona tad-dħul); ‘Nistennew bit-tama għall-fidwa tagħkom’ (Kolletta); ‘Għada l-qerq tad-dinja jinqered’ (Vers tal-Allalua); ‘Aħna u nistennew il-festi li ġejjin’ (Talba fuq l-Offerti); ‘Il-glorja tal-Mulej se tidher’ (Antifona tat-Tqarbin). Il-qari minn Izaija fil-Quddies l-ieħor tal-Milied jiddeskrivi dak li qed jigri. It-tieni qari u l-Evangjelju jitkellmu minn Ġesù bħala Bin David. Il-ġenealogija mill-Vangelu ta’ San Mattew tixbah il-lezzjonijiet tat-T.Q. fil-Vgħili tal-Għid u tigbor fiha l-mogħdija tal-istorja tas-salvazzjoni li twassal għall-ġrajja tal-Milied. Il-litanija ta’ ismijiet toħloq sens ta’ stennija fuq ix-xwiek.

113. Il-Quddiesa ta’ Nofs il-Lejl: u f’nofs ta’ lejl, meta d-dinja tkun rieqda, l-Insara jifthu r-rigal ta’ Alla li jsir bniedem. Izaija jgħid: ‘Il-poplu li kien miexi fid-dlam ra dawl kbir!’ Imbagħad jidtkellem mill-eroj li jkisser l-għasluġ tal-jasar. Iħabbar id-dominju wiesa’ tal-ħakkiem: ‘Alla setgħan, Missier għal dejjem,

Prinċep tas-sliem'. Il-bidu tal-Vanġelu jfakkar din l-eminenza tad-dinjità tiegħu u jsemmi l-imperatur u l-gvernatur ta' dak iż-żmien. Imbagħad tiġi t-tħabbira tat-twelid f'tarf minsi tal-imperu. Tissemma l-mara li 'fisqietu u medditu f'maxtura'. Il-paradossi tal-Vanġelu jissuġerixxu l-kuntrast bejn l-eroj hakkiem deskritt f'Izaija u t-tarbija dgħajfa tal-maxtura. Dan il-paradoss hu li jiġbed il-bnedmin lejn il-Knisja f'nofs ta' lejl. L-għanja tal-angli tinstema' b'qawwa.

114. Il-Quddiesa tas-Sebħ: Il-qari għal din il-liturġija huwa sobriju jiġifieri mill-inqas. Aħna bħal nies li qodma għall-kesha tal-jum nistaqsu jekk l-angli kienx holma. Ir-rġajja bis-sens komun tagħhom jgħidu: 'Ejjew imorru Betlehem halli naraw x'gara'. Imorru u jsibu tarbija mimduda u mfiqija f'maxtura. Kif iġibu ruħhom? Imorru lura jfaħhru lil Alla għal dak li raw u semgħu. Ir-rġajja jaraw u aħna wkoll mistiedna sabiex naraw xi haġa li hija ħafna aktar importanti mix-xena sentimentali li hija s-suġġett ta' ħafna rappreżentazzjonijiet artistici; imma din ir-realtà nistgħu narawha bl-għajnejn tal-fidi u toħroġ fid-dawl tal-jum fil-liturġija li jmiss.

115. Il-Quddiesa tal-Jum: bħal xemx brillanti li tixref fis-sema, il-Prologu ta' Ġwanni jitfa' dawl fuq l-identità tat-tifel fil-maxtura. L-Evangelista jiddikjara: 'Il-Verb sar bniedem u għammar fostna, u aħna rajna l-glorja tiegħu, il-glorja tal-Iben Waħdieni tal-Missier, mimli bil-grazzja u l-verità. Alla tkellem b'ħafna modi u b'ħafna manjieri permezz tal-profeti imma issa f'dan l-aħħar żmien kellimna permezz ta' Ibnu. Dan huwa l-kobor tal-ġrajja. L-istedina toħroġ għad-dinja kollha u kulhadd jadura lil Alla. Dawl ġdid idda fuq l-art' (vers Evangeliku).

116. Ir-raġuni għalfejn il-Verb sar bniedem kienet biex jifdina u jwassalna għall-qawmien. L-ewwel dixxipli għarfu r-rabta bejn il-Misteru tal-Inkarnazzjoni u dak tal-Għid, kif juri l-innu lill-Filippin 2: 5-11. Id-dawl tal-Quddiesa ta' Nofs il-lejl huwa d-dawl tal-Vġili Paskwali. Il-Kolletti għal dawn iż-żewġ solennitajiet jibdeu b'termini simili. Fil-Milied il-qassis jgħid: 'O Alla li għamilt minn dan il-lejl l-aktar qaddis dawl li jdawwal bil-ġmiel tad-dawl veru' u fl-Għid 'O Alla li bdilt dan il-lejl qaddis f'dawl li jiddi bil-glorja tal-Qawmien...' It-tieni qari tal-Quddiesa fis-sebħ jippreżenta summarju ammirvoli tar-rivelazzjoni tal-misteru tat-Trinità: 'Izda meta feġġet it-tjieba ta' Alla, Salvatur tagħna, u l-imħabba tiegħu għall-bnedmin' (Titus 3: 4). It-talb għall-Quddiesa matul il-jum jitkellem fuq Kristu l-awtur tal-ġenerazzjoni divina li jgħaqqadna mal-Missier u l-Kolletta li hija qadima fer u teżor imprezzabli tesprimi fil-qosor *għaliex* il-Kelma saret laħam: 'O Alla li b'mod tal-għaġeb ħlaqt il-bniedem fil-kobor tiegħu u b'għaġeb aktar ġedditu wara li waqa'; aghmel li nissieħbu ma' Kristu fin-natura tiegħu ta' Alla kif għoġbu jieħu sehem magħna fin-natura tagħna l-bnedmin'. Skop fundamentali tal-omelija huwa

kif jinnota d-Direttorju kemm-il darba, li jxandar il-Misteru Paskwali: it-testi tal-Milied jipprovdu opportunitajiet għal dan kollu.

117. Skop ieħor tal-omelija hu li jwassal lill-komunità għas-sagrificċju ewkaristika. Il-kelma ‘illum’ fil-liturġija għandha qawwa kbira. Il-misteru tat-twelid ta’ Ġesù huwa preżenti fiċ-ċelebrazzjonijiet imma bħall-ewwel miġja, nistgħu narawha biss bl-għajnejn tal-fidi. L-akbar ‘sinjal’ għar-rgħajja kien tfajjel ċkejken imwieled f’maxtura fqira. Jeħtieġ naraw bl-għajnejn tal-fidi l-istess Kristu li twieled illum taħt il-forom tal-ħobż u l-inbid. L-*admirabile commercium* li titkellem fuqu l-Kolletta ta’ Jum il-Milied fejn Kristu jaqsam mal-umanita’ tagħna u aħna nieħdu sehem fid-divinita’ tiegħu hija manififestata fl-Ewkaristija. Naqraw fil-kolletta fuq l-offerti f’nofs il-lejl: ‘Ha tkun toġġbok Mulej l-offerta li qed nagħmlulek’. Imbagħad mas-sebħ: ‘Nitolbuk Mulej li dawn l-offerti tagħna jkunu jixirqu lill-misteru li qed niċcelebraw illum biex kif Kristu li sar bniedem idda wkoll quddiemna bħala Alla, hekk dan il-frott tal-art li qed noffrulek iġib fina l-grazzja tiegħek’. Imbagħad fil-Prefazju III tal-Milied naqraw: ‘Bih illum idda quddiemna l-għemil tal-għageb tal-fidwa tagħna għax meta l-Verb tiegħek sar bnieceem bħalna, in-natura dgħajfa tagħna kisbet gieħ għal dejjem u bis-saħħa tal-għaqda tiegħu magħna, seħibna miegħu fl-istess ħajja bla tmiem’.

118. Ir-riferenza għall-eternita’ tmiss ma’ tema oħra rikurrenti tal-Milied: iċ-ċelebrazzjoni tagħna hija pawża momentanja tal-pellegrinaġġ. Il-messaġġ eskatologiku priminenti fl-Avvent isib espressjoni hawnhekk. Fil-Kolletta tal-Vġili naqraw: ‘O Alla li ta kull sena tferrahna fl-istennija tal-fidwa tagħna, aghmel li aħna bħalma nilqgħu bil-ferħ lil Ibnek il-waħdieni Feddej tagħna, hekk ukoll jisthoqqilna narawh bla biza’ ta’ xejn meta jiġi Mħallef tagħna’.

119. Il-qari u t-talb tal-Milied jipprovdu għana għall-pellegrinaġġ ta’ ħajjitna; huma jirrivellaw lil Kristu bħala d-dawl tad-dinja u jistednuna nidhlu fil-Misteru tal-Għid permezz tal-‘illum’ tal-Quddiesa. Il-predikatur jista’ jippreżenta din l-ikla lill-poplu t’Alla li jingabar biex jiċcelebra t-twelid tal-Mulej u aħna nitheggu sabiex niċcelebraw it-twelid tal-Mulej bħal Marija li ‘baqghet tghożż f’qalbha dawk il-ħwejjeġ kollha’. (Quddiesa Milied, fis-sebħ).

B. Il-Festa tas-Sagra Familja

120. ‘Il-Vangelu tal-Ħadd fl-Ottava tal-Milied, festa tal-Familja Mqaddsa, hu dwar it-tfulija ta’ Ġesù u qari ieħor dwar il-virtujiet tal-ħajja tal-familja’ (OLM 95). L-evangelisti ma jgħidu kważi xejn dwar il-ħajja ta’ Ġesù mit-twelid sal-bidu tal-ministeru pubbliku. Is-sinjali marbuta mat-twelid tas-Salvatur jisparrixu u l-

Familja Mqaddsa tgħix hajja domestika semplici. Mela din il-familja tipprovdi mudell għall-familji kollha.

121. It-twaqqif tal-familja llum jiffaċja sfidi kbar f'ħafna nhawi tad-dinja. Il-predikatur jista' jitkellem fuq hekk. Imma m'għandux jieqaf fuq eżortazzjoni morali fuq il-valuri familjari. Jeħtiegħ jenfasizza s-sens ta' dixxipulat. Kristu li tiegħu niċcelebraw it-twelid ġie fid-dinja sabiex jagħmel ir-rieda tal-Missier. Ġużeppi jobdi l-anglu u jieħu lit-tifel u lil ommu Marija lejn l-Egittu (Sena A); Marija u Ġużeppi jobdu l-Liġi billi jipprezentaw it-tarbija fit-tempju (Sena B) u jmorru Ġerusalem (Sena Ċ). Ġesù huwa ubbidjenti għall-ġenituri tiegħu imma x-xewqa tiegħu hi li jkun fid-dar tal-Missier (Sena Ċ). Bħala Insara aħna membri ta' familja oħra li tingabar madwar l-altar biex tieħu sehem mis-sagrificċju ta' Kristu ubbidjenti sal-mewt. Għandna naraw il-familji tagħna bħala Knisja domesika. Il-familji Insara kollha għandhom ikunu miftuħa għal din ir-rieda: 'Kull min jagħmel ir-rieda ta' Missieri huwa ħija u oħti u ommi' (Mk 3: 35).

122. Dan il-mod ta' kif nifhmu l-ħajja tal-familja jassisti l-predikatur anke minhabba l-qari mill-Kolossin. L-Appostlu jgħallem li n-nies għandhom joqogħdu għal żwiegħom. Forsi jkun aktar prudenti li wieħed juża l-verżjoni l-qasira. Is-siltiet diffiċli tal-Iskrittura għandhom ħafna x'jgħallmuna u dan jagħti opportunita' lill-predikatur. Test jixxiebah hu tak ta' Efesin 5: 21 sa 6: 4. San Pawl jitkellem dwar il-ħajja tal-familja u r-rwoli tagħha. Is-sentenza prinċipali hija : 'Oqogħdu għal xulxin fi Kristu' (Efes 5: 21). L-originalita' tat-tagħlim Pawlin hu li s-sottomissjoni tal-miżżewġin għandha tkun mutwa jġigifieri miż-żewġ naħat lejn xulxin. It-tieni, il-motiv veru għal dan mhijiex biss l-armonija imma frott ir-riverenza għal Kristu. Mela dan ir-rispett għandu bħala espressjoni tiegħu d-dixxipulat Nisrani. Il-familja għandha tkun manifestazzjoni tal-imħabba t'Alla. Il-predikatur jista' jqiegħed sfidi lis-semmiegħa tiegħu sabiex jishaq fuq ir-realizmu tal-messaġġ li jinsab fil-qalba tal-ħajja u l-missjoni ta' Kristu u li aħna niċcelebrawh fl-'ikla familjari' li hija l-Ewkaristija.

Ċ. Is-Solennità ta' Marija Omm Alla

123. 'F'Jum l-Ottava tal-Milied, is-Sollenita' tal-Imqaddsa Vergni Marija Omm Alla, il-qari jkun dwar Marija Omm Alla u l-isem ta' Ġesù (OLM 95). Iċ-ċelebrazzjoni mifruxa fuq ġimgha – għalhekk ottava – tal-Milied twassal għall-bidu ta' sena ġdida. Il-qari u t-talb kollu jitkellem fuq l-identita' tat-tarbija Ġesù. Hu veru Alla u veru bniedem: it-titlu antik *Theotokos* li jfisser Omm Alla jafferma ż-żewġ naturi ta' Ġesù. Huwa wkoll is-Salvatur tagħna. Hu jsalvana għaxc twieled taħt il-Liġi permezz tat-tixrid tad-Demm (ċirkonċizzjoni). Dan ir-rit jiccelebra d-dhul ta' Ġesù fil-patt u jfakkar fil-'Patt li jibiq' għal dejjem', 'il-

maħfra tad-dnubiet'. Ir-rwol ta' Marija fis-salvazzjoni huwa tema ċentrali fil-liturġija, kemm f'relazzjoni mal-membri tal-Ġisem u anke mal-Knisja. Finalment, iċ-ċelebrazzjoni tal-Ewwel tas-Sena tipprova okkazjoni biex inroddu ħajr lil Alla għal kull ma għamel magħna. Bħal Marija aħna rridu nikkoperaw ma' Alla fil-missjoni kontinwa ta' Kristu. It-talba fuq l-offerti tgħid: 'O Alla, int fi tjubitek tibda kull ġid u twasslu fil-milja kollha tiegħu: aghmel li aħna u niċċelebraw il-festa tal-Imqaddsa Omm Alla, inħossu l-ferħ tal-grazzja li inti tizra' fina u nithennew bil-frott kollu tagħha. Bi Kristu Sidna.'

D.Is-Solennità tal-Epifanija

124. Id-dimensjoni triplika tal-Epifanija (żjara tal-Maġi, Magħmudija ta' Ġesù u miraklu f'Kana) hija evidenti fil-Liturġija tas-Siġhat tal-Epifanija u fil-ġranet ta' qrib. Imma fit-tradizzjoni Latina l-liturġija tal-Ewkaristija tiffoka fuq l-istorja tal-Maġi. Ġimgħa wara, tiġi l-festa tal-Magħmudija. Fis-Sena Ċ l-Ħadd fuq il-Magħmudija jgħib miegħu l-festa tat-tieg ta' Kana.

125. It-tliet qari bibliku tal-Quddiesa tal-Epifanija jirrapreżentaw tliet generi differenti ta' letteratura biblika. L-ewwel qari minn Izaija huwa poeżija ġubilanti. It-tieni qari minn San Pawl hu stqarrija teoloġika. Is-silta tal-Vangelu hija narrazzjoni drammatika tal-ġrajjet kollha mimlija tifsir simboliku. Ilkoll flimkien jirrivellaw il-festa; jiddefenixxu l-Epifanija. Is-smiġħ tax-xandir tagħhom iwassal sabiex nifhmu aħjar iċ-ċelebrazzjoni tal-Epifanija. Il-Kelma qaddisa ta' Alla tikxef quddiem id-dinja t-tifsira vera tat-twelid ta' Ġesù. Il-Milied li beda fil-25 jum ta' Diċembru jilhaq il-qofol tiegħu fl-Epifanija.

126. Il-predikatur jista' jibda b'silta minn San Pawl, silta qasira imma intensa tassew: stqarrija ta' xi t'fisser l-Epifanija. Pawlu jirreferi għal-laqgħa speċjali tiegħu ma' Kristu fit-triq lejn Damasku. Isejjaħ lil din 'rivelazzjoni' u jgħid li din mhijiex opinjoni tiegħu imma mod ta' kif jifhem l-affarijiet. Isejjaħ ukoll din ir-rivelazzjoni 'grazzja' u 'qadi' jiġifieri teżor afdat lilu għall-benefiċċju tal-oħrajn. Dan il-'misteru' huwa xi haġa li qabel ma kinitx magħrufa. Dan il-'misteru' għandu xi t'fissera moħbija li issa ħarġet fil-beraħ. X'inhom imma t-tifsira għall-ġenerazzjonijiet li ġejjin? Insibu din l-itqarrija: 'il-Ġentili huma issa koeredi mal-Lhud, membri tal-istess ġisem u għandhom sehem fil-wegħda ta' Kristu Ġesù permezz tal-Evangelju'. Din hija l-konverżjoni kbira ta' Sawlu li darba emmen fl-osservanza skrupużuza tal-liġi Lhudija. Imma issa Pawlu jħabbar 'l-Evangelju', aħbar tajba mhux mistennija fi Kristu Ġesù. Iva, Ġesù huwa l-milja tal-wegħdiet kollha li Alla għamel lill-poplu Lhudi; hu ma jistax ikun mifhum apparti minn dawk il-wegħdiet. Imma issa 'il-pagani huma koeredi mal-Lhud, mela werrieta u

membri tal-istess Ġisem u jidhlu jagħmlu sehem fi Kristu Ġesù permezz tal-Vangelu’.

127. Fil-fatt, il-ġrajjet rappurtati fil-Vangelu skont Mattew dwar l-Epifanija huma t-tigdid ta’ dak li jgħid Pawlu. Il-Maġi mil-lvant jaslu Ġerusalem mimħabba l-kewkba. Il-Maġi huma għorrief reliġjużi pagani u studenti tat-tradizzjonijiet tal-għerf li r-razza umana kienet ilha tixxennaq permezz tagħhom għall-Ħallieq u Mexxej ta’ kollox. Huma jirrapreżentaw in-nazzjonijiet kollha u jsibu t-triq tagħhom lejn Ġerusalem mhux permezz tal-Iskrittura tal-Lhud imma permezz tal-għageb tas-smewwiet jigifieri l-kewkba. L-għerf mhux-Lhudi tagħhom huwa importanti. ‘Aħna rajna l-kewkba u ġejna nqimuh’. Għall-aħħar fażi tal-vjaġġ tagħhom, huma jeħtieġu l-Iskrittura Lhudija u l-identifikazzjoni ta’ Betlehem bħala l-post tat-twelid tal-Messija. Meta jigħallmu dan, il-kewkba tisfa ta’ għajnuna għalihom xorta waħda. ‘U araw il-kewkba li huma raw tiela’ miexja quddiehom, waqfet fuq il-post fejn kien it-tifel’. Fil-Maġi hemm ix-xewqa kbira tal-popli għal Alla u s-sejba tat-tfajjel Ġesù ma’ Marija ommu.

128. huwa f’dan il-punt tar-rakkont ta’ Mattew li l-poezija ta’ Izaija tidhol bħala kumment. It-tons ferrieħa tagħha jgħinhuna sabiex inkejlu l-għageb tal-mument. ‘Qum għall-glorja tiegħek Ġerusalem’ jgħid il-profeta’. ‘Id-dawl wasal u l-glorja tal-Mulej qed tid di fuqek’. Dan it-test oriġinarjament kien prodott frott iċ-ċirkustanzi storiċi minħabba li l-Lhud kienu għaddejnin minn żmien diffiċli. Id-dawl il-glorja, l-isplendur – hija l-kewkba li tmexxi lill-Maġi. Anzi huwa Ġesù nnifsu ‘id-dawl tal-ġnus u l-glorja tal-poplu Izrael’. ‘Qum Ġerusalem’ jgħid il-profeta. Illum nafu permezz tar-rivelazzjoni ta’ San Pawl li jekk Ġerusalem hija indirizzata – u dan huwa prinċipju bibliku – din mhix sempliċi riferenza għall-belt storika ta’ din id-dinja. Għaliex ‘il-pagani huma isa werrieta flimkien mal-Lhud’. Mela kull nazzjon huwa indirizzata mit-terminu ‘Ġerusalem’. Il-Knisja li hija miġbura minn madwar id-dinja hija Ġerusalem. Titwettaq mela l-profezija tas-salm ; ‘O belt ta’ Alla, hwejjeġ sbieħ hu jgħid fuqek: U jgħannu, huma u jiżfnu, dawk kollha li jgħammru fik’ (Salm 87: 3, 7).

129. Mela nhar l-Epifanija kull assemblea tal-Insara hija ndirizzata bil-kliem tal-profeta: ‘Id-dawl idda għalik Ġerusalem!’ Kull bniedem li jemmen bl-għajnuna tal-predikatur għandu jisma’ dawn il-klmijiet f’qalbu. ‘Id-dlam jgħatti l-art u s-shab lill-popli; imma fuqek jiddi d-dawl tal-Mulej u għandek tasal il-glorja’. Il-predikatur irid iħeġġeg lill-poplu sabiex iħalli t-toroq il-qodma: ‘Erfa’ għajnejk u ħares madwarek. Huma lkoll għad jigu għandek’ jgħid. Il-karavani tal-ġnus jigu jfittxu l-grazzja li diġa waslet. Għalhekk bir-raġun inkatnaw: ‘Kull ġens jagħtik qima Mulej!’

130. Ir-riflessjoni tagħna tista' tmur lura fuq il-poeżija tar-rakkont ta' Matthew. Il-mudell tal-Maġi huwa mudell ta' kif għandna nersqu lejn Ġesù. 'Huma nxehtu fl-art u tawh qima'. Dhalna fil-liturgija mqaddsa. Il-predikatur jagħmel sew ifakkar lill-poplu li meta jersaq għat-tqarbi fl-Epifanija, għandu jaħseb li wasal fil-post fejn hemm il-Kewkba. Il-poplu jrid joffri lil Ġesù d-deheb tal-imħabba lejn xulxin.. Jehtieg li joffru wkoll l-incens tal-fidi tagħhom hiex jagħrfu li Alla hu magħna. Iridu joffru l-mirra li tfisser ir-rieda li wieħed imut għad-dnub u jindifen biex iqum għall-ħajja eterna. Il-Maġi wkoll imorru d-dar minn triq oħra. Ma jistgħux jinsew li Erodu l-impostur, il-volpi ried ikun jaf. F'din il-festa huma raw lill-Mulej! 'Qum Ġerusalem. Id-dawl tiegħek wasal. Il-Glorja tal-Mulej qed tid di fuqek'. Il-predikatur irid iheggeg lill-kongregazzjoni kif għamel San Iljun il-Kbir Papap, sabiex jimitaw is-servizz tal-kewkba. Bħalma l-kewkba bid-dawl tagħna gābet id-dawl għall-ġnus fi Kristu, hekk din l-assemblya permezz tad-dawl tal-fidi u t-tifhir u l-għemejjel tajba għandha tid di f'dan id-dlam. 'Shab oħxon jgħatti l-popli imma fuqek jiddi l-Mulej'.

E.II-Festa tal-Magħmudija tal-Mulej

131. Il-festa tal-Magħmudija tal-Mulej, dimensjoni tal-Epifanija, tagħlaq l-istaġun tal-Milied u tiftaħ iż-żmien ordinarju ta' matul is-sena. Meta Ġesù jitgħammed minn Ġwanni fil-Ġordan, tigri xi haġa sabiħa. Is-smewwiet jinfetħu u jinstema' l-lehen tal-Missier. Din hija epifanija li fiha l-Ispirtu s-Santu jinzel u għandna t-Trinità quddiemna. Imma għaliex din il-viżjoni sseħħ fil-mument meta Ġesù qed jitgħammed? Il-predikatur jista' jagħti xi tweġiba.

132. L-ispjegazzjoni tinsab fl-iskop li għalih Ġesù jiġi għand Ġwanni u jitgħammed minnu. Ġwanni qed jippriedka Magħmudija ta' ndiema. Ġesù jrid jagħmel dan is-sinjal ta' indiema flimkien ma' dawk li gejjin għand Ġwanni. L-ewwel Ġwanni ma jkunx irid imma Ġesù jinsisti. U din l-insistenza tiegħu tesprimi dak li jintendi: irid jieqaf f' solidarjetà mal-midinbin. Irid li fejn ikun Hu, ikunu huma. L-istess haġa jesprimi Pawlu: 'Hu li ma kienx jaf x' inhu dnub sar dnub minħabba fina' (2 Kor 5: 21).

133. Huwa proprju f'dan il-mument ta' solidarjetà intensa mal-midinbin li l-epifanija Trinitarja sseħħ. 'Inti Ibni l-maħbub; fih insib il-għaxxa tiegħi'. Irridu nifhmu li dak li jogħgob il-Missier huwa r-rieda tal-Iben li jkun solidali mal-midneb. B'dan il-mod, hu juri lilu nnifsu li huwa l-Iben ta' dan Missier, dan il-Missier 'li hekk haħb lid-dinja li ta l-Iben waħdieni tiegħu' (Ġw 3: 16). F'dan l-istess waqt, l-Ispirtu jidher bħal ħamiema u jinzel fuq l-Ispirtu, u jaħdem qisu xi awtorizzazzjoni tax-xena kollha.

134. L-Ispirtu li jiffirma din ix-xena kien ilu jhejjiha għal sekli shaħ. Min tkellem permezz tal-profeti? Hekk nistaqarru fil-Kredu. L-istess Spirtu jakkumpanja lil Ġesù f'kull mument tal-ħajja tiegħu u jiffirma l-azzjonijiet kollha f'rivelazzjoni tal-Missier. Għalhekk irridu nisimghu t-test tal-profeta Izaija bhala espansjoni fi hndan il-qalb ta' Ġesù fuq il-kliem tal-Missier: 'Inti ibni l-maħbub'. Id-djalogu jkompli: "Jien, il-Mulej, sejjahlek fis-sewwa, qbadtek minn idek u ħaristek, u għamilt minnek patt tal-poplu, dawl għall-ġnus" .

135. Is-salm responsorjali ta' din il-festa hu Salm 29: 'Lehen il-Mulej fuq l-ibhra'. Il-Knisja tkanta dan is-salm b'qawwa u celebrazzjoni tal-kliem tal-Missier: 'Ibni l-Maħbub li fih nitgħaxxaq!' Imbagħad dan hu 'il-lehen fuq l-ibhra, fuq l-ibhra kotrana. Lehen il-Mulej qawwi' (Salm 29: 3-4).

136. Wara l-magħmudija tal-Mulej l-Ispirtu jibagħtu fid-deżert u jitfaċċa quddiem ix-xitan. Imbagħad Ġesù mmexxi mill-Ispirtu jidher fil-Galilija jxandar is-Salna. 'Hemm magħmudija li biha jehtieg li titgħammadu u x'diqa għandha sa ma dan isehh?' (Lq 12: 50). B'dawn il-kelmiet hu jirreferi għall-mewt tiegħu f'Ġerusalemm. Fit-triq nintebħu li l-magħmudija ta' Ġesù minn Ġwanni ma kinitx l-aħħar wahda tiegħu. Kien għad fadal il-magħmudija tal-agunija u l-mewt fuq is-salib. Għaliex huwa fis-salib li Ġesù juri lilu nnifsu f'solidarjetà shiħa mal-midinbin. Hu sar 'dnub għalina' (2 Kor 5: 21) hemmhekk sar 'saħta għalina' (Gal 3: 13). Hemmhekk huwa niżel fil-kaos tal-ilmijiet tad-dinja midinba. Hu għarraq dnubietna darba għal dejjem. Imma mis-Salib u l-mewt tiegħu hadna grazzja fuq grazzja għax il-Missier qal: 'Dan hu Ibni l-għaziż: fih jien nitgħaxxaq. Illum jiena nissiltek' (Lhud 1: 5). Ix-xena tal-mewt u l-qawmien ta' Ġesù huwa kapulavur tal-kitba u d-direzzjoni tal-Ispirtu. Il-vuċi tal-Mulej fuq l-ilmijiet tal-mewt tqajjem mill-mewt lill-Iben u tagħmlu rebbieħ u qawwi. 'Il-lehen tal-Mulej bil-qawwa. Lehen il-Mulej bil-glorja'.

137. Il-Magħmudija ta' Ġesù hija stil ta' ħajja għalina. Fil-Magħmudija ninzlu ma' Kristu fl-ilmijiet tal-mewt u dnubietna jitgħarrqu f'dawk l-ilmijiet. Għax inzilna ma' Kristu nistgħu nerġgħu nitilgħu glorjużi u qawwija għax lehen il-Missier imexxina. Dan il-lehen jippronunzja isem ġdid għalina lkoll fil-profonditajiet tal-qlub tagħna: 'Maħbub! Li fih nitgħaxxaq'. Nisimghu dan l-isem bhala tagħna mhux minħabba l-għemejjel tajba tagħna imma għax Kristu mliena u fawwarna bl-imħabba tal-Missier.

138. L-Ewkaristija li niċcelebraw f'din il-festa taprofondixxi l-stil ta' din l-istorja. L-Ispirtu jidher jittajjar fuq id-doni tal-hobż u tal-inbid li jgħibu l-fidili. Il-kliem ta'

Ġesu ‘Dan hu Ġismi, dan hu Demmi’ jħabbar l-intenzjoni tiegħu li jirċievi l-magħmudija tal-mewt għalina. L-assemblea titlob: ‘Missierna’ flimkien mal-Iben għax semgħet lill-Missier jgħid: ‘Maħbub’.

139. Ġesù darba qal fil-mixja tal-ministeru tiegħu: ‘Kull min jemmen fija johorgu minnu xmajjar ta’ ilma ħaj’. Dawn l-ilmijiet ħajja jinsabu diġa fina fil-Magħmudija u jsiru aqwa permezz tal-Ewkaristija.

V. IL-ĦDUD FIŻ-ŻMIEN ORDIINARJU TA’ MATUL IS-SENA

140. L-istaġuni tal-Avvent, il-Milied, ir-Randan u l-Għid għandhom fihom karattru distintiv u l-qari magħżul għal dawn l-istaġuni għandu armonija li ħierġa minn dan il-karattru. Ma nistgħux nġhidu l-istess għall-Ħdud ta’ matul is-sena kif tgħid *l-Introduzzjoni tal-Lezzjonarju*: ‘B’kuntrast, il-Ħdud ta’ matul is-sena m’għandhomx karattru distintiv. Għalhekk it-testi kemm tal-qari tal-Vanġelu kif ukoll dak mill-appostli hu rranġat f’ordni semi-kontinwu waqt li l-qari mit-T.Q. huwa f’armonija mal-Vanġelu’ (OLM 67).

Dawk li għabru l-Lezzjonarju warrbu l-idea li jassenjaw ‘tema’ għal kull Ħadd tas-sena: “arranġament bħal dan ikun f’kunflitt mal-kunċett ġenwin taċ-ċelebrazzjoni liturgika li hija dejjem iċ-ċelebrazzjoni tal-misteru ta’ Kristu u li fit-tradizzjoni tagħha l-Knisja tagħmel uzu mill-Kelma t’Alla mhux biss fejn hemm temi loġiċi imma wkoll minħabba x-xewqa li xxandar il-Vanġelu u twassal lill-fidili għall-milja tal-verità (OLM 68).

Fidil għall-mandat tal-Konċilju Vatikan II li jmexxina lejn ‘it-teżori tal-Bibbja miftuħa għall-bnedmin’ (SC 21), il-Lezzjonarju għaż-Żmien ta’ matul is-sena mifrux fuq tliet snin jippreżenta lill-fidili bil-misteru ta’ Kristu kif rikordjat fil-Vanġeli ta’ Mattew, Mark u Luqa. Il-predikatur jista’ jiġi meġħjun billi jimxi mal-istruttura tal-qari fi żmien ta’ matul is-sena. Id-*Direttorju* jippreżenta dak li l-*Introduzzjoni tal-Lezzjonarju* jgħid dwar din l-istruttura.

141. Wara li jinnota li t-Tieni Ħadd ta’ matul is-sena jkompli bit-tema tal-manifestazzjoni tal-Mulej, ċelebrat fl-Epifanija u fil-Magħmudija tal-Mulej, l-*Introduzzjoni* tgħid hekk:

Hemm qari semi-kontinwu tas-Sinottiċi li jibda mit-Tielet Ħadd. Dan il-qari hu rranġat tali li l-ħajja u l-predikazzjoni tal-Mulej iwasslu għad-duttrina vera ta’ kull wieħed mill-Vanġeli.

Id-distribuzzjoni tipprovdi wkoll ko-ordinazzjoni bejn it-tifsira ta’ kull Vanġelu u l-progress tas-sena liturgika. Għalhekk wara l-Epifanija l-qari jkun fuq il-bidu tal-predikazzjoni tal-Mulej u hu f’armonija mal-magħmudija tal-Mulej u l-ewwel ġrajjet li fihom jimmanifesta lill-nnifsu. Is-sena liturgika b’mod naturali twassal għal konkluzjoni fit-tema eskatologika

propja sal-aħħar ħdud ladarba l-kapitli tas-Sinottici li jippreċedu r-rakkont tal-Passjoni jitrattaw din it-tema eskatoloġika b'mod aktar estensiv (105)

Mela hemm pjan komuni fit-tliet ċikli: l-ewwel ġimġhat jitkellmu mill-misteru pubbliku ta' Kristu, l-aħħar ġimġhat għandhom tema eskatoloġika u l-oħrajn idahħlu diversi grajjiet u tagħlim tal-Mulej.

142. kull sena hija distintiva. Il-predikatur għandu jevita t-tentazzjoni li jikkunsidra l-qari ta' kull Hadd b'mod iżolat mill-bqija. L-istruttura generali hija ferm importanti biex wieħed jifhem it-test kollu.

143. SENA A: Il-ministeru pubbliku ta' Ġesù huwa preżentat b'mod organizzat minn Mattew: ħames diskorsi kull wieħed b'materjal narrativ qabelu. Il-Lezzjonarju huwa fidili għall-istruttura. 1. Il-Priedka tal-Muntanja (mir-4 sad-9 Hadd) preċeduta mis-sejha tal-ewwel appostli (it-3 Hadd) 2. L-Istruzzjoni Missjonarju (11 sat-13-il Hadd) preċeduta mis-sejha ta' Mattew. 3. Id-Diskors tal-Paraboli (15 sas-17-il Hadd) preċedut mir-rakkont tal-Aħbar it-Tajba rivelat lis-sempliċi. 4. Id-Diskors fuq il-Knisja (23 sal-24 Hadd) preċedut mir-rakkont tal-mirakli, l-istqarrija ta' Pietru u t-tħabbira tal-Passjoni. 5. Id-Diskors Eskatoloġiku (32 sal-34 Hadd) preċedut mir-rakkont ta' paraboli u incidenti li jinvolvu l-aċċettazzjoni jew ċaħda tas-Saltna. Konoxxenza tal-istruttura twassal lill-predikatur biex jorbot dak li jgħid mad-diskorsi fuq perijodu ta' diversi ġimġhat u l-poplu japprezza aħjar ir-rabta bejn il-ħajja u t-tagħlim ta' Ġesù.

144. SENA B: Għalhekk m'għandhiex l-organizzazzjoni kumplessa taż-żewġ Vangeli Sinottici l-oħra, ir-rakkont ta' Mark jippossjedi d-dinamiżmu tiegħu u l-predikatur jista' jinnota kif dan isehħ bil-mod. Il-ministeru bikri ta' Ġesù (3 sad-9 Hadd) jikkuntrastja mal-oppożizzjoni (10 Hadd). Anke d-dixxipli tiegħu ma jifhmux għax għandhom l-idea tagħhom ta' Messija. Imbagħad għandha l-qalba tal-Vangeli ta' Mark bl-istqarrija ta' Pietru, l-ewwel tħabbira tal-Passjoni u ċ-ċaħda ta' Pietru fir-rigward tal-pjan divin (24 sal-25 Hadd). Hafna ma jifhmux lil Ġesù u jieħdu skandlu. Anke aħna bħala komunità nsibu quddiemna sfidi min-naħa ta' Ġesù. Fattur ieħor importanti fiċ-Ċiklu B huwa s-sostituzzjoni tar-rakkont tal-mirakli tal-ħobżiet u l-ħutiet u d-diskors tal-Ħobż tal-Ħajja (17 sal-21 Hadd). Dan kollu jipprovdi opportunita' lill-predikatur sabiex jippriedka għal diversi ġimġhat dwar Kristu bħala l-ħobż ħaj li jgħajjex permezz tal-Kelma u tal-Ġisem u d-Demm.

145. SENA Ċ: Id-duttrina proprja tal-Vangeli ta' Luqa hija 'l fuq mill-ġentilezza u l-maħfra ta' Kristu. Sa mill-bidu tal-missjoni tiegħu sa meta jidhol Ġerusalem,

dawk li jiltaqgħu ma' Ġesù jaraw il-ħniena tiegħu ibda minn Pietru (5 Hadd) sa Żakkew (31 Hadd). Bosta stejjer li nsibu f'Luqa jillustraw il-ħniena divina patul is-sena kollha: il-mara niedma (11-il Hadd), is-Samaritan it-Tajjeb (15-il Hadd), in-nagħga l-mitlufa u l-iben il-ħali (24 Hadd), u l-ħalliel it-tajjeb (34 Hadd). Hemm ukoll twissijiet għal dawk li ma jurux ħniena: maledizzjonijiet kif ukoll beatitudnijiet (6 Hadd), għani iblah (18-il Hadd) u l-għani u Lazzru (26 Hadd) . Miktub għall-pagani, il-Vangelu ta' Luqa jenfasizza kif il-ħniena t'Alla tmur lil hinn mill-poplu l-magħżul u tħaddan lil dawk li qabel kienu mħollija barra. Din it-tema tidher ukoll f'dawn il-ħdud u hija twissija għalina li nirċeivu l-Ewkaristija; aħna rċivejna l-ħniena kotrana ta' Kristu u ma jistax ikun hemm frontieri għal din il-ħniena għall-oħrajn.

146. Rigward it-Testment il-Qadim fi żmien matul is-sena, l-*Introduzzjoni* għal-*Lezzjonarju* tgħid:

Dawn il-qari ntagħżlu biex jaqblu mal-Vangelu ħalli tkun evitata diversita' żejda bejn il-qari tad-diversi quddies u fuq kollox l-għaqda bejn it-Testment il-Qadim u l-Ġdid. Ir-rabta bejn il-qari tal-istess Quddiesa tidher bl-għażla preċiża tat-titli marbuta mal-qari individwali.

Sa kemm hu possibli, dan il-qari ntagħżel b'tali mod li jkun qasir u jiftiehem mill-ewwel. Inghatat importanza lis-siltiet l-aktar importanti tat-T.Q. u dawn huma mqassma mhux skont ordni loġiku imma fuq il-bażi ta' x'jehtieg il-qari tal-Vangelu. It-teżor tal-Kelma t'Alla jinfetaħ b'tali manjiera li l-paġni prinċipli tat-T.Q. isiru familjari ma' dawk li qed jieħdu sehem fil-Quddiesa nhar ta' Hadd (106)

L-eżempji li ngħataw fid-*Direttorju* għall-istaġuni tal-Avvent/Milied u Randan/Għid jillustraw modi kif il-predikatur jista' jorbot flimkien il-qari iż-żewġ testmenti u juru kif dawn jaqblu mal-persuna u l-missjoni ta' Ġesù. M'għandux jitwarrab is-salm responsorjali għaliex dan huwa wkoll magħżul biex ikun f'armonija mal-qari tat-Testment il-Qadim u l-Vangelu. Il-predikatur m'għandux jassumi li l-poplu se jara dan l-irbit b'mod awtomatiku; meta jippriedka hu għandu jsemmihom. L-*Introduzzjoni* għal-*Lezzjonarju* tigbed ukoll l-attenzjoni hawnhekk għat-titli magħżula għal kull qari; bnadi oħra tispjega li huma ntagħżlu sewwa sabiex juru t-tema ewlenija tal-qari u fejn meħtieġ li jagħmel konnessjoni bejn il-qari tal-istess Quddiesa ċar (cfr. 123).

147. Finalment, hemm il-qari mill-Appostli fi żmien ordinarju:

Hemm qari semi-kontinwu tal-Ittri ta' San Pawl u ta' San Ġakbu (l-ittri ta' Pietru u Ġwanni jinqraw matul l-istaġuni tal-Għid u l-Milied).

Propriju għaliex hija twila, l-Ewwel Ittra lill-Korintin hija mifruxa fuq it-tliet snin taċ-ċiklu fil-bidu taż-żmien matul is-sena. Kien sewwa wkoll li wiehed jaqsam l-Ittra lil-Lhud f'żewġ partijiet: l-ewwel parti biex tinqara fis-Sena B u t-tieni fis-Sena Ċ.

Qari li huwa biss qasir u li jinftiehem mill-ewwel ġie magħżul għal dan il-għan (OLM 107).

Bħala żjieda għal dak li ntqal fl-*Introduzzjoni* tal-*Lezzjonarju* jridu jingħadu żewġ osservazzjonijiet oħra dwar l-arrangament tat-testi mill-appostli. L-ewwel, matul l-ewwel ġimgħat tas-sena tal-Knisja aħna nisimgħu l-Ewwel u t-Tieni Ittra lit-Tessalonkin li jitrattaw it-temi eskatoloġiċi: dawn huma f'armonija mal-qari l-ieħor u mat-testi liturġiċi ta' dawn il-ħdud. It-tieni, l-Ittra magisterjali ta' San Pawl lir-Rumani hija parti importanti taċ-Ċiklu A, mid-9 sal-25 Hadd. Tant hija importanti li l-predikatur għandu mnejn ikun irid jitfa' attenzjoni speċjali fuqha fil-ħdud ta' matul is-sena.

148. Irid jingħad li l-qari mill-Appostli joħloq bħal dilemma ladarba ma ntagħzilx biex ikun f'armonija mal-Vangeli u l-qari tat-Testment il-Qadim. Hemm żminijiet meta dan il-qari jirradja qawwa kbira u jkun f'armonija mal-qari l-ieħor. Madankollu, ħafna drabi dan mhuwiex il-każ u l-predikatur m'għandux joħloq vjolenza biex bħal donnu jagħmel il-qari jaqbel mal-għażliet l-oħra. Huwa legittimu għall-predikatur li jippriedka prinċipalment fuq it-tieni qari minn żmien għal żmien u kultant anke jiddedika xi Hadd għal xi waħda mill-Ittri.

149. Il-fatt li l-Hadd fiż-Żmien Ordinarju m'għandhomx armonija inerenti jista' jirrapreżenta sfiċċa lill-predikatur imma din l-isfiċċa tipprovdi opportunita' li tenfasizza mill-ġdid l-iskop fundamentali tal-omelija: 'Permezz tal-qari u l-omelija l-Misteru Paskwali huwa mxandar: permezz tas-sagrifiċċju tal-Quddiesa jsir preżenti' (OLM 24). Il-predikatur m'għandux iħoss il-bżonn li jgħid xi haġa dwar kull qari jew li jibni pontijiet artifiċjali bejniethom: il-prinċipju unifikanti huwa kif il-Misteru Paskwali ta' Kristu jiġi rivelat u ċelebrat f'din il-laqgħa liturġika. F'Hadd partikulari, it-triq għall-misteru tista' tkun sugġerita mill-qari tal-Vangeli li jidher fid-dawl tad-duttrina proprja tal-Evangelista partikulari; dan jissahħaħ permezz ta' riflessjoni fuq ir-relazzjoni bejn is-silta tal-Vangeli, il-qari tat-Testment il-Qadim u s-Salm Responsorjali; jew inkella jista' jiddeċiedi li jibbaża l-omelija tiegħu primarjament fuq il-qari mill-appostli. F'kull każ, l-iskop tiegħu mhuwiex li joħloq *tour de force* li jorbot flimkien id-diversi aspetti fil-qari kollu imma li jsegwi linja waħda li twassal il-poplu t'Alla fil-qalba tal-misteru tal-ħajja, il-mewt u l-Qawmien ta' Kristu li jsir preżenti fiċ-ċelebrazzjoni liturġika.

A. Quddies ta' matul il-ġimgħa

150. Id-drawwa taç-çelebrazzjoni tal-Ewkaristija ta' kuljum hija għajn ta' qdusija għall-Kattoliçi tar-Rit Ruman, u r-rgħajja għandhom jinkuraġġixxu l-kongregazzjonijiet tagħhom sabiex jipparteçipaw fil-Quddiesa ta' kuljum jekk possibli. Il-Papa Benedittu jhegġeg lill-predikatur 'sabiex joffri fil-Quddiesa *cum populo* riflessjonijiet qosra u f'waqthom li jistgħu jgħinu l-fidili jilqgħu l-Kelma li tkun giet lilhom imxandra u b'hekk il-Kelma tagħti frott f'ħajjithom' (VD 59). L-Ewkaristija ta' kuljum hija inqas solenni mil-liturgija tal-Ħadd u għandha tkun celebrata b'tali mod li nies li jkollhom responsabilitajiet tal-familja u x-xogħol ikunu jistgħu jiksbu l-possibilità li jattendu l-Quddiesa ta' kuljum; għalhekk il-ħtieġa għal omelija f'dawn l-okkażjonijiet titlob tul qasir ta' hin. Min-naħa l-oħra, proprju għaliex ħafna nies imorru għall-Quddiesa ta' kuljum, hemm l-opportunita' għall-predikatur li jippriedka dwar ktieb partikulari tal-Bibbja u dan jagħmlu fuq tul ta' żmien minħabba li fil-jum tal-Ħadd dan ma jkunx possibli.

151. L-omelija fil-Quddiesa ta' kuljum hija ta' min jinkuraġġiha b'mod partikulari fl-istaġuni tal-Avvent u l-Milied, ir-Randan u l-Għid. Il-qari f'dawn iżminijiet qawwija ntagħżel b'reqqa kbira u l-prinçipji jingħataw fl-*Introduzzjoni* tal-*Lezzjonarju*: għall-Avvent in-numru 94; għall-Milied in-numru 96; għar-Randan in-numru 98, għall-Għid in-numru 101. Familjarita' ma' dawn il-prinçipji tista' tgħin lill-predikatur meta jkun se jipprepara xi ħsieb qasir.

152. L-*Introduzzjoni* tal-*Lezzjonarju* tenfasizza dwar il-qari fi żmien ta' matul is-sena li għalih il-predikatur għandu jkun attent meta jhejji l-liturgiji ta' matul il-gimġha:

L-arrangament tal-qari ta' kuljum jipprovdi testi għal kull ġurnata tal-gimġha matul is-sena. F'ħafna każi, mela, dawn il-qari jridu jintużaw fi granet assenjati sakemm ma tkunx Solennità, festa jew memorjal bil-qari tiegħu.

Meta wiehed juża l-Ordni tal-Qari ta' matul il-gimġha, wiehed irid joqgħod attent liema qari jrid jithalla barra minħabba xi çelebrazzjoni li taħbat f'dik il-gimġha. Wiehed irid iżomm f'moħħu dan l-arrangament u s-saċerdot irid iħalli barra l-qari inqas sinifikanti jew jorbothom flimkien b'mod xieraq u li jagħmel sens ma' qari ieħor (82).

Għalhekk il-predikatur li jirrevedi l-qari tal-gimġha kollha u jagħmel adattamenti għas-sekwenza tal-qari meta din tkun interrotta minħabba çelebrazzjoni speçjali. Għalkemm l-omelija ta' matul il-gimġha hija qasira, trid ukoll tkun imhejjija minn qabel. L-esperjenza tgħallem li omelija qasira kultant titlob preparazzjoni akbar.

153. Meta l-lezzjonarju jipprovdi qari proprju għaċ-ċelebrazzjoni ta' xi qaddis, din irid jinqara. Jistgħu jintagħżel qari mill-Komun jekk ikun hemm raġuni li tagħti attenzjoni akbar liċ-ċelebrazzjoni tal-qaddis. Imma l-*Introduzzjoni tal-Lezzjonarju* jgħid:

L-ewwel hsieb tal-qassis ċelebrant għandu jkun il-ġid spiritwali tal-fidili u għandu joqgħod attent li ma jimponix il-preferenza personali tiegħu fuqhom. Fuq kollox, irid jaċċerta ruħu li ma jhallix barra l-qari tal-ġurnata għal xejn b'xejn: ix-xewqa tal-Knisja hija li l-aħjar mejda tal-Kelma t'Alla tkun mifruxa quddiem il-fidili (83).

B. Żwigiġiet

154. Rigward l-omelija fiċ-ċelebrazzjoni taż-Żwieġ, ir-*Rit taż-Żwieġ* jgħid: 'Wara l-qari tal-Evangēlju, is-sacerdot fl-omelija għandu juża t-test saru sabiex jesponi l-Misteru taż-Żwieġ Nisrani, id-dinjità tal-ħajja konjugali, il-grazzja tas-Sagramenti u r-responsabilitajiet tal-miżżewġin wqt li jiftakar fiċ-ċirkustanzi tal-individwi' (57). Il-predikazzjoni fit-tieg tippreżenta żewġ sfidi ewlenin. L-ewwel għandna l-isfida li illum ħafna nies ma jarawx iż-żwieġ bħala vokazzjoni; il-'misteru taż-żwieġ Nisrani' jrid ikun imxandar u mgħallem. It-tieni sfida hija dik li ħafna drabi jkun hemm persuni li mhumiex Kattoliċi jew li mhumiex Insara preżenti għat-tieg u allura l-predikatur ma jista' jassumi xejn. Dawn l-isfidi huma wkoll opportunitajiet għall-predikatur sabiex jartikula vizjoni ta' ħajja u żwieġ li għandhom l-għerūq fid-dixxipulat Nisrani u allura fil-Misteru Paskwali tal-mewt u l-Qawmien ta' Kristu. Il-predikatur irid jipprepara b'qima l-omelija sabiex 'jesponi l-Misteru Nisrani taż-Żwieġ' waqt li 'jżomm f'moħħu ċ-ċirkustanzi tal-individwi'.

Ċ. Funerali

155. L-*Ordni tal-Funerali* jartikula l-iskop u t-tifsira tal-omelija tal-funeral. Fid-dawl tal-Kelma t'Alla waqt li jiftakar li l-omelija trid tevita l-forma u l-istil ta' elogju (cf. 141), 'is-sacerdoti għandhom jiftakru fis-sensitivita' delikata mhux biss tal-identita' tal-mejjet u ċ-ċirkustanzi tal-mewt imma wkoll l-vistu ta' dawk li jithallew wara u l-ħtiġijiet tagħhom fil-ħajja Nisranija' (*Introduzzjoni fl-Ordni tal-Funerali Insara* 18 (edizzjoni Latina). L-imħabba ta' Alla manifestata fi Kristu msallab u rxuxtat tgħajjex il-fidi, it-tama u l-imħabba u t-twemmin fil-ħajja ta' dejjem u x-xirka tal-qaddisin. Iċ-ċirkustanzi ta' funeral joffru l-opportunita' li wieħed jikkunsidra l-misteru tal-ħajja u l-mewt, il-perspettiva proprja tal-ħajja fid-dinja bħala pellegrinaġġ u l-ġudizzju ħanin ta' Alla, u l-ħajja ta' dejjem fis-sema.

156. Il-predikatur irid juri interess partikulari għal dawk li qed jattendu ċ-ċelebrazzjoni liturġika fl-okkażjoni ta' funeral u li mhumiex Kattoliċi jew inkella

Kattoliċi li ma tantx jipprattikaw (cf. *Introduzzjoni fl-Ordni għall-Funerali Insara* 18 (Edizzjoni Latina). Il-qari tal-Iskrittura, it-talb u l-kant tal-liturgija funerarja jgħajxu u jesprimu l-fidi tal-Knisja.

APPENDIĊI I
L-OMELIJA U L-KATEKIŻMU TAL-KNISJA KATTOLIKA

157. Sa minn meta tlaqqa' l-Konċilju Vatikan II, fis-sinodi tal-isqfijiet ingħad kemm-il darba li hemm bżonn aktar tagħlim dwar l-omelija. Il-*Katekiżmu tal-Knisja Kattolika* jipprovdi riżorsa tassew utli f'dan ir-rigward imma huwa importanti li dan jintuża b'mod li huwa fi qbil mal-għan tal-omelija.

158. Il-*Katekiżmu Ruman* kien ippubblikat skont id-direzzjoni tal-Padri tal-Konċilju ta' Trentu u xi edizzjonijiet kien fihom il-*Praxis Catechismi* li qasam il-kontenut tal-*Katekiżmu Ruman* skont il-Vangeli għall-Ħdud tas-sena. Wiehed allura ma jistagħgibx li kien hemm min xtaq li jiġri l-istess fil-*Katekiżmu tal-Knisja Kattolika*. Inizjattiva bħal din tiffaċja diversi ostakli prattiċi imma l-aktar kruċjali hija l-oġġezzjoni fundamentali li l-liturgija tal-Ħadd mhijiex 'okkażjoni' biex wiehed jinseġ omelija li t-tema tagħha jkun kuntrarju għall-istaġun liturġiku. Jista' jkun hemm raġunijiet pastorali speċifiċi li jitolbu spjegazzjoni ta' aspett duttrinali jew morali partikulari. Deċiżjonijiet ta' dan it-tip jitolbu prudenza pastorali.

159. Min-naħa l-oħra, l-aktar duttrini importanti huma misjuba fi hdan is-sens l-aktar profond tal-Iskrittura u dan is-sens profond jirrivela lilu nnifsu meta l-Kelma t'Alla hija mxandra fl-assemblea liturġika. Il-ħidma tal-predikatur mhijiex li jiffitja l-qari tal-Quddiesa ma' skema diġa lesti ta' suġġetti imma li jistieden lis-semmiegħa jidhlu fil-fond tal-fidi tal-Knisja kif din turi ruħha b'mod naturali mill-Iskrittura fil-kuntest taċ-ċelebrazzjoni liturġika.

160. Din li ġejja hija tabella bil-paragrafi tal-Katekiżmu tal-Knisja tal-Kattolika li jirreferu għall-qari bibliku tal-Ħdud u l-festi. Il-paragrafi ntagħzlu jew għax jiċċitaw jew jalludu għal qari speċifiku jew inkella għax jitrattaw temi li jinsabu f'dawn il-qari. Il-predikatur huwa mhegġeg li mhux biss jikkonsulta l-Katekiżmu imma li jimmedita fuq kif l-erba' partijiet tiegħu huma marbutin. Mela per eżempju, fil-Ħames Ħadd ta' Matul is-sena fis-Sena A l-ewwel qari jitkellem dwar il-kura tal-foqra, it-tieni dwar il-bluha tas-Salib u t-tielet dwar id-dixxipli bħala melħ tal-art u dawl tad-dinja. Iċ-ċitazzjonijiet mill-Katekiżmu jassoċjaw dan il-qawi ma' temi importanti: Ġesù mislub l-għerf ta' Alla, kontemplat f'rabta mal-problema tal-ħażen u d-dgħjufija apparenti ta' Alla (272); huwa quddiem dan il-ħażen li l-Insara huma msejha sabiex ikunu dawl tad-dinja u jiżirgħu l-għaqda u s-salvazzjoni lill-bnedmin (782); insiru dan id-dawl billi nieħu sehem fil-Misteru Paskwali simbolizzat fix-xema' tal-Ghid li tingħata lill-imghammadin (1243);

‘sabiex il-messagg tas-salvazzjoni juri s-setgħa tal-verità tiegħu qddiem id-dinja jeħtieg li jkun hemm l-awtenticità mix-xhieda tal-ħajja tal-Insara’ (2044); u din ix-xhieda ssib espressjoni partikulari fl-imħabba tagħna lejn il-foqra (2443-2449). Bl-użu tal-Katekiżmu tal-Knisja Kattolika b’dan il-mod, il-predikatur jista’ jgħin il-poplu tiegħu jintegra l-Kelma t’Alla, il-fidi tal-Knisja, ir-rekwiżiti morali tal-Vangelu u l-ispiritwalità personali u liturgika.

ĊIKLU A

L-Ewwel Hadd tal-Avvent

KKK 668-677, 769: tribulazzjoni tal-aħħar u Ġesù jiġi fil-glorja
KKK 451, 671, 1130, 1403, 2817: ‘Ejja Mulej Ġesù’
KKK 2729-2733: il-qalb li tishar bl-umilta’

It-Tieni Hadd tal-Avvent

KKK 522, 711-716, 722: the il-profeti u l-istennija tal-Messija
KKK 523, 717-720: il-missjoni ta’ Ġwanni l-Battista
KKK 1427-29: konverżjoni tal-imghammdin

It-Tielet Hadd tal-Avvent

KKK 30, 163, 301, 736, 1829, 1832, 2015, 2362: hena
KKK 227, 2613, 2665, 2772: paċenzja
KKK 439, 547-550, 1751: Ġesù jwettaq sinjali messjaniċi

Ir-Raba’ Hadd tal-Avvent

KKK 496-507, 495: Il-maternità verginali ta’ Marija

KKK 437, 456, 484-486, 721-726: Marija Omm il-Knisja permezz tal-Ispirtu s-Santu

KKK 1846: Ġesù bħala salvatur rivelat lil Ġużeppi

KKK 445, 648, 695: Kristu l-Iben t'Alla fil-Qawmien

KKK 143-149, 494, 2087: 'l-ubbidjenza tal-fidi'

Is-Solennità tal-Milied

KKK 456-460, 466: "Għalfejn il-Verb sar bniedem?"

KKK 461-463, 470-478: l-Inkarnazzjoni

KKK 437, 525-526: il-misteru tal-Milied

KKK 439, 496, 559, 2616: Ġesù huwa l-Iben t'Alla

KKK 65, 102: Alla qal kollox permezz tal-Verb

KKK 333: Kristu inkarnat meqjum mill-aṅgli

KKK 1159-1162, 2131, 2502: the L-Inkarnazzjoni u x-xbiehat ta' Kristu

Is-Sagra Familja

KKK 531-534: Il-Familja Mqaddsa

KKK 1655-1658, 2204-2206: il-familja Nisranija; knisja domestika

KKK 2214-2233: dmirijiet ta' membri tal-familja

KKK 333, 530: il-Ħarba lejn l-Egittu

Is-Solennità ta' Marija Omm Alla

KKK 464-469: Ġesù Kristu, veru Alla u veru bniedem

KKK 495, 2677: Marija hija Omm Alla

KKK 1, 52, 270, 294, 422, 654, 1709, 2009: l-adozzjoni tagħna bħala ulied

KKK 527, 577-582: Ġesù joqgħod għal-liġi u jipprefezzjonaha

KKK 580, 1972 il-Liġi l-Ġdida tħeles mill-irbit tal-Liġi l-Qadima

KKK 683, 689, 1695, 2766, 2777-2778: fl-Ispirtu s-Santu ngħajtu lil Alla 'Abba'

KKK 430-435, 2666-2668, 2812: l-isem ta' Ġesù

It-Tieni Ħadd fuq il-Milied

KKK 151, 241, 291, 423, 445, 456-463, 504-505, 526, 1216, 2466, 2787: il-Prologu ta' Ġwanni

KKK 272, 295, 299, 474, 721, 1831: Kristu l-Għerf ta' Alla

KKK 158, 283, 1303, 1831, 2500: Alla jagħtina l-għerf

Is-Solennità tal-Epifanija

KKK 528, 724: l-Epifanija

KKK 280, 529, 748, 1165, 2466, 2715: Kristu d-dawl tal-ġnus

KKK 60, 442, 674, 755, 767, 774-776, 781, 831: Il-Knisja sagrament tal-ġhaqda tal-bnedmin

L-Ewwel Hadd tar-Randan

KKK 394, 538-540, 2119: it-tentazzjoni ta' Ġesù

KKK 2846-2849: "La ddaħħalniex fit-tiġrib"

KKK 385-390, 396-400: il-Waqgħa

KKK 359, 402-411, 615: Adam, id-Dnub Originali, Kristu Adam il-ġdid

It-Tieni Hadd tar-Randan

KKK 554-556, 568: it-Trasfigurazzjoni

KKK 59, 145-146, 2570-2571: l-ubbidjenza ta' Abraham

KKK 706: Il-wegħda t'Alla lil Abraham isseħħ fi Kristu

KKK 2012-2014, 2028, 2813: is-sejħa għall-qdusija

It-Tielet Hadd tar-Randan

KKK 1214-1216, 1226-1228: magħmudija, twelid mill-ġdid mill-ilma u l-Ispirtu

KKK 727-729: Ġesù jirrivela l-Ispirtu s-Santu

KKK 694, 733-736, 1215, 1999, 2652: the L-Ispirtu s-Santu l-ilma ħaj, don ta' Alla

KKK 604, 733, 1820, 1825, 1992, 2658: Alla jieħu l-inizjattiva; tama mill-Ispirtu

Ir-Raba' Hadd tar-Randan

KKK 280, 529, 748, 1165, 2466, 2715: Kristu d-dawl tal-ġnus

KKK 439, 496, 559, 2616: Ġesù huwa Bin David

KKK 1216: il-magħmudija hija illuminazzjoni

KKK 782, 1243, 2105: L-Insara huma d-dawl tad-dinja

Il-Hames Hadd tar-Randan

KKK 992-996: ir-rivelazzjoni progressiva tal-qawmien
KKK 549, 640, 646: il-qawmien ta' sinjal messjaniku jipprefigura l-Qawmien ta'
Kristu KKK 2603-2604: it-talba ta' Ġesù qabel il-qawmien ta' Lazzru
KKK 1002-1004: l-esperjenza prezenti tagħna tal-qawmien
KKK 1402-1405, 1524: l-Ewkaristija u l-Qawmien
KKK 989-990: il-qawmien tal-ġisem

Hadd il-Palm (Hadd il-Passjoni)

KKK 557-560: id-daħla ta' Kristu f'Ġerusalem
KKK 602-618: il-Passjoni ta' Kristu

KKK 2816: ir-regalita' ta' Kristu bil-mewt u l-qawmien tiegħu
KKK 654, 1067-1068, 1085, 1362: il-Misteru Paskwali u l-Liturgija

Hamis iċ-Ċirka

KKK 1337-1344: it-twaqqif tal-Ewkaristija
KKK 1359-1361: L-Ewkaristija bħala radd il-ħajr
KKK 610, 1362-1372, 1382, 1436: L-Ewkaristija bħala sagrificcju
KKK 1373-1381: il-preżenza reali ta' Kristu fl-Ewkaristija
KKK 1384-1401, 2837: It-Tqarbin
KKK 1402-1405: l-Ewkaristija bħala ċertezza ta' glorja
KKK 611, 1366: it-twaqqif tas-sacerdozju fl-Aħħar Ċena

Il-Ġimgħa l-Kbira

KKK 602-618, 1992: il-Passjoni ta' Kristu
KKK 612, 2606, 2741: it-talb ta' Ġesù
KKK 467, 540, 1137: Kristu l-Qassis il-Kbir
KKK 2825: L-ubbidjenza tagħna u ta' Kristu

L-Għid il-Kbir

KKK 638-655, 989, 1001-1002: il-Qawmien ta' Kristu u l-qawmien tagħna

KKK 647, 1167-1170, 1243, 1287: l-Għid, Jum il-Mulej
KKK 1212: is-Sagramenti tal-Inizjazzjoni
KKK 1214-1222, 1226-1228, 1234-1245, 1254: il-Magħmudija
KKK 1286-1289: il-Griżma

KKK 1322-1323: L-Ewkaristija

It-Tieni Hadd tal-Ghid

KKK 448, 641-646: id-dehriet ta' Kristu Rxuxtat

KKK 1084-1089: il-preżenza li tqaddes ta' Kristu rxoxt fil-liturgija

KKK 2177-2178, 1342: l-Ewkaristija tal-Hadd

KKK 654-655, 1988: it-twelid ġdid tagħna fil-Qawmien ta' Kristu

KKK 976-983, 1441-1442: "Nemmen fil-maħfra tad-dnubiet"

KKK 949-953, 1329, 1342, 2624, 2790: komunjoni fi hwejjeġ spiritwali

It-Tielet Hadd tal-Ghid

KKK 1346-1347: the l-Ewkaristija u l-esperjenza tad-dixxipli ta' Emmaws

KKK 642-644, 857, 995-996: l-appostli u d-dixxipli bħala xhieda tal-Qawmien

KKK 102, 601, 426-429, 2763: Kristu l-muftieħ għall-ispjegazzjoni tal-Iskrittura

KKK 457, 604-605, 608, 615-616, 1476, 1992: Ġesù, il-Ħaruf offrut għal dnubietna

Ir-Raba' Hadd tal-Ghid

KKK 754, 764, 2665: Kristu r-Raġaj u l-Bieb

KKK 553, 857, 861, 881, 896, 1558, 1561, 1568, 1574: il-Papa u l-isqfijiet bħala rġhajja

KKK 874, 1120, 1465, 1536, 1548-1551, 1564, 2179, 2686: saċerdoti bħala rġhajja

KKK 14, 189, 1064, 1226, 1236, 1253-1255, 1427-1429: konverżjoni, fidi u magħmudija

KKK 618, 2447: Kristu bħala l-bniedem li jilqa' t-tbatija

Il-Hames Hadd tal-Ghid

KKK 2746-2751: It-talba ta' Kristu fl-Aħħar Ċena

KKK 661, 1025-1026, 2795: Kristu jifthilna t-triq għas-sema

KKK 151, 1698, 2614, 2466: nemmnu f'Ġesù

KKK 1569-1571: l-ordni tad-djakni

KKK 782, 803, 1141, 1174, 1269, 1322: "ġens maħtur, saċerdozju regali"

Is-Sitt Hadd tal-Ghid

KKK 2746-2751: it-Talba ta' Kristu fl-Ahhar Cena

KKK 243, 388, 692, 729, 1433, 1848: l-Ispirtu s-Santu bhala Avukat/Konsolatur

KKK 1083, 2670-2672: is-sejha tal-Ispirtu s-Santu

Is-Solennità tat-Tlugħ fis-Sema

KKK 659-672, 697, 792, 965, 2795: it-Tlugħ fis-sema

Is-Seba' Hadd tal-Ghid: talb u hajja spiritwali

KKK 2746-2751: It-talba ta' Ġesù fl-Ahhar Cena

KKK 312, 434, 648, 664: il-Missier jigglorifika lil Ġesù

KKK 2614, 2741: Ġesù jitlob għalina

KKK 726, 2617-2619, 2673-2679: nitolbu ma' Marija

Is-Solennità tal-Pentekoste

KKK 696, 726, 731-732, 737-741, 830, 1076, 1287, 2623: Pentekoste

KKK 599, 597, 674, 715: xhieda apostolika f'Pentekoste

KKK 1152, 1226, 1302, 1556: the il-misteru ta' Pentekoste jkompli fil-Knisja

KKK 767, 775, 798, 796, 813, 1097, 1108-1109: il-Knisja, Komunjon tal-Ispirtu

Is-Solennità tat-Trinità Qaddisa

KKK 202, 232-260, 684, 732: il-misteru tat-Trinità

KKK 249, 813, 950, 1077-1109, 2845: it-Trinità fil-Knisja u fil-Liturgija tagħha

KKK 2655, 2664-2672: it-Trinità u t-talb

KKK 2205: il-familja bhala xbieha tat-Trinità

Is-Solennità tal-Ġisem u d-Demm Imqaddes ta' Ġesù

KKK 790, 1003, 1322-1419: l-Ewkaristija Mqaddsa

KKK 805, 950, 2181-2182, 2637, 2845: l-Ewkaristija u x-xirka tal-fidili

KKK 1212, 1275, 1436, 2837: l-Ewkaristija bhala ikel spiritwali

Is-Solennità tal-Qalb Qaddisa ta' Ġesù

KKK 210-211, 604: il-ħniena t'Alla

KKK 430, 478, 545, 589, 1365, 1439, 1825, 1846: l-imħabba ta' Kristu lejn kulħadd

KKK 2669: il-Qalb

KKK 766, 1225: il-Knisja mwiġda mill-ġenb ta' Kristu

KKK 1432, 2100: l-imħabba ta' Krsiu ssuqna

It-Tieni Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 604-609: Ġesù l-Ħaruf t'Alla li jnehħi d-dnubiet tad-dinja

KKK 689-690: il-missjoni tal-Iben u tal-Ispirtu s-Santu

It-Tielet Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 551, 765: is-sejħa tat-Tnax

KKK 541-543: is-Saltna t'Alla ssejjaħ Lhud u Ġentili

KKK 813-822: l-għaqda tal-Knisja

Ir-Raba' Ħadd fi żmien ta' matul is-Sena

KKK 459, 520-521: Ġesù mudell tal-beatitudni għad-dixxipli

KKK 1716-1724: is-sejħa għall-hena

KKK 64, 716: il-fdal umli ta' Izrael jgħix it-tama

Il-Ħames Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 782: Poplu t'Alla melħ tal-art u dawl tad-dinja

KKK 2044-2046: hajja morali u xhieda missjunarja

KKK 2443-2449: dawl fuq opri tal-ħniena, imħabba għall-foqra

KKK 1243: l-imghammdin godda dawl għad-dinja

KKK 272: Kristu msallab l-għerf ta' Alla

Is-Sitt Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 577-582: Ġesù u l-Liġi
KKK 1961-1964 il-Liġi l-Qadima
KKK 2064-2068: id-Dekalogu fit-Tradizzjoni tal-Knisja

Is-Seba' Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 1933, 2303: l-imħabba tal-proxxmu inkompatibbli mal-mibegħda lejn l-ghedewwa
KKK 2262-2267: ma nweġġghux lill-oħrajn jekk mhux għal raġuni ta' difiża
KKK 2842-2845: talb u maħfra tal-ghedewwa
KKK 2012-2016: the il-perfezzjoni tal-Missier issejħilna għall-qdusija
KKK 1265: insiru tempji tal-Ispirtu s-Santu bil-maġħmudija
KKK 2684: il-qaddisin tempji tal-Ispirtu s-Santu

It-Tmien Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 302-314: providenza divina u r-rwol tagħha fl-istorja
KKK 2113-2115: l-idolatrija hija għadu tal-valuri; fiduċja fil-providenza vs. Diviniazzi
Diviniazzi

KKK 2632: talb ta' petizzjoni għall-wasla tas-Saltna
KKK 2830: fiduċja fil-Providenza ma tikkonsistix f'għażż

Id-Disa' Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 2822-2827: 'Tkun maġħmula r-rieda tiegħek'
KKK 2611: it-talb huwa d-dispożizzjoni tal-qalb għar-rieda t'Alla
KKK 1987-1995: ġustifikazzjoni

L-Għaxar Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 545, 589: Ġesù jsejjaħ u jaħfer il-midinbin
KKK 2099-2100: is-sagrifiċċju li joghħob lil Alla

KKK 144-146, 2572: Abraham mudell ta' fidi

Il-Hdax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 551, 761-766: il-Knisja prefigura fil-Poplu tar-Rabta l-Qadima
KKK 783-786: il-poplu profetika, saċerdotali u regali ta' Alla

KKK 849-865: il-missjoni appostolika tal-Knisja

It-Tnax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 852: l-Ispirtu ta' Kristu jsostni l-komunità Nisranija

KKK 905: nevangelizzaw bl-eżempju tal-hajja tagħna

KKK 1808, 1816: xhieda kuraġġjuża tal-fidi tirbaħ fuq il-biża' u l-mewt

KKK 2471-2474: agħti xhieda għall-verità

KKK 359, 402-411, 615: Adam, id-dnub originali, Kristu Adam il-ġdid

It-TleTTax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 2232-2233: to li timxi wara Kristu hija l-ewwel vokazzjoni tal-bniedem

KKK 537, 628, 790, 1213, 1226-1228, 1694: il-magħmudija, immutu għalina nfusna, ngħixu għal Kristu

KKK 1987: il-grazzja tiġġustifika bil-fidi u l-magħmudija

L-Erbatax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 514-521: għarfien tal-misteri ta' Alla, xirka fil-misteri tiegħu

KKK 238-242: il-Missier huwa rivelat mill-Iben

KKK 989-990: il-qawmien tal-ġisem

Il-Ħmistax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 546: Kristu jgħallem permezz tal-parabboli

KKK 1703-1709: kapaċità li nikkorrispondu mar-rieda t'Alla

KKK 2006-2011: Alla jsieħb il-bniedem fil-ħidma tal-grazzja

KKK 1046-1047: il-ħolqien parti mill-univers

KKK 2707: il-valur tal-meditazzjoni

Is-Sittax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 543-550: is-Saltna t'Alla

KKK 309-314: it-tjieba t'Alla u l-iskandlu tal-ħażin

KKK 825, 827: żerriegħa tal-Vangelu f'kull wieħed u waħda minna u fil-Vangelu

KKK 1425-1429: il-ħtieġa ta' konverżjoni kontinwa

KKK 2630: talb ta' petizzjoni lill-Ispirtu s-Santu

Is-Sbatax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 407: ma ninjorawx id-dnub fis-sitwazzjoni umana
KKK 1777-1785: deċiżjoni morali f' għaqda mar-rieda t'Alla
KKK 1786-1789: infittxu r-rieda t'Alla
KKK 1038-1041: firda tat-tajbin u l-ħżiena fil-Ġudizzju
KKK 1037: Alla ma jippredestina lil hadd għall-infern

It-Tmintax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 2828-2837: agħtina l-ħobżna ta' kuljum
KKK 1335: miraklu tal-ħobż jipprefigura l-Ewkaristija
KKK 1391-1401: il-frott tat-Tqqarbin

Id-Dsatax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 164: il-fidi tgħaddi mill-prova
KKK 272-274: il-fidi biss tista' ssegwi t-triq misterjuża tal-providenza
KKK 671-672: fi żminijiet diffiċli, afda li kollox huwa mqiegħed sugġett għal Kristu
KKK 56-64, 121-122, 218-219: l-istorja tal-pattijiet; l-imħabba t'Alla għal Izrael
KKK 839-840: ir-relazzjoni tal-Kelma mal-poplu Lhudi

L-Għoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 543-544: Saltna l-ewwel għal Izrael imbagħad għal dawk li jemmnu
KKK 674: Izrael jistenna lil Kristu; l-aċċettazzjoni finali tal-Messija
KKK 2610: qawwa tal-invokazzjoni b'fidi sinciera
KKK 831, 849: il-kattoliċita' tal-Knisja

Il-Wieħed u Għoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 551-553: l-Imfietah tas-Saltna
KKK 880-887: pedamenti tal-għaqda: the il-kulleġġ tal-isqfijiet mar-ras, is-suċċessur ta' Pietru

It-Tnejn u Għoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 618: Kristu jsejjaħ id-dixxipli biex jerfgħu s-salib u jimxu warajh
KKK 555, 1460, 2100: is-Salib bhala t-triq li twassal għall-glorja

KKK 2015: triq għall-perfezzjoni li twassal għas-Salib
KKK 2427: ingorru s-salib fil-ħajja tagħna ta' kuljum

It-Tlieta u Ghoxrin Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 2055: id-Dekalogu miġbur fil-kmandament tal-imħabba
KKK 1443-1445: rikonċiljazzjoni mal-Knisja
KKK 2842-2845: "kif naħfru lil min hu ħati għalina"

L-Erbgħa u Ghoxrin Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 218-221: Alla huwa Mħabba
KKK 294: Alla jimmanifesta l-glorja tiegħu fi tjubitu
KKK 2838-2845: "aħfrilna dñubietna"

Il-Hamsa u Ghoxrin Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 210-211: Alla tal-ħniena u tal-pjeta'
KKK 588-589: Ġesù jidentifika l-ħniena tiegħu mal-midinbin

Is-Sitta u Ghoxrin Ħadd fi żmien ta' Matul is-sena

KKK 1807: iil-persuna ġusta tingtagħraf mir-rettitudni
KKK 2842: L-Ispirtu s-Santu biss jista' jagħtina l-mentalita' ta' Kristu

KKK 1928-1930, 2425-2426: l-obbligazzjoni tal-ġustizzja soċjali
KKK 446-461: ir-Regalita' ta' Kristu

KKK 2822-2827: "Ikun dak li trid Int"

Is-Sebgħa u Ghoxrin Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 755: il-Knisja bħala d-dielja ta' Alla
KKK 1830-1832: doni u frott tal-Ispirtu s-Santu
KKK 443: il-profeti huma l-qaddejja, Kristu huwa l-Iben

It-Tmienja u Ghoxrin Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 543-546: Ġesù jistieden il-midinbin, imma jitlob il-konverżjoni
KKK 1402-1405, 2837: L-Ewkaristija hija t-togħma minn issa tas-sema

Id-Disgħa u Ghoxrin Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 1897-1917: parteċipazzjoni fl-isfera soċjali
KKK 2238-2244: dmirijiet taċ-ċittadini

It-Tletin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 2052-2074: the L-Għaxar Kmandamenti miġbura fl-imħabba
vertikali/orizzontali

KKK 2061-2063: il-ħajja morali twegiba għall-inizjattiva tal-imħabba t'Alla

Il-Wieħed u Tletin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 2044: ħajja morali u xhieda Nisranija

KKK 876, 1550-1551: saċerdozju għas-servizz; dgħjufija umana tal-mexxejja

It-Tnejn u Tletin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 671-672: nistennew li kollox jitqiegħed mirfes taħt riġlejn Kristu

KKK 988-991: il-ġusti jgħixu għal dejjem ma' Kristu Rebbieħ

KKK 1036, 2612: stennija vigilianti għar-ritorn tal-Mulej

It-Tlieta u Tletin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 2006-2011: il-merti tagħna ġejjin mit-tjieba ta' Alla

KKK 1038-1041: l-opri tagħna jidhru fil-Ġudizzju Aħħari

KKK 1048-1050: naħdmu sa ma nistennew il-miġja

KKK 1936-1937: diversita' ta' talenti

KKK 2331, 2334: dinjità tal-mara

KKK 1603-1605: iż-żwieġ fl-ordni tal-ħolqien

Is-Solennità ta' Kristu Sultan tal-ħolqien kollu

KKK 440, 446-451, 668-672, 783, 786, 908, 2105, 2628: Kristu Mulej u Sultan

KKK 678-679, 1001, 1038-1041: Kristu bħala Mħallef

KKK 2816-2821: "Tiġi Saltnatek"

ĊIKLU B

L-Ewwel Hadd tal-Avvent

KKK 668-677, 769: l-aħħar tribulazzjoni u l-aħħar miġja ta' Kristu

KKK 451, 671, 1130, 1403, 2817: "Ejja Mulej Ġesù!"

KKK 35: Alla jagħti lill-umanita' l-grazzja li jaċċettaw ir-Rivelazzjoni u jilqgħu l-Messija

KKK 827, 1431, 2677, 2839: nagħrfu li aħna midinbin

It-Tieni Hadd tal-Avvent

KKK 522, 711-716, 722: il-profeti u l-istennija tal-Messija

KKK 523, 717-720: il-missjoni ta' Ġwanni l-Battista

KKK 1042-1050: sema ġdid u art ġdida

It-Tielet Hadd tal-Avvent

KKK 30, 163, 301, 736, 1829, 1832, 2015, 2362: ferħ

KKK 713-714: karatteristiċi tal-Messija mwiegħed

KKK 218-219: l-imħabba ta' Alla għal Izrael

KKK 772, 796: il-Knisja bħala Għarusa ta' Kristu

Ir-Raba' Hadd tal-Avvent

KKK 484-494: it-Thabbira

KKK 439, 496, 559, 2616: Ġesù huwa l-Iben ta' Alla

KKK 143-149, 494, 2087: "ubbidjenza fil-fidi"

Is-Solennità tal-Milied

KKK 456-460, 466: "Għalfejn Alla sar bniedem?"

KKK 461-463, 470-478: l-Inkarnazzjoni

KKK 437, 525-526: il-misteru tal-Milied

KKK 439, 496, 559, 2616: Ġesù huwa Bin David

KKK 65, 102: Alla qal kollox fil-Kelma tiegħu

KKK 333: Kristu inkarnat meqjum mill-anġli

KKK 1159-1162, 2131, 2502: l-Inkarnazzjoni u x-xbiehat ta' Kristu

Is-Sagra Familja

KKK 531-534: il-Familja Mqaddsa
KKK 1655-1658, 2204-2206: il-Knisja Nisranija, dar domestika
KKK 2214-2233: dmirjiet ta' membri tal-familja
KKK 529, 583, 695: il-Prezentazzjoni fit-Tempju
KKK 144-146, 165, 489, 2572, 2676: Abraham u Sara mudelli tal-fidi

Is-Solennità ta' Marija Omm Alla

KKK 464-469: Ġesù Kristu veru Alla u veru bniedem
KKK 495, 2677: Marija hija Omm Alla
KKK 1, 52, 270, 294, 422, 654, 1709, 2009: l-adozzjoni ta' ulied
KKK 527, 577-582: Ġesù joqgħod għal-Liġi u jwassalha għall-perfezzjoni
KKK 580, 1972: il-Liġi l-Ġdida teħlisna mill-irbit tal-Liġi l-Qadima
KKK 683, 689, 1695, 2766, 2777-2778: fl-Ispirtu s-Santu nsejħu lil Alla Missier
KKK 430-435, 2666-2668, 2812: l-isem ta' Ġesù

It-Tieni Hadd fuq l-Milied

KKK 151, 241, 291, 423, 445, 456-463, 504-505, 526, 1216, 2466, 2787: il-Prologu ta' Ġwanni
KKK 272, 295, 299, 474, 721, 1831: Kristu l-Għerf ta' Alla
KKK 158, 283, 1303, 1831, 2500: Alla jagħtina l-Għerf

Is-Solennità tal-Epifanija

KKK 528, 724: l-Epifanija
KKK 280, 529, 748, 1165, 2466, 2715: Kristu d-dawl tal-ġnus
KKK 60, 442, 674, 755, 767, 774-776, 781, 831: il-Knisja, Sagriment tal-Għaqda

L-Ewwel Hadd tar-Randan

KKK 394, 538-540, 2119: it-tentazzjonijiet ta' Ġesù
KKK 2846-2849: "Iddahħalniex fit-tigrib"
KKK 56-58, 71: il-Patt ma' Noe
KKK 845, 1094, 1219: L-Arka ta' Noe tipprefigura l-Knisja
KKK 1116, 1129, 1222: Il-Patt u s-Sagramenti (speċjalment il-magħmudija)
KKK 1257, 1811: Alla jsalva permezz tal-magħmudija

It-Tieni Hadd tar-Randan

KKK 554-556, 568: it-Trasfigurazzjoni
KKK 59, 145-146, 2570-2572: l-ubbidjenza ta' Abraham
KKK 153-159: karatteristiċi tal-fidi
KKK 2059: Alla juri l-glorja tiegħu lil kulhadd
KKK 603, 1373, 2634, 2852: Kristu huwa għalina

It-Tielet Hadd tar-Randan

KKK 459, 577-582: Ġesù u l-Liġi
KKK 593, 583-586: It-Tempju jipprefigura lil Kristu; Kristu huwa t-Tempju
KKK 1967-1968: il-Liġi l-Ġdida tkompli l-Qadima
KKK 272, 550, 853: Is-Setgħa ta' Kristu rivelata fis-Salib

Ir-Raba' Hadd tar-Randan

KKK 389, 457-458, 846, 1019, 1507: Kristu bħala Salvatur
KKK 679: Kristu Sid tal-ħajja eterna
KKK 55: Alla jrid jagħti lill-bniedem il-ħajja ta' dejjem
KKK 710: L-eżilju ta' Izrael jantiċipa l-Passjoni

Il-Hames Hadd tar-Randan

KKK 606-607: Il-ħajja ta' Kristu bħala offerta lill-Missier
KKK 542, 607: Kristu jagħti ħajtu għas-salvazzjoni
KKK 690, 729: l-Ispirtu jigglorifika lill-Iben, l-Iben jigglorifika lill-Missier

KKK 662, 2853: Kristu jitla' fil-glorja għall-glorja tagħna

KKK 56-64, 220, 715, 762, 1965: l-istorja tal-pattijiet

Hadd il-Palm (jew Hadd il-Passjoni)

KKK 557-560: Id-dahla ta' Kristu f'Ġerusalem
KKK 602-618: il-Passjoni ta' Kristu
KKK 2816: ir-Regalita' ta' Kristu mill-mewt u l-passjoni
KKK 654, 1067-1068, 1085, 1362: il-Misteru Paskwali u l-Liturġija

Hamis iċ-Ċirka

KKK 1337-1344: it-twaqqif tal-Ewkaristija
KKK 1359-1361: l-Ewkaristija bħala radd il-ħajr

KKK 610, 1362-1372, 1382, 1436: l-Ewkaristija bħala sagrafiċċju
KKK 1373-1381: il-preżenza reali ta' Kristu fl-Ewkaristija
KKK 1384-1401, 2837: Holy Communion
KKK 1402-1405: l-Ewkaristija bħala plegg tal-glorja
KKK 611, 1366: it-twaqqif tas-Sacerdozju fl-Aħħar Ċena

Il-Ġimgħa l-Kbira

KKK 602-618, 1992: il-Passjoni ta' Kristu
KKK 612, 2606, 2741: it-talba ta' Ġesù
KKK 467, 540, 1137: Kristu l-Qassis il-Kbir
KKK 2825: L-ubbidjenza ta' Kristu u dik tagħna

L-Għid il-Kbir

KKK 638-655, 989, 1001-1002: il-Qawmien ta' Kristu u l-qawmien tagħna
KKK 647, 1167-1170, 1243, 1287: l-Għid, Jum il-Mulej
KKK 1212: is-Sagramenti tal-Inizjazzjoni
KKK 1214-1222, 1226-1228, 1234-1245, 1254: il-Magħmudija
KKK 1286-1289: il-Konfermazzjoni
KKK 1322-1323: L-Ewkaristija

It-Tieni Hadd tal-Għid

KKK 448, 641-646: id-dehriet ta' Kristu Rxoxt
KKK 1084-1089: il-preżenza santifikanti ta' Kristu Rxoxt fil-liturġija
KKK 2177-2178, 1342: l-Ewkaristija tal-Hadd
KKK 654-655, 1988: it-twelid il-ġdid fil-Qawmien ta' Kristu
KKK 976-983, 1441-1442: "Nemmen fil-maħfra tad-dnubiet"
KKK 949-953, 1329, 1342, 2624, 2790: xirka fil-ħwejjeġ spiritwali

It-Tielet Hadd tal-Għid

KKK 1346-1347: l-Ewkaristija u l-esperjenza tad-dixxipli t'Emmaws
KKK 642-644, 857, 995-996: l-appostli u d-dixxipli bħala xhieda tal-Qawmien
KKK 102, 601, 426-429, 2763: Kristu muftieħ għall-interpretazzjoni tal-Iskrittura
KKK 519, 662, 1137: Kristu, Avukat tagħna fis-sema

Ir-Raba' Hadd tal-Għid

KKK 754, 764, 2665: Kristu r-Ragħaj u x-xatba
KKK 553, 857, 861, 881, 896, 1558, 1561, 1568, 1574: Papa, isqfijiet u rghajja
KKK 874, 1120, 1465, 1536, 1548-1551, 1564, 2179, 2686: is-sacerdoti bhala
rghajja
KKK 756: Kristu gebla tax-xewka

KKK 1, 104, 239, 1692, 1709, 2009, 2736: ahna ulied Alla

Il-Hames Hadd tal-Ghid

KKK 2746-2751: It-talba ta' Gesu fl-Ahhar Cena
KKK 736, 737, 755, 787, 1108, 1988, 2074: Kristu d-dielja, ahna l-frieghi
KKK 953, 1822-1829: karita'

Is-Sitt Hadd tal-Ghid

KKK 2746-2751: it-talb ta' Kristu fl-Ahhar Cena
KKK 214, 218-221, 231, 257, 733, 2331, 2577: Alla huwa Imhabba
KKK 1789, 1822-1829, 2067, 2069: l-imhabba t'Alla u t-twettiq tal-Kmandamenti
KKK 2347, 2709: hbiberija ma' Kristu

Is-Solennità tat-Tlugħ fis-Sema tal-Mulej

KKK 659-672, 697, 792, 965, 2795: it-Tlugħ fis-sema

Is-Seba' Hadd tal-Ghid

KKK 2746-2751: it-Talba ta' Kristu fl-Ahhar Cena
KKK 2614, 2741: Gesu jitlob ghalina

KKK 611, 2812, 2821: It-talba ta' Gesu tqaddisna fl-Ewkaristija

Is-Solennità tal-Pentekoste

KKK 696, 726, 731-732, 737-741, 830, 1076, 1287, 2623: Pentekoste

KKK 599, 597, 674, 715: xhieda apostolika f'Pentekoste
KKK 1152, 1226, 1302, 1556: il-misteru ta' Pentekoste jsahhaħ il-Knisja

KKK 767, 775, 798, 796, 813, 1097, 1108-1109: il-Knisja, xirka fl-Ispirtu

Is-Solennità tat-Trinità Qaddisa

KKK 202, 232-260, 684, 732: Il-Misteru tat-Trinità
KKK 249, 813, 950, 1077-1109, 2845: it-Trinità fil-Knisja u fil-Liturgija
KKK 2655, 2664-2672: it-Trinità u t-talb

KKK 2205: il-familja bħala sinjal tat-Trinità

Is-Solennità tal-Ġisem u d-Demm Imqaddes ta' Ġesù

KKK 790, 1003, 1322-1419: l-Ewkaristija Mqaddsa
KKK 805, 950, 2181-2182, 2637, 2845: l-Ewkaristija u l-komunjoni tal-fidili
KKK 1212, 1275, 1436, 2837: l-Ewkaristija bħala ikel spiritwali

Is-Solennità tal-Qalb Qaddisa ta' Ġesù

KKK 210-211, 604: Il-ħniena ta' Ġesù
KKK 430, 478, 545, 589, 1365, 1439, 1825, 1846: L-imħabba t'Alla għalina lkoll
KKK 2669: il-Qalb ta' Kristu denja tal-adorazzjoni
KKK 766, 1225: il-Knisja mwiġda mill-ġenb ta' Kristu
KKK 1432, 2100: l-imħabba ta' Kristu tmexxi lil qlubna

It-Tieni Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 462, 516, 2568, 2824: ir-rieda tal-Missier imwettqa fi Kristu
KKK 543-546: nilqgħu l-Kelma t'Alla, nilqgħu l-Kelma ta' Kristu
KKK 873-874: Kristu u l-għajn tal-vokazzjoni Nisranija
KKK 364, 1004: id-dinjità tal-ġisem
KKK 1656, 2226: ngħinu t-tfal jiskopru l-vokazzjoni

It-Tielet Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 51-64: Il-pjan ta' Alla għar-Rivelazzjoni
KKK 1427-1433: konverżjoni ġewwenija u kontinwa
KKK 1886-1889: konverżjoni u soċjetà

Ir-Raba' Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 547-550: Ġesù jakkumpanja kliemu bil-mirakli
KKK 447, 438, 550: is-setgħa ta' Ġesù fuq id-demonji
KKK 64, 762, 2595: ir-rwol tal-profeta
KKK 922, 1618-1620: verġnita' minħabba s-saltna

Il-Ħames Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 547-550: il-fejġan bħala sinjal ta' fejġan
KKK 1502-1505: Kristu li jfejjaq
KKK 875, 1122: l-urġenza tal-predikazzjoni

Is-Sitt Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 1474: l-għejxiex fi Kristu jgħaqqad il-fidili kollha
KKK 1939-1942: solidarjetà umana

KKK 2288-2291: rispett lejn is-saħħa

Is-Seba' Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 1421, 1441-1442: Kristu jfejjaq lir-ruħ u lill-gisem
KKK 987, 1441, 1741: Kristu jaħfrilna
KKK 1425-1426: rikonċiljazzjoni wara l-magħmudija
KKK 1065: Kristu l-‘Ammen’ tagħna

It-Tmien Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 772-773, 796: il-Knisja, il-misteru tal-għaqda tagħna ma' Alla
KKK 796: il-Knisja bħala l-Għarusa ta' Kristu

Id-Disa' Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 345-349, 582, 2168-2173: Jum il-Mulej
KKK 1005-1014, 1470, 1681-1683: immutu u ngħixu fi Kristu

L-Għaxar Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 410-412: il-Proto-Evangelju
KKK 374-379: raġel fil-Ġenna
KKK 385-409: il-waqgħa
KKK 517, 550: Kristu eżorċista

Il-Ħdax-il Ħadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 543-546: inħabbru s-saltna t'Alla
KKK 2653-2654, 2660, 2716: is-Saltna t'Alla tikber bis-smiġħ tal-Kelma

It-Tnax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 423, 464-469: Ġesù, veru Alla u veru bniedem
KKK 1814-1816: fidi bħala don ta' Alla u rispons uman
KKK 671-672: inżommu l-fidi fl-avversità

It-Tlettax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 548-549, 646, 994: Ġesù jqajjem il-mejtin
KKK 1009-1014: il-mewt mibdula minn Kristu
KKK 1042-1050: tama għal sema ġdida u art ġdida

L-Erbatax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 2581-2584: profeti u konverżjoni tal-qalb
KKK 436: Kristu bħala profeta
KKK 162: perseveranza fil-fidi
KKK 268, 273, 1508: il-qawwa ssir perfetta fid-dgħjufija

Il-Ħmistax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 1506-1509: id-dixxipli għandhom sehem fil-missjoni fejjieqa ta' Kristu
KKK 737-741: Knisja msejha biex tipproklama u xxandar il-verità
KKK 849-856: oriġini u skop tal-missjoni tal-Knisja
KKK 1122, 1533: Knisja missjunarja
KKK 693, 698, 706, 1107, 1296: L-Ispirtu s-Santu sigill ta' Alla
KKK 492: Marija magħżula sa minn qabel il-ħolqien tad-dinja

Is-Sittax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 2302-2306: Christ l-paċi tagħna
KKK 2437-2442: xhieda u ħidma għall-paċi u l-ġustizzja

Is-Sbatax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 1335: the miraklu tal-ħobż u l-ħut jipprefigura l-Ewkaristija
KKK 814-815, 949-959: naqsmu d-doni ta' Kristu mal-oħrajn

It-Tmintax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 1333-1336: sinjali Ewkaristiċi tal-ħobż u l-inbid
KKK 1691-1696: il-ħajja fi Kristu

Id-Dsatax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 1341-1344: "Aghmlu dan b'tifkira tiegħi"
KKK 1384-1390: ħudu u kulu: il-Komunjoni

L-Għoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 1402-1405: l-Ewkaristija, garanzija ta' glorja futura
KKK 2828-2837: L-Ewkaristija bħala ħobż ta' kuljum
KKK 1336: l-iskandlu

Il-Wieħed u Għoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 796: il-Knisja bħala l-għarusa ta' Kristu
KKK 1061-1065: if-fedelta' u l-imħabba ta' Alla
KKK 1612-1617, 2360-2365: żwieg fil-Mulej

It-Tnejn u Għoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 577-582: Kristu u l-Liġi

KKK 1961-1974: l-Liġi l-Qadima u l-Evangelju

It-Tlieta u Għoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 1503-1505: Kristu t-Tabib
KKK 1151-1152: sinjali użati minn Kristu; sinjali sagramentali
KKK 270-271: il-ħniena ta' Alla

L-Erbgħa u Għoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 713-716: it-triq għall-Messija fi Ktieb l-Għanja tal-Għanjiet
KKK 440, 571-572, 601: Ġesù sofra u miet għas-salvazzjoni tagħna
KKK 618: is-sehem tagħna fis-sagrificċju ta' Kristu
KKK 2044-2046: opri tajba jagħtu xhieda tal-fidi

Il-Hamsa u Għoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 539, 565, 600-605, 713: Kristu, Qaddej ubbidjenti tal-Missier
KKK 786: li taqdi jfisser ssaltan

KKK 1547, 1551: ministeru saċerdotali bhala servizz
KKK 2538-2540: id-dnub tal-mibegħda
KKK 2302-2306: nieħu ħsieb il-paċi

Is-Sittax u Ghoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 821, 1126, 1636: djalogu ekumeniku
KKK 2445-2446, 2536, 2544-2547: il-periklu ta' għana mhux moderat
KKK 1852: għejra

Is-Sebgha u Ghoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 1602-1617, 1643-1651, 2331-2336: il-fedeltà konjugali
KKK 2331-2336: id-divorzju
KKK 1832: il-fedelta', frott tal-Ispirtu
KKK 2044, 2147, 2156, 2223, 2787: il-fedeltà tal-imghammdin

It-Tmienja u Ghoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 101-104: Kristu, l-Kelma Waħdanija tal-Iskrittura
KKK 131-133: L-Iskrittura fil-ħajja tal-Knisja
KKK 2653-2654: L-Iskrittura bhala għajn tat-talb
KKK 1723, 2536, 2444-2447: faqar tal-qalb

Id-Disgha u Ghoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 599-609: il-mewt redentiva ta' Kristu fil-pjan tas-salvazzjoni
KKK 520: L-umilta' ta' Kristu eżempju għalina
KKK 467, 540, 1137: Kristu l-Qassis il-Kbir

It-Tletin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 547-550: Ġesù jwettaq sinjali messjaniċi
KKK 1814-1816: il-fidi, don ta' Alla
KKK 2734-2737: fiduċja f'Alla

Il-Wieħed u Tletin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 2083: il-kmandamenti bhala sejha biex inwiegbu għall-imhabba ta' Alla
KKK 2052, 2093-2094: l-ewwel kmandament
KKK 1539-1547: L-Ordni Sagri fl-istorja tas-salvazzjoni

It-Tnejn u Tletin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 519-521: Kristu tana ħajtu
KKK 2544-2547: faqar tal-qalb
KKK 1434, 1438, 1753, 1969, 2447: l-għoti tal-karità
KKK 2581-2584: Elija u l-konverżjoni tal-qalb
KKK 1021-1022: il-ġudizzju partikulari

It-Tlieta u Tletin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 1038-1050: il-Ġudizzju tal-Aħħar; tama għal sema ġdid u art ġdida
KKK 613-614, 1365-1367: is-sagrificċju perfett ta' Kristu u l-Ewkaristija

Solennità Kristu Sultan tal-Ħolqien Kollu

KKK 440, 446-451, 668-672, 783, 786, 908, 2105, 2628: Kristu bhala Mulej u Sultan
KKK 678-679, 1001, 1038-1041: Kristu bhala Mħallef
KKK 2816-2821: "Tiġi Saltnatek"

ĊIKLU Ċ

L-Ewwel Hadd tal-Avvent

KKK 668-677, 769: it-tribulazzjoni finali u r-ritorn ta' Kristu fil-glorja
KKK 451, 671, 1130, 1403, 2817: "Ejja Mulej Ġesù!"
KKK 439, 496, 559, 2616: Ġesù huwa l-Iben t'Alla
KKK 207, 210-214, 270, 1062-1063: Alla hu fidil u hanin

It-Tieni Hadd tal-Avvent

KKK 522, 711-716, 722: the profeti u l-istennija tal-Messija
KKK 523, 717-720: il-missjoni ta' Ġwanni l-Battista
KKK 710: L-eżilju ta' Izrael thajjija għall-Passjoni
KKK 2532, 2636: it-thegġig ta' Pawlu

It-Tielet Hadd tal-Avvent

KKK 30, 163, 301, 736, 1829, 1832, 2015, 2362: l-hena
KKK 523-524, 535: Ġwanni jhejji t-triq għall-Messija
KKK 430-435: Ġesù s-Salvatur

Ir-Raba' Hadd tal-Avvent

KKK 148, 495, 717, 2676: il-Viżitazzjoni
KKK 462, 606-607, 2568, 2824: l-Iben jinkarna biex jagħmel ir-rieda tal-Missier

Is-Solennità tal-Milied

KKK 456-460, 466: "Għalfejn il-Kelma saret laħam?"
KKK 461-463, 470-478: l-Inkarnazzjoni
KKK 437, 525-526: il-misteru tal-Milied
KKK 439, 496, 559, 2616: Ġesù huwa l-Iben t'Alla
KKK 65, 102: Alla qal kollox fil-Kelma tiegħu
KKK 333: Kristu nkarnat meqjum mill-angli
KKK 1159-1162, 2131, 2502: l-Inkarnazzjoni u x-xbiehat ta' Kristu

Is-Sagra Familja

KKK 531-534: il-Familja Mqaddsa
KKK 1655-1658, 2204-2206: il-familja Nisranija, Knisja domestika
KKK 2214-2233: dmirijiet tal-membri tal-familja
KKK 534, 583, 2599: is-Sejba fit-Tempju
KKK 64, 489, 2578: Anna u Samwel
KKK 1, 104, 239, 1692, 1709, 2009, 2736: aħna issa ulied Alla
KKK 163, 1023, 1161, 2519, 2772: għad narawh wiċċ imbwiċċ u nkunu bħalu

Is-Solennità ta' Marija Omm Alla

KKK 464-469: Ġesù Kristu veru Alla u veru bniedem
KKK 495, 2677: Marija hija Omm Alla
KKK 1, 52, 270, 294, 422, 654, 1709, 2009: l-adozzjoni tagħna bħala ulied
KKK 527, 577-582: Ġesù joqgħod għal-Liġi u jwassalha għall-perfezzjoni
KKK 580, 1972: il-Liġi l-Ġdida teħles mill-irbit tal-Qadima
KKK 683, 689, 1695, 2766, 2777-2778: fl-Ispirtu s-Santu nsejħu lil Alla 'Abba'
KKK 430-435, 2666-2668, 2812: l-isem ta' Ġesù

It-Tieni Hadd fuq Il-Milied

KKK 151, 241, 291, 423, 445, 456-463, 504-505, 526, 1216, 2466, 2787: il-Prologu ta' Ġwanni

KKK 272, 295, 299, 474, 721, 1831: Kristu l-Għerf ta' Alla

KKK 158, 283, 1303, 1831, 2500: Alla jaghtina l-għerf

Is-Solennità tal-Epifanija

KKK 528, 724: l-Epifanija

KKK 280, 529, 748, 1165, 2466, 2715: Kristu d-dawl tal-ġnus

KKK 60, 442, 674, 755, 767, 774-776, 781, 831: il-Knisja, sagrament tal-għaqda umana

L-Ewwel Hadd tar-Randan

KKK 394, 538-540, 2119: it-tentazzjoni ta' Ġesù

KKK 2846-2849: "Iddaħħalniex fit-tiġrib"

KKK 1505: Kristu jehlisna mill-ħażen

KKK 142-143, 309: fidi bħala sottomissjoni għal Alla, twegiba lil Alla, twegiba għall-ħażen

KKK 59-63: Alla jiffirma l-Poplu tiegħu permezz ta' Abraham u l-Eżodu

It-Tieni Hadd tar-Randan

KKK 554-556, 568: it-Trasfigurazzjoni

KKK 59, 145-146, 2570-2572: l-ubbidjenza ta' Abraham

KKK 1000: il-fidi tiftaħ it-triq għall-misteru tar-Rivelazzjoni

KKK 645, 999-1001: il-qawmien mill-ġisem

It-Tielet Hadd tar-Randan

KKK 210, 2575-2577: Alla jsejjaħ lil Mose, jisma' t-talb tal-poplu tiegħu

KKK 1963-1964: l-osservanza tal-Liġi tipprepara għall-konverżjoni

KKK 2851: il-ħażen bħala ostaklu għat-triq tas-salvazzjoni

KKK 128-130, 1094: "Tipi" tat-Testment il-Qadim imwettqa fit-Testment il-Ġdid

KKK 736, 1108-1109, 1129, 1521, 1724, 1852, 2074, 2516, 2345, 2731: naghmlu l-frott

Ir-Raba' Hadd tar-Randan

KKK 1439, 1465, 1481, 1700, 2839: l-iben il-ħali
KKK 207, 212, 214: Alla fidil għall-wegħdiet tiegħu
KKK 1441, 1443: Alla jaħfer id-dnub u jregġa' lura lill-midneb
KKK 982: il-bieb tal-indiema huwa miftuh għal kulhadd
KKK 1334: il-ħobż ta' Iżrael kien il-frott tal-art imwiegħda

Il-Ħames Hadd tar-Randan

KKK 430, 545, 589, 1846-1847: Ġesù jimmanifesta l-Ħniena tal-Missier
KKK 133, 428, 648, 989, 1006: il-għana bla limiti tal-għarfien ta' Kristu
KKK 2475-2479: ġudizzju ta' malajr

Hadd il-Palm (jew Hadd il-Passjoni)

KKK 557-560: Id-dħul ta' Kristu f'Ġerusalem
KKK 602-618: il-Passjoni ta' Kristu
KKK 2816: Ir-Regalita' ta' Kristu miskuba bil-mewt u l-qawmien tiegħu
KKK 654, 1067-1068, 1085, 1362: il-Misteru Paskwali u l-Liturgija

Ħamis iċ-Ċirka

KKK 1337-1344: it-twaqqif tal-Ewkaristija
KKK 1359-1361: l-Ewkaristija bħala radd il-ħajr
KKK 610, 1362-1372, 1382, 1436: l-Ewkaristija bħala saġrificċju
KKK 1373-1381: il-preżenza reali ta' Kristu fl-Ewkaristija
KKK 1384-1401, 2837: It-Tqarbin Imqaddes
KKK 1402-1405: l-Ewkaristija bħala plegġ tal-glorja
KKK 611, 1366: it-twaqqif tal-Ewkaristija

Il-Ġimgha l-Kbira

KKK 602-618, 1992: il-Passjoni ta' Kristu
KKK 612, 2606, 2741: it-talb ta' Ġesù
KKK 467, 540, 1137: Kristu s-Saċerdot il-Kbir
KKK 2825: L-ubbidjenza ta' Kristu u tagħna

L-Għid il-Kbir

KKK 638-655, 989, 1001-1002: il-Qawmien ta' Kristu u l-qawmien tagħna
KKK 647, 1167-1170, 1243, 1287: L-Għid, Jum il-Mulej
KKK 1212: is-Sagramenti tal-Inizjazzjoni

KKK 1214-1222, 1226-1228, 1234-1245, 1254: Il-Magħmudija
KKK 1286-1289: il-Konfermazzjoni
KKK 1322-1323: L-Ewkaristija

It-Tieni Hadd tal-Għid

KKK 448, 641-646: id-dehriet ta' Kristu Rxoxt
KKK 1084-1089: il-preżenza qaddiesa ta' Kristu fil-Liturġija
KKK 2177-2178, 1342: the l-Ewkaristija tal-Ħadd
KKK 654-655, 1988: it-twelid ġdid tagħna fil-Qawmien ta' Kristu
KKK 976-983, 1441-1442: "Nemmen fil-maħfra tad-dnubiet"
KKK 949-953, 1329, 1342, 2624, 2790: xirka fil-ġid spiritwali
KKK 612, 625, 635, 2854: Kristu "il-Ħaj" għandu f'idejn l-imfietah tal-mewt

It-Tielet Hadd tal-Għid

KKK 642-644, 857, 995-996: l-appostli u d-dixxipli bħala xhieda tal-qawmien
KKK 553, 641, 881, 1429: Kristu Rxoxt u Pietru
KKK 1090, 1137-1139, 1326: il-liturġija tas-sema

Ir-Raba' Hadd tal-Għid

KKK 754, 764, 2665: Kristu r-Ragħaj u x-xatba
KKK 553, 857, 861, 881, 896, 1558, 1561, 1568, 1574: Papa u isqfijiet bħala rġhajja
KKK 874, 1120, 1465, 1536, 1548-1551, 1564, 2179, 2686: sacerdoti bħala rġhajja
KKK 60, 442, 543, 674, 724, 755, 775, 781: il-Knisja magħmula mil-Lhud u l-Ġentili
KKK 957, 1138, 1173, 2473-2474: ix-xirka tagħna mal-martri

Il-Ħames Hadd tal-Għid

KKK 2746-2751: It-talba ta' Kristu fl-Aħħar Ċena
KKK 459, 1823, 2074, 2196, 2822, 2842: "kif haġbejtkom jien"
KKK 756, 865, 1042-1050, 2016, 2817: sema ġdid u art ġdida

Is-Sitt Hadd tal-Għid

KKK 2746-2751: It-talba ta' Kristu fl-Aħħar Ċena
KKK 243, 388, 692, 729, 1433, 1848: l-Ispirtu s-Santu bħala l-Avukat Konsolatur

KKK 1965-1974: il-Liġi l-Ġdida twettaq il-Qadima
KKK 865, 869, 1045, 1090, 1198, 2016: Ġerusalem tas-sema

Is-Solennità tat-Tluġ fis-Sema tal-Mulej

KKK 659-672, 697, 792, 965, 2795: it-Tluġ fis-sema

Is-Seba' Hadd tal-Ġhid

KKK 521: fi Kristu ngħixu fl-għaqda mal-Missier
KKK 787-790, 795, 1044-1047: il-Knisja hija komunjoni ma' u fi Kristu

Is-Solennità tal-Pentekoste

KKK 696, 726, 731-732, 737-741, 830, 1076, 1287, 2623: Pentekoste
KKK 599, 597, 674, 715: xhieda apostolika għal Pentekoste
KKK 1152, 1226, 1302, 1556: the mystery ta' Pentekoste jkompli fil-Knisja
KKK 767, 775, 798, 796, 813, 1097, 1108-1109: il-Knisja, komunjoni fi Kristu

Is-Solennità tat-Trinità Qaddisa

KKK 202, 232-260, 684, 732: il-misteru tat-Trinità
KKK 249, 813, 950, 1077-1109, 2845: the Trinity fil-Knisja u l-Liturgija tagħha
KKK 2655, 2664-2672: it-Trinità u t-talb
KKK 2205: il-familja bħala xbieha tat-Trinità

Is-Solennità tal-Ġisem u d-Demm Imqaddes ta' Sidna Ġesù Kristu

KKK 790, 1003, 1322-1419: l-Ewkaristija Mqaddsa
KKK 805, 950, 2181-2182, 2637, 2845: l-Ewkaristija u x-xirka tal-fidili
KKK 1212, 1275, 1436, 2837: l-Ewkaristija bħala ikel spiritwali

Is-Solennità tal-Qalb Qaddisa ta' Ġesù

KKK 210-211, 604: il-ħniena t'Alla
KKK 430, 478, 545, 589, 1365, 1439, 1825, 1846: l-imħabba ta' Kristu għal kulhadd
KKK 2669: il-Qalb ta' Kristu denja tal-adorazzjoni
KKK 766, 1225: il-Knisja mwiġda mill-ġenb minfud ta' Kristu
KKK 1432, 2100: L-imħabba ta' Kristu ssuqna

It-Tieni Hadd fi zmien ta' matul is-sena

KKK 528: Kristu juri lilu nnifsu f'Kana
KKK 796: il-Knisja bhala gharusa ta' Kristu
KKK 1612-1617: iż-żwieġ fil-Mulej
KKK 2618: l-intercessjoni ta' Marija f'Kana
KKK 799-801, 951, 2003: kariżmi fis-servizz tal-Knisja

It-Tielet Hadd fi zmien ta' matul is-sena

KKK 714: it-Thejjija għall-Messija fit-T.Q.
KKK 1965-1974: il-Liġi l-ġdida u l-Evangeli
KKK 106, 108, 515: Alla jispira l-awturi sagri
KKK 787-795: il-Knisja bhala ġisem ta' Kristu

Ir-Raba' Hadd fi zmien ta' matul is-sena

KKK 436, 1241, 1546: Kristu bhala profeta
KKK 904-907: is-sehem tagħna fl-uffiċju profetiku ta' Kristu
KKK 103-104: il-fidi, bidu tal-ħajja l-ġdida
KKK 1822-1829: il-karita'
KKK 772-773, 953: xirka fil-Knisja
KKK 314, 1023, 2519: fil-Ġenna jaraw lil Alla wiċċ imbwiċċ

Il-Hames Hadd fi zmien ta' matul is-sena

KKK 520, 618, 923, 1618, 1642, 2053: il-koll imsejhin nimxu wara Kristu
KKK 2144, 2732: sens ta' stagħġib u rispett fil-preżenza t'Alla
KKK 631-644: l-Appostli bhala xhieda tal-qawmien

Is-Sitt Hadd fi zmien ta' matul is-sena

KKK 1820: it-tama Nisranija tibda fil-beatitudni
KKK 2544-2547: faqar tal-qalb; il-Mulej li jibki l-ghonja
KKK 655, 989-991, 1002-1003: tama fil-Qawmien

Is-Seba' Hadd fi zmien ta' matul is-sena

KKK 210-211: Alla tal-ħniena
KKK 1825, 1935, 1968, 2303, 2647, 2842-2845: maħfra tad-dnubiet
KKK 359, 504: Kristu Adam il-ġdid

It-Tmien Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 2563: il-qalb hi l-għamara tal-verità

KKK 1755-1756: azzjonijiet tajba vs. azzjonijiet ħżiena

KKK 1783-1794: il-formazzjoni tal-kuxjenza

KKK 2690: direzzjoni spiritwali

KKK 1009-1013: il-mod kif il-fidi Nisranija tħares lejn il-mewt

Id-Disa' Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 543-546: il-koll imsejhin nidhlu fis-Saltna t'Alla

KKK 774-776: il-Knisja bħala sagrament universali ta' salvazzjoni

KKK 2580: it-talba ta' Salamun nhar id-dedikazzjoni tat-tempju

KKK 583-586: Ġesù u t-Tempju

L-Għaxar Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 646, 994: meta jqajjem il-mejtin Ġesù jxandar il-qawmien tiegħu

KKK 1681: It-tifsira Nisranija tal-mewt u l-qawmien

KKK 2583: Elija u l-armla

KKK 2637: Kristu jehles il-ħolqien mid-dnub u l-jasar tiegħu

Il-Ħdax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 1441-1442: Alla biss jaħfer

KKK 1987-1995: ġustifikazzjoni

KKK 2517-1519: tisfija tal-qalb

KKK 1481, 1736, 2538: David u Natan

It-Tnax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 599-605: Il-pjan redentiv t'Alla għas-salvazzjoni

KKK 1435: erfa' s-salib kuljum u imxi wara l-Mulej

KKK 787-791: Kristu f'xirka mal-Knisja

KKK 1227, 1243, 1425, 2348: 'nilbsu lil Kristu'; faqar u kastità

It-Tlettax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 587: Ġesù jitla' Ġerusalemm għall-mewt u l-qawmien

KKK 2052-2055: Mgħallem, x'għandi nagħmel?

KKK 1036, 1816: l-urġenza tad-dixxipulat

L-Erbatax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 541-546: is-Saltna t'Alla waslet

KKK 787, 858-859: l-Appostli magħquda fil-missjoni ta' Kristu

KKK 2122: "il-ħaddiem haqqu hlasu"

KKK 2816-2821: "Tiġi Saltnatek"

KKK 555, 1816, 2015: is-Salib bħala t-Triq li twassal għand Ġesù

Il-Ħmistax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 299, 381: il-bniedem maħluq xbieha t'Alla

KKK 1931-1933: inħarsu lejn il-proxxmu bħalna nfusna

KKK 2447: opri tal-ħniena li jmissu l-ġisem

KKK 1465: il-qassis bħala Samaritan it-Tajjeb u s-sagrament tal-maħfra

KKK 203, 291, 331, 703: il-Kelma u l-Ħolqien

Is-Sittax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 2571: l-ospitalita' ta' Abraham

KKK 2241: nilqgħu l-għarib

KKK 2709-2719: kontemplazzjoni

KKK 618, 1508: nieħdu sehem fit-tbatijiet ta' Kristu

KKK 568, 772: "it-tama tal-glorja" fil-Knisja u s-sagramenti tagħha

Is-Sbatax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 2634-2636: talb ta' interċessjoni

KKK 2566-2567: sejha universali għat-talb

KKK 2761-2772: il-Missierna bħala sintesi tal-Vangelu

KKK 2609-2610, 2613, 2777-2785: nersqu lejn Alla bil-persistenza u fiduċja filjali

KKK 2654: *lectio divina*

KKK 537, 628, 1002, 1227: midfuna u rxuxtati fil-magħmudija

It-Tmintax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 661, 1042-1050, 1821: tama għal sema ġdid u art ġdida

KKK 2535-2540, 2547, 2728: id-diżordni tal-kilba għall-ġid

Id-Dsatax-il Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 144-149: l-ubbidjenza tal-fidi
KKK 1817-1821: il-virtù tat-tama
KKK 2729-2733: it-talb bħala sahra umli tal-qalb
KKK 144-146, 165, 2572, 2676: Abraham, mudell tal-fidi

L-Għoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 575-576: Kristu, sinjal ta' kontradizzjoni
KKK 1816: dixxiplu għandu jixhed bil-fidi f' għemilu
KKK 2471-2474: nagħtu xhieda għall-verità
KKK 946-957, 1370, 2683-2684: ix-xirka tagħna mal-qaddisin
KKK 1161: ix-xbiehat sagri jfakkruna fi "shaba ta' xhieda"

Il-Wiehed u Għoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 543-546: il-koll imsejhin nidhlu fis-Saltna
KKK 774-776: il-Knisja bħala sacrament uniku ta' salvazzjoni
KKK 2825-2827: aghmel ir-rieda tal-Missier biex tidhol fis-saltna
KKK 853, 1036, 1344, 1889, 2656: it-triq id-dejqa

It-Tnejn u Għoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 525-526: l-Inkarnazzjoni bħala misteru tal-umiltà
KKK 2535-2540: id-diżordni tal-konkupixxenza
KKK 2546, 2559, 2631, 2713: it-talb jitlob l-umilta' u l-faqar fil-ispirtu
KKK 1090, 1137-1139: il-partecipazzjoni tagħna fil-liturgija tas-sema
KKK 2188: il-Hadd jagħtina sehem mil-liturgija tas-sema

It-Tlieta u Għoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 273, 300, 314: it-traxxendenza ta' Alla
KKK 36-43: l-għarfien ta' Alla skont il-Knisja
KKK 2544: nippreferu lil Kristu fuq kollox
KKK 914-919, 931-932: nimxu wara Kristu fil-ħajja kkonsagrata

L-Erbgħa u Għoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 210-211: Alla tal-ħniena
KKK 604-605, 1846-1848: Alla jieħu l-inizjattiva fil-fidwa
KKK 1439, 1700, 2839: l-iben il-ħali bħala sinjal ta' konverżjoni
KKK 1465, 1481: l-iben il-ħali u s-sacrament tal-maħfra

Il-Hamsa u Ghoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 2407-2414: rispett lejn il-ġid tal-oħrajn
KKK 2443-2449: imħabba lejn il-foqra
KKK 2635: nitolbu għal xulxin
KKK 65-67, 480, 667: Kristu l-uniku medjatur
KKK 2113, 2424, 2848: hadd ma jista' jaqdi żewġ sidien
KKK 1900, 2636: interċessjoni għall-mexxejja

Is-Sitta u Ghoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 1939-1942: solidarjetà umana
KKK 2437-2449: solidarjetà fost il-ġnus; imħabba lejn il-foqra
KKK 2831: il-ġuħ fid-dinja; solidarjetà; talb
KKK 633, 1021, 2463, 2831: Lazzru
KKK 1033-1037: L-Infern

Is-Sebgha u Ghoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 153-165, 2087-2089: fidi
KKK 84: id-depożitu tal-fidi mogħti lill-Knisja
KKK 91-93: is-sens sopranaturali tal-Knisja

It-Tmienja u Ghoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 1503-1505, 2616: Kristu li jfejjaq
KKK 543-550, 1151: sinjali tas-Saltna t'Alla
KKK 224, 2637-2638: radd il-ħajr
KKK 1010: it-tifsira Nisranija tal-mewt

Id-Disgha u Ghoxrin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 2574-2577: Mosè u t-talb ta' interċessjoni
KKK 2629-2633: talb ta' petizzjoni
KKK 2653-2654: il-Kelma t'Alla għajn ta' talb
KKK 2816-2821: "Tiġi Saltnatek"
KKK 875: l-urgenza tal-predikazzjoni

It-Tletin Hadd fi żmien ta' matul is-sena

KKK 588, 2559, 2613, 2631: l-umilta' bhala pedament tat-talb
KKK 2616: Ġesù jisma' talbna
KKK 2628: l-adorazzjoni bhala attitudni tal-bniedem li jaf li hu kreatura
KKK 2631: talb ta' mahfra bhala l-ewwel tip ta' talb ta' petizzjoni

Il-Wiehed u Tletin Hadd fi zmien ta' matul is-sena

KKK 293-294, 299, 341, 353: il-holqien juri l-glorja ta' Alla
KKK 1459, 2412, 2487: riparazzjoni

It-Tnejn u Tletin Hadd fi zmien ta' matul is-sena

KKK 992-996: ir-rivelazzjoni progressiva tal-qawmien
KKK 997-1004: il-qawmien taghna fi Kristu
KKK 1023-1029: il-Ġenna
KKK 1030-1032: il-purgatorju, l-aħħar tisfija

It-Tlieta u Tletin Hadd fi zmien ta' matul is-sena

KKK 162-165: perseveranza fil-fidi; fidi bhala l-bidu tal-ħajja eterna
KKK 675-677: l-aħħar prova tal-Knisja
KKK 307, 531, 2427-2429: ix-xogħol uman hu redentiv
KKK 673, 1001, 2730: l-aħħar jum

Is-Solennità ta' Sidna Ġesù Kristu Sultan tal-Ħolqien kollu

KKK 440, 446-451, 668-672, 783, 786, 908, 2105, 2628: Kristu bhala Mulej u Sultan
KKK 678-679, 1001, 1038-1041: Kristu bhala Mhallel
KKK 2816-2821: 'Tiġi saltnatek'

ĠRANET OHRA QADDISA TA' FESTA

March 19: The Solemnity of Saint Joseph

KKK 437, 497, 532-534, 1014, 1846, 2177: San Ġużepp
KKK 2214-2220: dmirijiet tal-ulied lejn il-ġenituri

June 29: The Solennità tal-Appostli Pietru u Pawlu

KKK 153, 424, 440, 442, 552, 765, 880-881: San Pietru
KKK 442, 601, 639, 642, 1508, 2632-2633, 2636, 2638: San Pawl

August 15: The Solennità tal-Assunzjoni tal-Verġni Mqaddsa Marija

KKK 411, 966-971, 974-975, 2853: Marija, Eva l-Ġdida, Mtellgħa fis-sema
KKK 773, 829, 967, 972: Marija, ikona eskatologika tal-Knisja
KKK 2673-2679: nitolbu ma' Marija

November 1: The Solennità tal-Qaddisin Kollha

KKK 61, 946-962, 1090, 1137-1139, 1370: il-Knisja, xirka tal-qaddisin
KKK 956, 2683: l-intercessjoni tal-qaddisin
KKK 828, 867, 1173, 2030, 2683-2684: il-qaddisin, eżempji ta' qdusija

December 8: The Solennità tal-Immakulata Kuncizzjoni tal-Verġni Mqaddsa Marija

KKK 411, 489-493, 722, 2001, 2853: It-tnejn ta' Alla; l-Immakulata Kuncizzjoni

ĠRANET OHRA QADDISA (KKK 2177)

19 ta' Marzu: Solennità ta' San Ġużepp
KKK 437, 532-534, 1014, 1846, 2177: San Ġużepp
KKK 2214-2220; dmirijiet tat-tfal lejn il-ġenituri

29 ta' Ġunju: Solennità tal-Appostli Pietru u Pawlu
KKK 153, 424, 440, 442, 552, 880-881: San Pietru
KKK 442, 601, 639, 642, 1508, 2632-2633, 2636, 2638: San Pawl

15 ta' Awwissu: Solennità tal-Assunzjoni tal-Verġni Mbierka Marija
KKK 411, 966-971, 974-975, 3853: Marija, Eva l-Ġdida, Imtellgħa fis-sema
KKK 773, 829, 967, 972: Marija, ikona eskatologika tal-Knisja
KKK 2673-2679: nitolbu ma' Marija

1 ta' Novembru: Solennità tal-Qaddisin kollha
KKK 61, 946-962, 1090, 1137-1139, 1370: il-Knisja, xirka tal-qaddisin
KKK 956, 2683: l-intercessjoni tal-Qaddisin
KKK 828, 867, 1173, 2030, 2683, 2684: il-qaddisin, eżempji ta' qdusija

8 ta' Diċembry: Is-Solennità tal-Immakulata Kuncizzjoni ta' Marija
KKK 411, 489-493, 722, 2001, 2853: it-tnejn ta' Alla; l-Immakulata Kuncizzjoni

APPENDIĊI II
GHEJJUN EKKLEŻJALI POST-KONĊILJARI
RELEVANTI GĦALL-PREDIKAZZJONI

II-Konċilju Vatikan II

Kostituzzjoni dwar il-Liturġija Mqaddsa *Sacrosanctum Concilium*; 7, 24, 35, 52, 56.

Kostituzzjoni Dommatika fuq il-Knisja *Lumen Gentium* : 25

Kostituzzjoni Dommatika fuq ir-Rivelazzjoni Divina *Dei Verbum*; 7-13, 21, 25

Kostituzzjoni Pastorali fuq il-Knisja fid-Dinja Moderna *Gaudium et Spes*; 58

Digriet fuq il-Ħidma Missjunarja tal-Knisja *Ad gentes* ; 6

Digriet fuq il-Ministeru u l-Ħajja tas-Sacerdoti *Presbyterorum Ordinis*: 4, 18

Maġisteru Papali

Pawlu VI

Enċiklika *Mysterium Fidei*; 36

Eżortazzjoni Appostolika *Evangelii Nuntiandi*; 43, 75-76, 78-79.

Ġwanni Pawlu II

Eżortazzjoni Appostolika *Catechesi tradendae*; 48.

Eżortazzjoni Appostolika *Pastore dabo vobis*; 26.

Eżortazzjoni Appostolika *Pastores gregis*; 15.

Ittra Appostolika *Dies Domini*: 39-41.

Ittra Appostolika *Novo millennio ineunte*: 39-40.

Benedittu XVI

Eżortazzjoni Appostolika *Sacramentum caritatis*: 45-46.

Eżortazzjoni Appostolika *Verbum Domini*: 52-71.

Franġisku

Eżortazzjoni Appostolika *Evangelii Gaudium*: 135-159.

KOTBA LITURĠIĊI

Istruzzjoni Ġenerali tal-Missal Ruman: 29, 57, 65-66.

Introduzzjoni għall-Lezzjonarju tal-Quddiesa: 4-31, 38-48, 58-110.

Introduzzjoni għall-Ordni tal-Funerali: 15.
Introduzzjoni għar-Rit taż-Żwieg: 22.

KODIĊI TAL-LIĠI KANONIKA

Kanoni 762, 767-769.

DOKUMENTI TAL-KONGREGAZZJONIJIET TAL-KURJA RUMANA

Sagra Kongregazzjoni tar-Riti, Istruzzjoni *Inter oecumenici* (26 Novembru 1964): 53-55.

Sagra Kongregazzjoni tar-Riti, Istruzzjoni *Eucharisticum mysterium* (25 Mejju 1967): 10.

Kongregazzjoni għall-Kult Divin, Istruzzjon *Liturgicae instaurationes* (5 Settembru 1970): 2.

Kongregazzjoni għall-Kleru, *Direttorju Kateketiku Ġenerali* (11 April 1971): 13.

Kongregazzjoni għall-Kleru, *Direttorju għall-Ministeru u l-Hajja tas-Saċerdoti* (31 ta' Jannar 1994): 45-46.

Kongregazzjoni tal-Isqfijiet, *Apostolorum successores* (22 Frar 2004): 119-122.